

Pan(i) Radny(a)

.....

.....

Zwołuję XXXIX sesję Rady Powiatu Tucholskiego, która odbędzie się **30 października 2014 r.** (czwartek) o **godz. 9⁰⁰** w sali 312 Starostwa Powiatowego w Tucholi, ul. Pocztowa 7.

Zawiadomienie niniejsze stosownie do art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.) stanowi podstawę do zwolnienia radnego od pracy zawodowej w celu umożliwienia radnemu wzięcia udziału w pracach Rady Powiatu.

Porządek obrad XXXIX sesji Rady Powiatu Tucholskiego:

1. Otwarcie sesji.
2. Stwierdzenie prawomocności obrad – quorum.
3. Zgłaszanie propozycji zmian do porządku obrad.
4. Przyjęcie protokołu z XXXVIII sesji Rady Powiatu Tucholskiego.
5. Sprawozdanie z pracy Zarządu w okresie między sesjami..... **3**
6. Składanie zapytań i interpelacji.
7. Informacja o złożonych oświadczeniach o stanie majątkowym **7**
8. Funkcjonowanie szkół prowadzonych przez Powiat na podstawie raportu oświatowego za rok szkolny 2013/2014 ..... **13**
9. Przedłożenie informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska w województwie kujawsko – pomorskim **59**
10. Przyjęcie informacji o stanie środowiska, rolnictwa i zasobów naturalnych w Powiecie Tucholskim **93**
11. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Programu współpracy Powiatu Tucholski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok **107**
12. Podjęcie uchwały w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na 2014 r. **122**
13. Podjęcie uchwały zmieniającej uchwałę Nr XXXIII/310/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie określenia zadań i wysokości środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych na rok 2014 ..... **146**
14. Podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia przez Powiat Tucholski do realizacji projektu pn.: „Wysoka, Dom Pomocy Społecznej (XVIII-XIX w.),

prace konserwatorsko – restauratorskie – IV etap” w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dziedzictw kulturowe – priorytet 1 – Ochrona zabytków oraz w ramach dotacji Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Województwa Kujawsko – Pomorskiego **152**

15. Odpowiedzi na zapytania i interpelacje.
16. Wnioski i oświadczenia radnych.
17. Zamknięcie sesji.

***Podpisał: Przewodniczący Rady Powiatu
Michał Mróz***

Sprawozdanie z pracy Zarządu w okresie między sesjami.

I. Zarząd Powiatu Tucholskiego od XXXVIII sesji Rady Powiatu Tucholskiego odbył 3 posiedzenia, na których podjął 5 uchwał. W posiedzeniu Zarządu Powiatu w dniu 29 września br. nie uczestniczył Pan Wiktor Metkowski Wicestarosta Tucholski. W posiedzeniu Zarządu Powiatu w dniu 8 i 15 października br. uczestniczyli wszyscy Członkowie Zarządu.

II. Posiedzenie Zarządu Powiatu 29.09.2014r.

1. Zarząd podjął uchwałę Nr 213/490/2014 w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2014 (2-0-0).

III. Posiedzenie Zarządu Powiatu 08.10.2014r.

2. Zarząd podjął uchwałę Nr 214/491/2014 w sprawie zmian budżetu Powiatu Tucholskiego na rok 2014 (3-0-0).
3. Zarząd podjął uchwałę Nr 214/492/2014 w sprawie powołania komisji przetargowej do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na realizację zadania pn. „Budowa dwóch odcinków ścieżki rowerowej na trasie Gostycyn-Piła (Etap I)” (3-0-0).
4. Zarząd podjął uchwałę Nr 214/493/2014 w sprawie przyjęcia Regulaminu organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi (3-0-0).
5. Zarząd podjął uchwałę Nr 214/494/2014 w sprawie wyrażenia zgody na likwidację mienia w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tucholi (3-0-0).
6. Zarząd zapoznał się z opiniami i wnioskami Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Rady Powiatu Tucholskiego wypracowanymi na posiedzeniu w dniu 25 września 2014r. Odnośnie wniosku Komisji „o rozważenie możliwości nieodpłatnego udostępniania sali w Książnicy Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego na organizację szkoleń, bez konieczności składania każdorazowo wniosku”, Zarząd Powiatu Tucholskiego zdecydował udzielić odpowiedzi, że pozytywnie odniósł się do kwestii nieodpłatnego udostępniania sali w Książnicy z przeznaczeniem na organizację szkoleń.

Natomiast odnośnie prośby o zwolnienie z obowiązku każdorazowego składania wniosku, Zarząd zdecydował poinformować, że ze względów formalnych i organizacyjnych Ośrodek Doradztwa Rolniczego może składać zbiorcze zestawienia zawierające: wskazanie sali, terminy i godziny ich rezerwacji. Powyższe jest niezbędne do prawidłowego prowadzenia przez pracownika Starostwa Powiatowego harmonogramu wynajmu sal. Wniosek Komisji *„o rozważenie możliwości zawierania krótszych umów z kołami łowieckimi, na dzierżawę obwodów łowieckich i wprowadzenie obwarowań dotyczących gospodarki w tych obwodach”*, Zarząd skierował do Zastępcy Naczelnika Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami Przyrody celem przeanalizowania i przedłożenia propozycji zmian umów, o których mowa w ww. wniosku Komisji.

7. Zarząd zapoznał się z opiniami Komisji Polityki Społecznej i Zdrowia Rady Powiatu Tucholskiego wypracowanymi na posiedzeniu w dniu 22 września 2014r. Wniosek Komisji *„o określenie jasnych zasad przyjmowania wniosków przez Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności”*, Zarząd skierował do Przewodniczącej Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, w celu przedłożenia Zarządowi Powiatu Tucholskiego zasad, o których mowa we wniosku Komisji.
8. Zarząd zapoznał się z opiniami Komisji Finansów i Gospodarki Rady Powiatu Tucholskiego wypracowanymi na posiedzeniu w dniu 25 września 2014r.
9. Zarząd zapoznał się z opiniami Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej wypracowanymi na posiedzeniu w dniu 23 września 2014r.
10. Zarząd zapoznał się z opiniami Komisji Rewizyjnej wypracowanymi na posiedzeniu w dniu 23 września 2014r.
11. Zarząd zapoznał się z wynikami badań monitoringu przeglądowego z wodociągu publicznego w Tucholi, przekazanymi przez Przedsiębiorstwo Komunalne w Tucholi Sp. z o.o.

12. Zarząd po zapoznaniu się z wnioskiem Naczelnika Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami Przyrody o wyrażenie przez Zarząd zgody na przeprowadzenie negocjacji cenowych z dwoma wykonawcami, wskazanymi we wniosku, w celu określenia zakresu zadania dla kwoty 16.790,00 zł tj. oszczędności, która powstała w wyniku wyboru najkorzystniejszej ofert na wykonanie zadania pn. „Dostosowanie zapisów w ewidencji gruntów i budynków dla obrębów ewidencyjnych gminy Tuchola do aktualnego stanu prawnego”, przychylił się do wniosku i wyraził zgodę na przeprowadzenie negocjacji cenowych z wskazanymi wykonawcami (3-0-0).

IV. Posiedzenie Zarządu Powiatu 15.10.2014r.

13. Zarząd po zapoznaniu się z pismem Wójta Gminy Lubiewo o zajęcie stanowiska i przekazanie Radzie Powiatu Tucholskiego o podjęcie uchwały w sprawie utworzenia odrębnej odpłatności dot. infrastruktury telekomunikacyjnej – obniżenia i ustalenie na możliwie najniższym pułapie stawki za zajęcie pasa drogowego i umieszczenie w pasie dróg powiatowych linii telekomunikacyjnej w gminie Lubiewo w ramach projektu „LUBIEWO-INTERNET –EDUKACJA@”, zdecydował udzielić odpowiedzi, że 16 marca 2012r. Rada Powiatu Tucholskiego podjęła uchwałę Nr XVI/137/2012 *w sprawie wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego*. Biorąc pod uwagę fakt, iż opłaty pośrednio ponoszone są przez mieszkańców, Rada Powiatu już w minionym okresie podjęła uchwałę, w której uwzględniono obniżenie opłat za umieszczenie urządzeń wodnych i kanalizacyjnych o 50%. Mając na względzie obniżenie kosztów ponoszonych przez właścicieli/zarządców infrastruktury liniowej, wysokość stawki opłaty rocznej za umieszczone w pasie drogowym urządzenia jest niezmienna od 10 lat. Jednakże w świetle przyjętego programu naprawczego, Uchwała Nr XXV/244/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 1 lutego 2013r. w sprawie przyjęcia programu naprawczego dla Powiatu Tucholskiego na lata 2013-2024, obniżenie wysokości opłaty rocznej za zajęcie pasa drogowego byłoby świadomym zmniejszaniem dochodów Powiatu, co byłoby niezgodne z przyjętą uchwałą w danej sprawie. Wobec powyższego Zarząd zdecydował,

że nie ma podstaw, aby wystąpić do Rady Powiatu Tucholskiego z propozycją utworzenia odrębnej odpłatności za zajęcie pasa drogowego w związku z realizacją projektu „LUBIEWO-INTERNET-EDUKACJA@”.

14. Zarząd po zapoznaniu się z prośbą Prezesa Zarządu Oddziału Powiatowego ZOSP RP w Tucholi o zabezpieczenie w projekcie budżetu powiatu na rok 2015 kwoty 50.000,00 zł z przeznaczeniem na zakupy sprzętu i wyposażenia dla ochotniczych straży pożarnych z terenu powiatu tucholskiego, przekazał wniosek do p. Skarbnik w celu zabezpieczenia wskazanej kwoty, w projekcie budżetu powiatu na rok 2015.
15. Zarząd po zapoznaniu się z odpowiedzią Zastępcy Naczelnika Wydziału Geodezji Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami Przyrody na wniosek Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Rady Powiatu Tucholskiego „o rozważenie możliwości zawierania krótszych umów z kołami łowieckimi, na dzierżawę obwodów łowieckich i wprowadzenie obwarowań dotyczących gospodarki w tych obwodach”, zdecydował przekazać odpowiedź Przewodniczącemu Komisji.
16. Zarząd po weryfikacji wniosku dzierżawcy pól namiotowych Świt, Woziwoda, Gołąbek o umorzenie czynszu dzierżawnego za rok 2014, zdecydował o umorzeniu odsetek od należności głównej.
17. Zarząd po zapoznaniu się z pismem otrzymanym z Biura Projektów Administracji Elektronicznej Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu dot. wymagalności wkładu własnego wynikającego ze współrealizacji projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza – usługi w zakresie e-Administracji i Informacji Przestrzennej”, zdecydował o zabezpieczeniu środków finansowych na rok 2015 określonych w porozumieniu z dnia 19 listopada 2013r. w sprawie określenia zasad współpracy oraz zakresu rzeczowo-finansowego realizacji projektu kluczowego pn. „Infostrada Kujaw i Pomorza”.

Zarząd Powiatu Tucholskiego

**Informacja Przewodniczącego Rady Powiatu
o złożonych mu oświadczeniach majątkowych radnych**

Na podstawie art. 25 c ust. 12 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.) podmiot dokonujący analizy oświadczeń majątkowych w terminie do dnia 30 października każdego roku przedstawia radzie powiatu informację o:

- 1) osobach, które nie złożyły oświadczenia majątkowego lub złożyły je po terminie,
- 2) nieprawidłowościach stwierdzonych w analizowanych oświadczeniach majątkowych wraz z ich opisem i wskazaniem osób, które złożyły nieprawidłowe oświadczenia,
- 3) działaniach podjętych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w analizowanych oświadczeniach majątkowych.

W związku z powyższym przedstawiam informację o złożonych na moje ręce oświadczeniach majątkowych.

Oświadczenia majątkowe za rok 2013 złożyło 16 Radnych w terminie określonym w art. 25 c ust. 4 tejże ustawy tj. do 30 kwietnia 2014 r.

Oświadczenia majątkowe 15 Radnych zostały przekazane do Urzędu Skarbowego w Tucholi w dniu 9 maja 2014 r., natomiast oświadczenie jednego Radnego do Urzędu Skarbowego w Poznaniu.

W dniu 16 września 2014 r. wpłynęło pismo od Naczelnika Urzędu Skarbowego w Tucholi z informacją o wstępnej weryfikacji oświadczeń majątkowych i stwierdzonych w nich nieprawidłowościach. W związku z powyższym radni złożyli korekty, które zostały przekazane do Urzędu Skarbowego w Tucholi.

Ponadto Radni złożyli oświadczenia majątkowe na dwa miesiące przed zakończeniem kadencji. 15 radnych wywiązało się z tego obowiązku w terminie. Jedna osoba została wezwana do złożenia oświadczenia. Zostało ono złożone w wyznaczonym dodatkowym czternastodniowym terminie. Złożone oświadczenia zostały przekazane do Urzędu Skarbowego w Tucholi i Poznaniu.

Podpisał: Przewodniczący Rady Michał Mróz

Tuchola, dnia 15 października 2014 r.

INFORMACJA O ZŁOŻONYCH OŚWIADCZENIACH MAJĄTKOWYCH

Zgodnie z art. 25 c ust. 12 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013r. poz. 595) informuję, że do Starosty Tucholskiego oświadczenia majątkowe zostały złożone w oparciu o art. 25 c ust. 3 pkt 3 ustawy przez:

1. Pracowników Starostwa Powiatowego w Tucholi:

- 1/ Pana Wiktora Metkowskiego- Wicestarostę Tucholskiego
- 2/ Pana Wojciecha Kocińskiego – Członka Zarządu Powiatu Tucholskiego
- 3/ Panią Zofię Reszka – Sekretarza Powiatu
- 4/ Panią Zofię Łącką – Skarbnika Powiatu
- 5/ Panią Ewelinę Wiecką – Kierownika Referatu Komunikacji
- 6/ Panią Alicję Biesek – Podinspektora Referatu Komunikacji
- 7/ Pana Ryszarda Rybaka - Podinspektora Referatu Komunikacji
- 8/ Panią Krystynę Szerszyń – Kierownika Referatu Budownictwa
- 9/ Pana Jerzego Szwankowskiego – Naczelnika Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami Przyrody
- 10/ Pana Stanisława Rzepińskiego - Zastępcę Naczelnika Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami Przyrody
- 11/ Panią Lucynę Karnowską – Naczelnika Wydziału Oświaty, Kultury i Zdrowia

2. Kierowników Jednostek Organizacyjnych Powiatu, Dyrektorów Szkół oraz Nadleśniczych:

- 1/ Panią Katarzynę Bronikowską- Dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Wysokiej
- 2/ Panią Marię Bocianiak – Dyrektora Powiatowego Zakładu Obsługi w Tucholi
- 3/ Panią Annę Toby – Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi
- 4/ Panią Annę Liegmann- Dyrektora Domu Dziecka w Tucholi
- 5/ Panią Aleksandrę Myszka – Kierownika Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- 6/ Pana Zenona Poturalskiego – Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Tucholi
- 7/ Panią Renatę Gramowską – Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tucholi
- 8/ Panią Mariolę Pawelską – Dyrektora Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Śliwicach
- 9/ Pana Witolda Smoczyka – Dyrektora Tucholskiego Centrum Edukacji Zawodowej w Tucholi
- 10/ Panią Urszulę Piotrowską- Dyrektora Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Tucholi
- 11/ Pana Jerzego Kornasia- Dyrektora Zespołu Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi
- 12/ Pana Tomasza Okrzyńskiego – Dyrektora Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Tucholi
- 13/ Pana Jarosława Słoma – Dyrektora Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Tucholi
- 14/ Panią Reginę Wrębel – Dyrektora Zespołu Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi
- 15/ Pana Piotra Kasprzyka – Nadleśniczego Nadleśnictwa Trzebciny
- 16/ Pana Adama Wendę – Nadleśniczego Nadleśnictwa Zamrzenica

17/ Pana Zbigniewa Grugel- Nadleśniczego Nadleśnictwa Woziwoda

3. Pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Tucholi:

- 1/ Panią Henrykę Dziurzyńską- Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Tucholi
- 2/ Panią Jadwigę Łyczywek – Zastępcę Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Tucholi
- 3/ Panią Renatę Jeneralską – Głównego księgowego
- 4/ Panią Iwonę Muzioł-Pollok– Inspektora powiatowego
- 5/ Panią Barbarę Świetlik- Inspektora powiatowego
- 6/ Panią Anetę Wegner- Inspektora powiatowego
- 7/ Panią Iwonę Kapanka – Referenta ds. rejestracji
- 8/ Panią Hannę Górka- Referenta ds. rejestracji
- 9/ Panią Bożenę Michałek – Specjalistę ds. rozwoju zawodowego
- 10/ Pana Witolda Obarzanek – Specjalistę ds. rozwoju zawodowego

Wszystkie oświadczenia majątkowe złożone zostały w terminie określonym w art. 25 c ust. 4 i 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

Analiza oświadczeń nie wykazała błędów w ich wypełnieniu.

W dniu 16 września 2014 r. do Starostwa Powiatowego w Tucholi wpłynęło pismo od Naczelnika Urzędu Skarbowego w Tucholi z informacją o wstępnej weryfikacji oświadczeń majątkowych i stwierdzonych w nich nieprawidłowościach. W związku z powyższym pracownicy złożyli korekty oświadczeń, które zostały przekazane do Urzędu Skarbowego w Tucholi.

Podpisała: z upoważnienia Starosty – Zofia Reszka Sekretarz Powiatu

**NACZELNIK
URZĘDU SKARBOWEGO
W TUCHOLI**

Tuchola, dnia *06* października 2014 r.

APKP/0720 - 15 /14

BA 23478/14

**Przewodniczący
Rady Powiatu Tucholskiego**

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Tucholi na podstawie art. 25c ust. 7 i 12 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. 2013r., poz. 595 ze zm.) przekazuje informację z przeprowadzonej weryfikacji oświadczeń majątkowych według stanu na dzień 31.12.2013r.

Do tutejszego Urzędu wpłynęło 15 oświadczeń majątkowych oraz 4 korekty uzupełniające lub poprawiające oświadczenia majątkowe. Oświadczenia zostały złożone w terminie.

Przeprowadzona analiza złożonych oświadczeń majątkowych nie dała na dzień sporządzenia informacji podstaw do zastosowania art. 25c ust.9 cyt. ustawy.

NACZELNIK
Urzędu Skarbowego
Janusz Kaźmiercki

**NACZELNIK
URZĘDU SKARBOWEGO
POZNAŃ-NOWE MIASTO**

Poznań, dnia 15 października 2014 r.

AP/4119-129/14
nr pomocniczy: 210614/2014

**Przewodniczący
Rady Powiatu Tucholskiego**

**ul. Poczтовая 7
89-500 TUCHOLA**

Naczelnik Urzędu Skarbowego Poznań-Nowe Miasto w związku z obowiązkiem przeprowadzenia przez urzędy skarbowe analiz oświadczeń majątkowych, zgodnie z art. 25c ust. 7, 8 i 12 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 595 ze zm.) informuje, iż dokonano analizy danych zawartych w oświadczeniu o stanie majątkowym za 2013 rok Pana Marka Bolińskiego w zakresie:

- porównania wysokości dochodów wykazanych w oświadczeniu majątkowym za 2013 rok z dochodami wykazanymi w zeznaniu podatkowym za 2013 rok,
- badania pod kątem deklarowanego stanu majątkowego i jego zmian w porównaniu ze stanem majątkowym wg oświadczenia z roku 2012 .
- prawidłowości wypełnienia formularzy oświadczenia majątkowego pod względem formalnym.

W wyniku podjętych przez tut. organ podatkowy czynności w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W zastępstwie Naczelnika
Urzędu Skarbowego Poznań-Nowe Miasto

[Podpis]
Z-ca Naczelnika

Otrzymują:
1. Adresat
2. a/a

Poznań, dnia 15 października 2014 r.

**NACZELNIK
URZĘDU SKARBOWEGO
POZNAŃ-NOWE MIASTO**

AP/4119-189/14

nr pomocniczy: 213985/2014

**Przewodniczący
Rady Powiatu Tucholskiego
ul. Poczтова 7
89-500 Tuchola**

Naczelnik Urzędu Skarbowego Poznań-Nowe Miasto w związku z obowiązkiem przeprowadzenia przez urzędy skarbowe analiz oświadczeń majątkowych, zgodnie z art. 24h ust. 7, 8 i 12 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.) informuje, iż tut. organ podatkowy dokonał analizy danych zawartych w oświadczeniu o stanie majątkowym złożonym przez Pana Marka Bolińskiego na dwa miesiące przed zakończeniem kadencji radnego w zakresie:

- badania pod kątem deklarowanego stanu majątkowego wykazanego w oświadczeniu majątkowym złożonym wg stanu na dzień 20.09.2014 r. i jego zmian w porównaniu ze stanem majątkowym wg oświadczenia majątkowego za 2013 rok,
- prawidłowości wypełnienia formularza oświadczenia majątkowego z dnia 20.09.2014 r. pod względem formalnym.

W wyniku podjętych przez tut. Urząd czynności w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W zastępstwie Naczelnika
Urzędu Skarbowego Poznań - Nowe Miasto

Tomasz Miniński
Z-ca Naczelnika

Otrzymują:

Egz. nr 1 - adresat

Egz. nr 2 - a/a

RAPORT OŚWIATOWY

ZA ROK SZKOLNY 2013/2014

POWIAT TUCHOLSKI

październik 2014r.

Spis treści

1. DYNAMIKA NABORU.....	4
1.1. LICZBA UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH SZKOŁACH	5
1.2. ZESTAWIENIE LICZBY ODDZIAŁÓW	6
1.3 LICZBA PUNKTÓW UZYSKANYCH W PROCESIE REKRUTACJI DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W LATACH 2013-2014 (technika, liceum)	7
2. WYNIKI EGZAMINÓW W SZKOŁACH PUBLICZNYCH.....	8
2.1. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINU MATURALNEGO W SZKOŁACH PUBLICZNYCH.....	8
2.2. ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO W SZKOŁACH PUBLICZNYCH.....	9
2.3. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINÓW ZAWODOWYCH.....	9
2.4. WYNIKI EGZAMINU GIMNAZJALNEGO	11
3. OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW	12
4. EWALUACJA WEWNĘTRZNA SZKÓŁ, BADANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	13
4.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI	13
4.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI	13
4.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI.....	14
4.4. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY W TUCHOLI	14
4.5. TUCHOLSKIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ W TUCHOLI.....	15
4.6. ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŚLIWICACH.....	15
5. WYCHOWANIE I OPIEKA	16
5.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI	16
5.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI	17
5.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI.....	19
5.4. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO – WYCHOWAWCZY W TUCHOLI	21
5.5. ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŚLIWICACH.....	21
6. DOKSZTAŁCANIE NAUCZYCIELI.....	22
6.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI	22

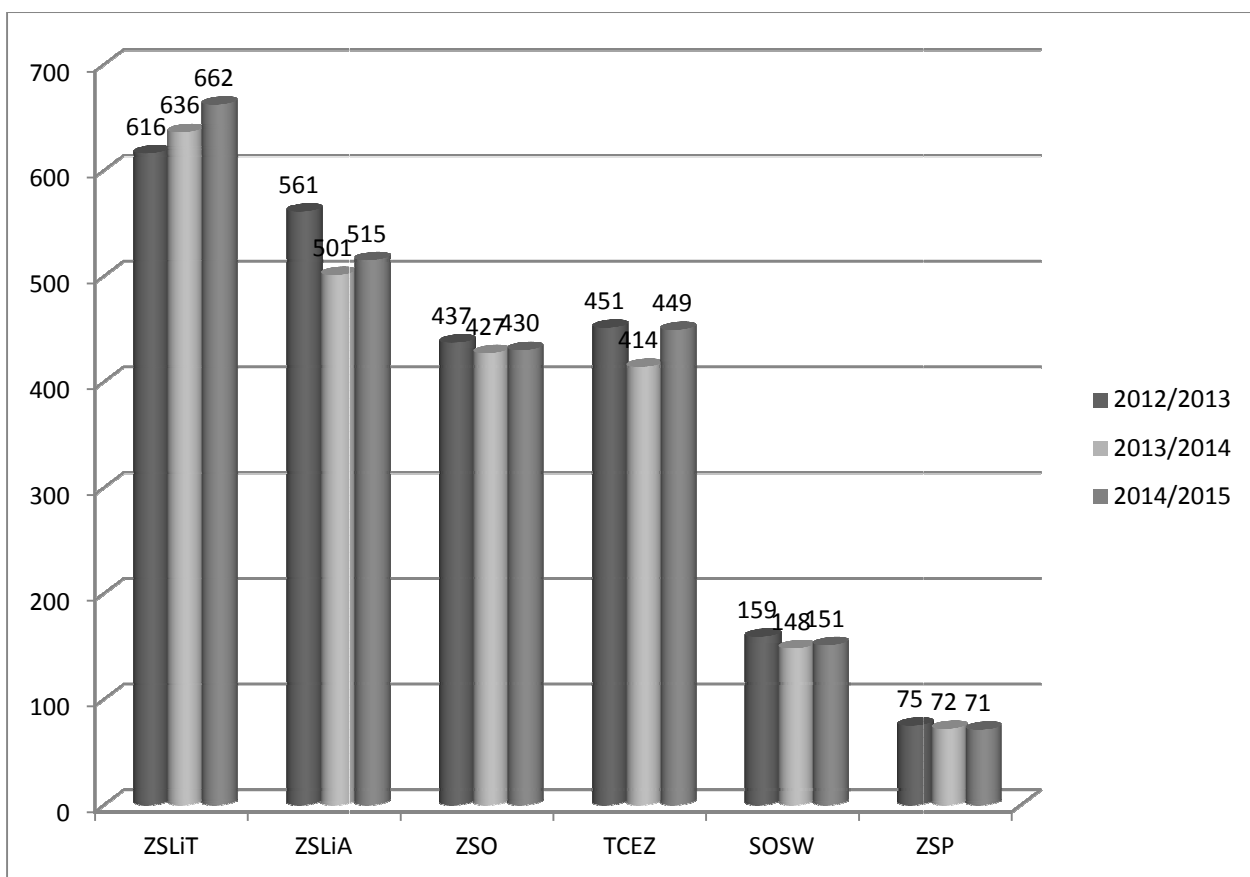
6.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI	25
6.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI	27
6.4. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO – WYCHOWAWCZY W TUCHOLI.	28
6.5. TUCHOLSKIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ W TUCHOLI.....	29
6.6. ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŚLIWICACH.....	29
6.7. PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W TUCHOLI.....	30
7. REALIZOWANE PROJEKTY , WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA.....	31
7.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI.....	31
7.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI	31
7.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI	33
7.4. TUCHOLSKIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ W TUCHOLI.....	33
8. PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W TUCHOLI.....	33
9. POWIATOWY OŚRODEK DOSKONAŁENIA NAUCZYCIELI W TUCHOLI	35
10. INFORMACJE DODATKOWE	45
10. 1. STYPENDIA.....	45
10.2. REMONTY W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2013/2014..	45
10.3. LICZBA NAUCZAŃ INDYWIDUALNYCH W SZKOLE	46
10.4. LICZBA PRACOWNIKÓW PRZEBYWAJĄCYCH NA URLOPIE DLA PORATOWANIA ZDROWIA	46

1. DYNAMIKA NABORU.

SZKOŁY WCHODZĄCE W SKŁAD ZESPOŁU		L. UCZNIÓW 2012/2013 (sprawozdanie SIO 30 września)	L. UCZNIÓW 2013/2014 (sprawozdanie SIO 30 września)	L. UCZNIÓW 2014/2015 (sprawozdanie SIO 30 września)
ZSLiT	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	232	217	234
	Technikum Mechaniczne	88	82	Technikum nr 1 428
	Technikum Handlowe	62	40	
	Technikum Gastronomiczne	89	27	
	Technikum Informatyczne	95	87	
	Technikum Logistyczne	50	97	
	Technikum nr 1 – technik hotelarstwa	-	86	
	RAZEM	616	636	662
ZSLiA	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	202	163	167
	Technikum Ekonomiczne	183	78	Technikum nr 2 348
	Technikum Agrobiznesu	96	176	
	Technikum Architektury Krajobrazu	80	13	
	Technikum nr 2 - technik obsługi turystycznej	-	71	
	RAZEM	561	501	515
ZSO	Liceum Ogólnokształcące	350	339	345
	Gimnazjum Powiatowe	87	88	85
	RAZEM	437	427	430
SOSW	Szkoła Podstawowa Specjalna	35	42	41
	Gimnazjum Specjalne	59	49	48
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna	33	34	31
	Szkoła Przystosowująca do Pracy	15	17	23
	Przedszkole Specjalne	-	6	8
	RAZEM	159	148	151
TCEZ	Technikum dla Dorosłych	10	9	186 (kursy kwalifikacyjne)
	Szkoły Policealne	126	99	67

	Technikum Uzupełniające	61	17	10
	Uzupełniające Liceum	58	0	-
	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	196	289	186
	RAZEM	451	414	449
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Śliwicach Zasadnicza Szkoła Zawodowa		75	72	71
RAZEM		2299	2198	2278

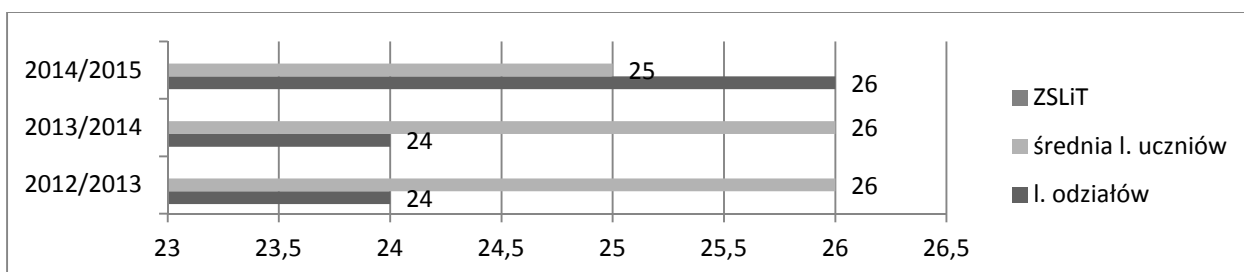
1.1. LICZBA UCZNIÓW W POSZCZEGÓLNYCH SZKOŁACH

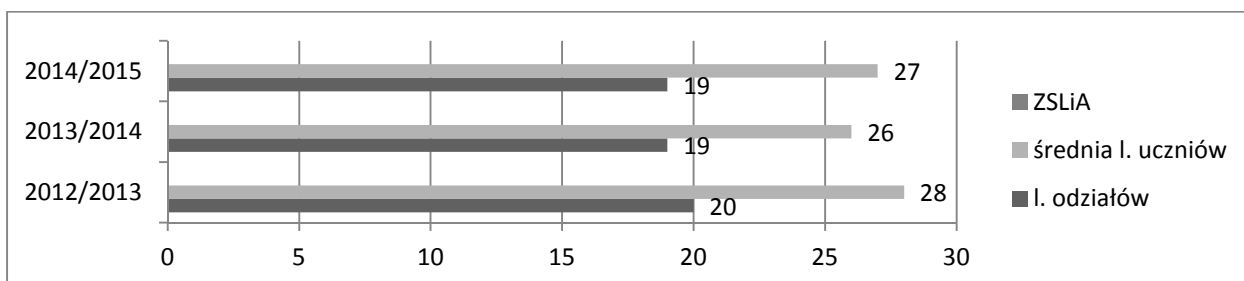
1.2. ZESTAWIENIE LICZBY ODDZIAŁÓW

	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	ODDZIAŁY	średnia liczba uczniów na oddział	ODDZIAŁY	średnia liczba uczniów na oddział	ODDZIAŁY	średnia liczba uczniów na oddział
ZSLiT	24	26	24	26	26	25
ZSLiA	20	28	19	26	19	27
ZSO	16	27	15	28	15	29
SOSW	14	10	14	10	14	11
TCEZ	12	38	11	36	7	37
ZSP	2	38	3	24	3	24

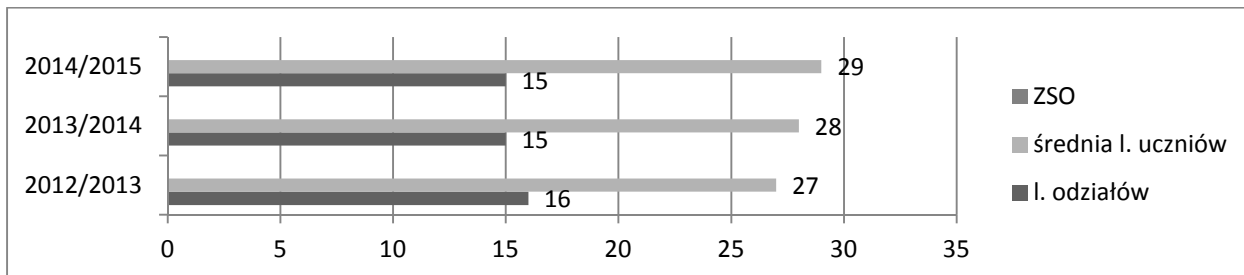
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi

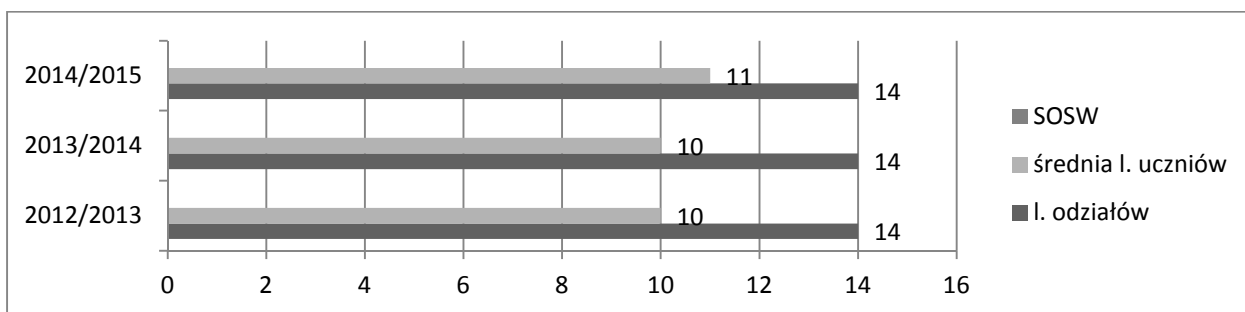
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi

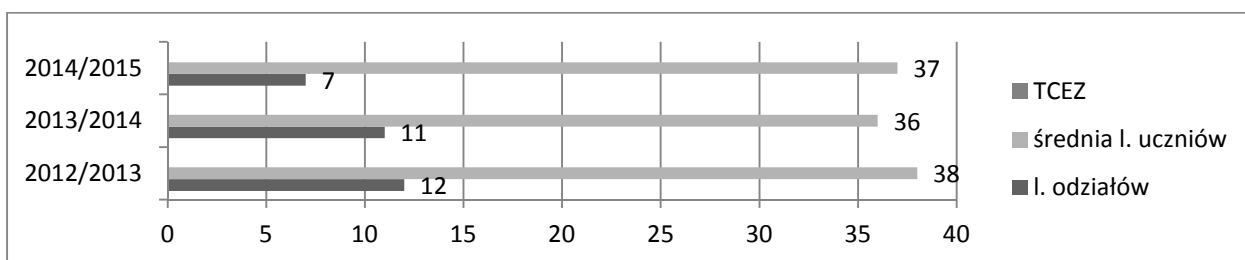
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi

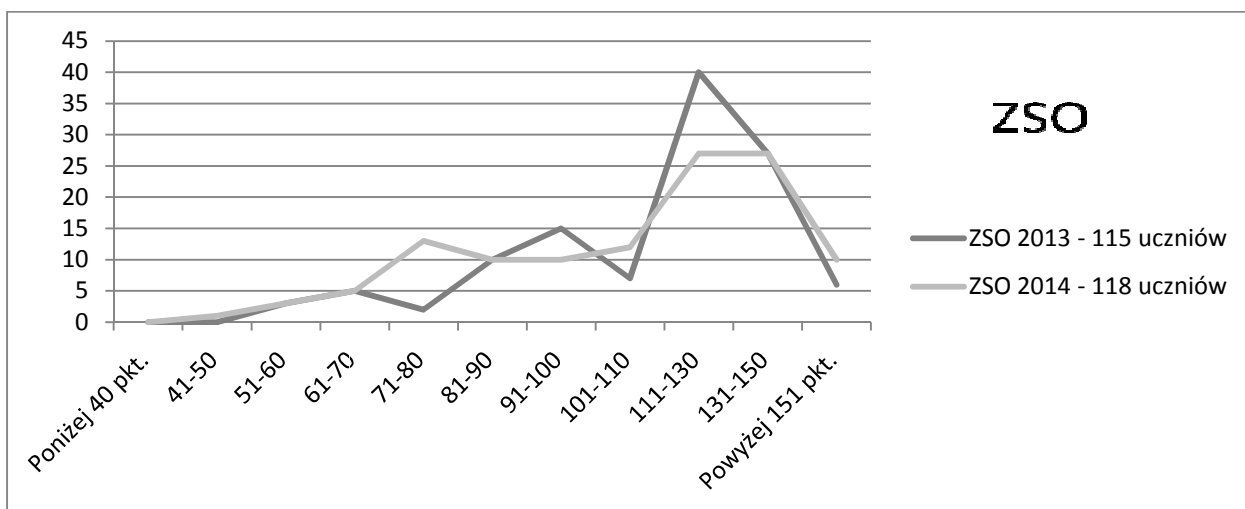
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Tucholi

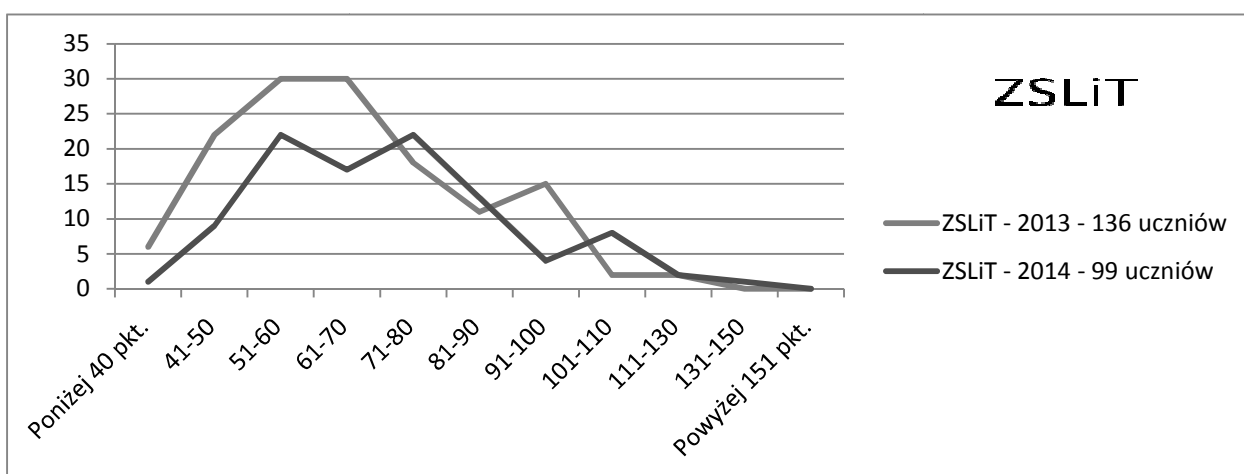
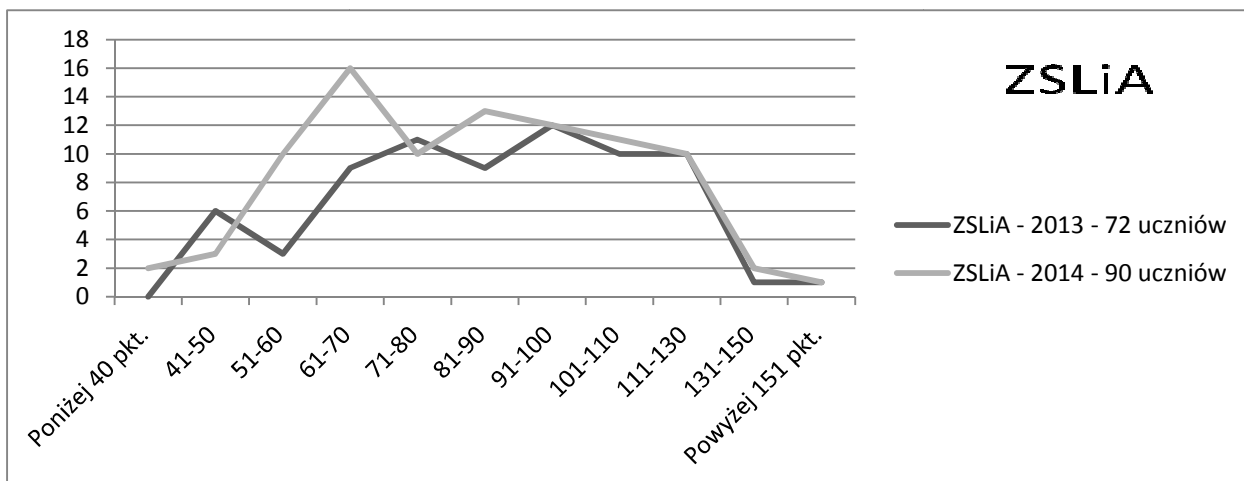

Tucholskie Centrum Edukacji Zawodowej w Tucholi

1.3 LICZBA PUNKTÓW UZYSKANYCH W PROCESIE REKRUTACJI DO SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W LATACH 2013-2014 (technika, liceum)

2. WYNIKI EGZAMINÓW W SZKOŁACH PUBLICZNYCH.

2.1. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINU MATURALNEGO W SZKOŁACH PUBLICZNYCH.

Szkoła		Zdawalność wg przedmiotów (w %)					Zdawalność ogółem (w %)
		poziom podstawowy					
		jęz. polski		matematyka	jęz. obcy		
ustny	pis.	ustny	pis.				
ZSO Liceum Ogólnokształcące		100%	99%	95%	100%	99%	95%
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	Technikum Agrobiznesu	100	100	78,94	100	100	78,94
	Technikum Architektury Krajobrazu	100	100	100	100	100	100
	Technikum Ekonomiczne	100	100	83,33	100	100	83,33
	Ogółem ZSLiA						84,12
Zespół Szkół Licealnych	Technikum Gastronomiczne	100	92	50	96	92	50
	Technikum	100	100	57	71,4	71	57

	Handlowe						
	Technikum Mechaniczne	100	73	33	73,3	60	20
	Technikum Informatyczne	100	95	79	100	100	73
	Ogółem ZSLiT						50
Tucholskie Centrum Edukacji	Liceum Ogólnokształcące	100	82	27,27	80	90	27,27

2.2. ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO W SZKOŁACH PUBLICZNYCH.

Szkoła		Średni wynik wg przedmiotów (w %) poziom podstawowy				
		jęz. polski		matematyka	jęz. obcy	
		ustny	pisemny		ustny	pisemny
ZSO Liceum Ogólnokształcące		70%	53%	51%	73%	76%
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	Technikum Agrobiznesu	62,63	52,00	39,79	53,53	58,36
	Technikum Architektury Krajobrazu	63,13	50,38	35,50	61,66	49,74
	Technikum Ekonomiczne	72,63	49,64	38,89	63,22	66,41
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	Technikum Gastronomiczne	60	48	31,2	53	56,9
	Technikum Handlowe	66,5	43,8	34,2	31,6	47
	Technikum Mechaniczne	47,5	33,6	24,5	31,9	34,6
	Technikum Informatyczne	60	48	41,2	58,3	55,2
Tucholskie Centrum Edukacji Zawodowej	Liceum Ogólnokształcące	46	38,5	27,27	34	45,45

2.3. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINÓW ZAWODOWYCH.

Szkoła	Zawód	Liczba zdających	Zdawalność	Ogółem
			(w %)	(w %)
ZSLiT w Tucholi Technika	technik mechanik	15	93,3	90,3
	technik informatyk	19	84,2	
	technik handlowiec	7	100	
	technik organizacji usług gastronomicznych	25	84	

Egzaminy potwierdzające kwalifikacje w zawodzie	technik informatyk	23	56,5	56,6
	technik logistik	37	56,8	
ZSLiA w Tucholi Technika Stary tryb	technik agrobiznesu klasa IV	20	90	72,5
	technik architektury krajobrazu klasa IV	11	54,54	
	technik ekonomista klasa IV	37	72,97	
ZSLiA w Tucholi Technika Nowy tryb	technik architektury krajobrazu klasa II	18	38,89	66,74
	technik ekonomista klasa II	37	94,59	
TCEZ Technika	technik bhp	9	55,55	60
	technik administracji	20	65	
ZSLiA w Tucholi Zasadnicza Szkoła Zawodowa egzamin zorganizowany przez OKE w Gdańsku	mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych	17	64,71	51,41
		M1, klasa II		
	16 stary tryb	93,75		
	fryzjer	2	50,00	
	rzeźnik - wędliniarz	1	0	
	elektromech.	1	0	
ZSLiA w Tucholi Zasadnicza Szkoła Zawodowa egzamin zorganizowany przez Cech Rzemiosł Różnych	murarz	3	100	100
	cukiernik	6	100	
	monter. inst.	5	100	
	ślusarz	1	100	
	piekarz	2	100	
	stolarz	2	100	
	mechanik sam.	1	100	
ZSLiT w Tucholi Zasadnicza Szkoła Zawodowa	elektromechanik	19 teoria	19 TCE Z	83,0
	mechanik pojazdów samochodowych	11 teoria	11 TCE Z	
ZSP w Śliwicach Zasadnicza Szkoła Zawodowa*	stolarz	1	100	100
	fryzjer	1	100	

* Pozostałych 15 absolwentów przystąpi do egzaminu we wrześniu 2014 r. Na egzaminy zostali skierowani przez pracodawców. Wyniki nie są jeszcze znane.

2.4. WYNIKI EGZAMINU GIMNAZJALNEGO

Przedmiot	GIMNAZJUM POWIATOWE	MIASTO I GMINA TUCHOŁA	POWIAT TUCHOLSKI	KUJ - POM	KRAJ
JĘZYK POLSKI	81,36	64,29	61,70	63,65	68
HISTORIA I WOS	73,21	58,06	56,91	57,18	59
MATEMATYKA	78,57	48,61	45,64	43,87	47
PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE	69,64	51,20	48,94	49,44	52
JĘZYK ANGIELSKI PP	88,50	64,45	58,93	61,22	67
JĘZYK ANGIELSKI PR	80,07	68,19	37,89	39,97	46
JĘZYK NIEMIECKI PP	82,75	51,58	52,59	49,76	54
JĘZYK NIEMIECKI PR	61,50	29,35	30,81	42,93	39

	Część humanistyczna		Część matematyczno - przyrodnicza		j. niemiecki
	GH-P Polski	GH-H Historia i WOS	GM-M Matematyka	GM-P Przedmioty Przyrodnicze	
GIMNAZJUM SPECJALNE	57,60%	81,40%	58,40%	61,40%	73,8%
SZKOŁA PODSTAWOWA SPECJALNA	30,75				NIE DOTYCZY
ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA specjalna	Przystąpiło do egzaminu : 6 zdało cz. teoretyczną : 6 zdało cz. praktyczną : 6				

3. OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

Nazwa szkoły	Liczba uczniów uczestniczących w konkursach i zawodach	Liczba laureatów konkursów i zawodów na szczeblu: POWIAT				Liczba konkursów i zawodów w których uczestniczyła szkoła
		I miejsce	II miejsce	III miejsce	Wyróż.	
ZSO	172	26	21	11	10	37
ZSLiA	100	2	8	4	3	19
ZSLiT	124	11	13	3	6	24
SOSW	26	3	-	1	2	6
ZSP Śliwice	15	2	-	-	-	6

Nazwa szkoły	Liczba uczniów uczestniczących w konkursach i zawodach	Liczba laureatów konkursów i zawodów na szczeblu: WOJEWÓDZTWO						Liczba konkursów i zawodów w których uczestniczyła szkoła
		laureat	Finalista	I miejsce	II miejsce	III miejsce	Wyróż.	
ZSO	126	1	5	7	4	6	3	26
ZSLiA	25	-	-	1	1	3	1	7
ZSLiT	45	-	-	-	-	-	2	4
SOSW	35	-	-	9	3	2	3	8

Nazwa szkoły	Liczba uczniów uczestniczących w konkursach i zawodach	Liczba laureatów konkursów i zawodów na szczeblu: OGÓLNOPOLSKI						Liczba konkursów i zawodów w których uczestniczyła szkoła
		laureat	Finalista	I miejsce	II miejsce	III miejsce	Wyróż.	
ZSO	104	-	12	-	-	-	-	13
ZSLiA	20	-	-	1	3	1	4	10
ZSLiT	38	-	-	-	-	-	1	3
SOSW	2	-	-	-	-	-	2	2

Nazwa szkoły	Liczba uczniów uczestniczących w konkursach i zawodach	Liczba laureatów konkursów i zawodów na szczeblu: inny				Liczba konkursów i zawodów w których uczestniczyła szkoła
		I miejsce	II miejsce	III miejsce	Wyróż.	
ZSO	9	3	3	2	0	5
ZSLiA	-	-	-	-	-	-
ZSLiT	377	18	15	15	1	16
SOSW	2	2	-	-	-	1

4. EWALUACJA WEWNĘTRZNA SZKÓŁ, BADANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

4.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI

W roku szkolnym 2013/2014 w szkole została przeprowadzona ewaluacja zewnętrzna problemowa dotycząca poziomu spełniania wymagań państwa w stosunku do szkół publicznych. Zespół wizytatorów ds. ewaluacji z Kuratorium Oświaty z Bydgoszczy badał realizację trzech z dwunastu wymagań:

1. Uczniowie są aktywni.
2. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój ucznia, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.
3. Zarządzanie szkołą służy jej rozwojowi.

Raport końcowy z ewaluacji sporządzony został na podstawie ankiet, wywiadów indywidualnych i grupowych z rodzicami, uczniami, nauczycielami, pracownikami niepedagogicznymi, przedstawicielami samorządu i partnerami szkoły. Wizytatorzy również wizytowali lekcje, zajęcia pozalekcyjne, obserwowali codzienne życie szkoły i analizowali dokumentację.

„Nowodworek” za pierwsze wymaganie otrzymał **najwyższy poziom A** – oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę, a w pozostałych wymaganiach **poziom B** – oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagań. Wysoka ocena pracy naszej szkoły zapewne przyczyni się do dalszego podnoszenia poziomu kształcenia i wychowania naszych uczniów.

Przeprowadzono również dwie ewaluacje wewnętrzne:

1. Frekwencja na zajęciach edukacyjnych i imprezach szkolnych.
2. Udzielanie informacji zwrotnej w procesie uczenia.

4.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI

Ewaluacja wewnętrzna- w szkole i otoczeniu promowana jest wartość edukacji oraz potrzeba uczenia się. Celem ewaluacji było zebranie informacji oraz sporządzanie raportu na temat promowania wartości edukacji. Pozwoliła ona ocenić, czy działania szkoły służą budowaniu postaw uczniowskich sprzyjających nauce oraz podjąć działania w celu uzyskania lepszych efektów w procesie nauczania i uczenia się.

Ewaluacja wewnętrzna- szkoła stwarza warunki do realizacji działań związanych z profilaktyką i promocją zdrowego stylu życia. Celem ewaluacji była ocena działań szkoły ukierunkowanych na profilaktykę i promocję zdrowego stylu życia i tym samym oceniona została skuteczność podjętych metod. Wyniki ewaluacji pozwolą podjąć bardziej efektywne działania promujące w dalszym ciągu wartość edukacji oraz wpłyną na poprawę zdrowia uczniów.

W szkole była prowadzona również m. in. analiza wyników egzaminów maturalnych i zawodowych, egzaminów próbnych oraz badanie poziomu wiedzy uczniów „na wejściu” w klasach pierwszych i w połowie okresu nauki.

4.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI

Ewaluacja wewnętrzna była prowadzona w następujących obszarach:

„Zainteresowanie i udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych”

Celem badania była ocena przez uczniów oferty zajęć pozalekcyjnych proponowanych przez szkołę. Z analizy ankiet wynika jasno, że uczniowie chętnie uczestniczyliby w różnych zajęciach pozalekcyjnych, jednak ze względu na problemy z dojazdem większość nie może rozwijać swoich zainteresowań.

„Respektowanie norm społecznych w szkole”

Celem badania było pozyskanie informacji na temat poczucia bezpieczeństwa w szkole wśród uczniów

i nauczycieli oraz skali i typu zagrożeń występujących na terenie szkoły. Jednym z kluczowych wniosków jest stwierdzenie, że uczniowie w większości czują się w szkole bezpiecznie, chociaż wyraźnie wskazują, że bezpieczniej czują się w klasie, w której jest nauczyciel niż na przerwach.

Analiza i ocena efektów działalności dydaktycznej szkoły skupiła się na następujących obszarach:

- Przeprowadzenie testów kompetencji w klasach pierwszych oraz analiza ich wyników.
- Analiza wyników egzaminów maturalnych.
- Analiza wyników egzaminów zawodowych.

4.4. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY W TUCHOLI

W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego zaplanowano szereg działań, które zostały w pełni zrealizowane.

Ewaluacja wewnętrzna obejmowała sferę dydaktyczną oraz opiekuńczo – wychowawczą.

W zakresie działań opiekuńczo – wychowawczych dotyczyła:

- profilaktyki uzależnień;
- przestrzegania praw dziecka;
- form realizacji godzin do dyspozycji wychowawcy klasy pod kontem planu wychowawczego poszczególnych klas i szkoły oraz realizacji dodatkowych godzin tzw. „karcianych”;

W zakresie działań dydaktycznych:

- analizy wyników sprawdzianów po klasie VI szkoły podstawowej;
- analizy wyników egzaminów gimnazjalnych;
- analizy wyników po Zasadniczej Szkole Zawodowej;

- analizy oceniania uczniów zgodnie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania oraz przedmiotowym systemem oceniania;
- analiza dokumentów pod względem zgodności realizacji zajęć rewalidacyjno – wychowawczych z rozporządzeniem MEN;
- realizacja godzin nauczania indywidualnego.

Na podstawie analizy dokumentów szkolnych oraz ankiet przeprowadzonych wśród uczniów, rodziców i nauczycieli wypracowane zostały następujące wnioski do realizacji w następnym roku szkolnym:

- indywidualizacja pracy z uczniem;
- mobilizowanie uczniów do aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych;
- większa systematyczność oceniania uczniów;
- większe wykorzystanie technologii informacyjnej w procesie dydaktycznym;
- w dalszym ciągu podejmowanie działań wpływających na poprawę frekwencji w szkole;
- konsekwentne działania i współpraca nauczycieli z rodzicami.

4.5. TUCHOLSKIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ W TUCHOLI

1. W TCEZ dział powołany zespół ds. ewaluacji który corocznie opracowuje plan działania w uwzględnieniu wytycznych MEN i Kujawsko-Pomorskiego KO.
2. Efekty Kształcenia w TCEZ –CKP dla uczniów którzy realizują zajęcia praktyczne -100% .
3. Efekty kształcenia TCEZ -CKU –tabela wyżej.

4.6. ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŚLIWICACH

- Ewaluacja wewnętrzna dotycząca warunków do realizacji nowej podstawy programowej opiera się na ankiecie przeprowadzonej wśród dziesięciu nauczycieli. 100% NAUCZYCIELI JEST USATYSFAKJONOWANYCH ISTNIEJĄCĄ BAZĄ DYDAKTYCZNĄ I ODOWIEDNIMI ŚRODKAMI DO REALIZACJI NOWEJ PODSTAWY PROGRAMOWEJ.
- Ewaluacja wewnętrzna miała nam również dostarczyć informacji nt. działań nauczycieli związanych z procesem nauczania i udzielania informacji zwrotnej pomagającej uczniom w procesie uczenia się. Nie było to w całości realizowane na obserwowanych lekcjach.

Uczniowie są zaznajomieni z systemem oceniania, jest on dla nich zrozumiały, uczniowie mają szansę poprawy ocen, wiedzą co i w jaki sposób mogą poprawić. Nauczyciele nie informują uczniów o ich mocnych i słabych stronach oraz nie wszystkie dziedziny pracy ucznia podlegają ocenie (wyniki ankiety).

- Rodzice dobrze oceniają szkołę i relacje rodzice-szkoła (wyniki ankiety).
- Obserwowane zajęcia lekcyjne wykazały duże zaangażowanie nauczycieli, jednak nie zawsze miało to odzwierciedlenie w aktywności uczniów. Należy właściwie gospodarować czasem i stosować częściej ewaluację lekcji.

5. WYCHOWANIE I OPIEKA

5.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI

1. Ilość porad udzielonych przez pedagoga – około 170 porad - wg zapisów w dzienniku.

2. Profilaktyka zdrowotna:

- program „Różowa wstążeczka” dla dziewcząt z klas II liceum – profilaktyka nowotworowa
- program „ARS, czyli jak dbać o miłość” - ciąża i rodzicielstwo wolne od alkoholu
- program antynikotynowy dla gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”
- program „Mam haka na raka” – profilaktyka nowotworowa – prezentacje przygotowane przez uczniów
- program „Transplantologia – dar życia” - prezentacje przygotowane przez uczniów,
- udział uczniów w konkursie fotograficznym pt. „Sam nie palę, innym odradzam”,
- udział uczniów w konkursie Powiatowa Olimpiada Wiedzy o HIV i AIDS,
- udział uczniów w Gimnazjalnym Turnieju Profilaktyczny „Asertywne zmagania – narkotyk śmierci dotyk”
- spotkanie z terapeutą uzależnień dla klas I LO i GP.

3. Interwencje policji – brak.

4. Spotkania z rodzicami.

W roku szkolnym 2013/2014 odbyło się 5 spotkań z rodzicami – zebrania klasowe, wywiadówki oraz spotkania z rodzicami pod nazwą „rozmowy indywidualne z rodzicami”. Rozmowy indywidualne z rodzicami prowadzone są także po spotkaniach klasowych i na prośbę rodzica z wychowawcą lub nauczycielami przedmiotów. Rodzice kontaktują się na bieżąco z wychowawcami

oraz nauczycielami przedmiotu telefonicznie i osobiście podczas przerw i okienek. Ponadto dwa razy w ciągu roku szkolnego w wyznaczonych terminach wszyscy nauczyciele dyżurują w swoich gabinetach i pozostają do dyspozycji rodziców. O terminach dyżuru – rozmów indywidualnych rodzice są informowani poprzez szkolną stronę internetową oraz wychowawców klas.

5. Realizacja dodatkowej godziny karcianej.

Godzina wynikająca z artykułu 42 Karty Nauczyciela zgodnie z zaleceniami dyrekcji została przez nauczycieli przeznaczona na rozwijanie zainteresowań uczniów, pracę z uczniem zdolnym oraz pracę z uczniem mającym trudności we nauce, tj. na zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, zajęcia przygotowujące do konkursów i olimpiad i konsultacje. Realizacja „godziny karcianej” zgodnie z rozporządzeniem MEN w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji szkolnej została przez każdego nauczyciela odnotowana w dzienniku zajęć pozalekcyjnych. Dzienniki dwukrotnie zostały poddane kontroli – po klasyfikacji śródrocznej i po końcoworocznej. Wszyscy nauczyciele zrealizowali obowiązującą ilość godzin.

5.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI

1. Ilość porad udzielonych przez pedagoga.

Przeprowadzono łącznie 83 porad dla uczniów, nauczycieli i rodziców.

2. Profilaktyka zdrowotna (temat).

L.p.	Tematyka
1.	Organizowanie konkursu fotograficznego „Młodość wolna od papierosa”.
2.	Zajęcia dla kl. I z terapeutą z zakresu profilaktyki uzależnień.
3.	Lekcje wychowawcze nt. szkodliwości środków psychoaktywnych dla organizmu człowieka, e-papierosów oraz akcja ‘Wakacje bez alkoholu”.
4.	Program „ARS sztuka wyboru”.
5.	Propagowanie krwiodawstwa – działalność koła PCK.
6.	Organizowanie akademii dla uczniów pełnoletnich „Transplantologia - Dar Życia”.
7.	„STOP - Cyberprzemocy – czym jest cyberprzemoc i gdzie szukać pomocy.”
8.	Rozpoczęcie programu dotyczącego uzależnień behawioralnych.
9.	Edukacja uczniów chorujących na cukrzycę typu 1.
10	Rozpowszechnienie informacji nt. akcji „Zryw wolnych serc”.
11	Zdrowy styl życia .
12	Walka z otyłością- spotkanie z dietetykiem.
13	Propagowanie akcji zostań dawcą szpiku kostnego.
14	Przygotowanie uczniów do konkursu „Wiedzy o zdrowiu” na szczeblu szkolnym, powiatowym i wojewódzkim.

3. Interwencje policji.

W roku szkolnym 2013/2014 nie miały miejsca interwencje policji.

4. Spotkania z rodzicami.

W roku szkolnym 2013/2014 odbyły się 3 ogólne zebrania oraz dodatkowe organizowane przez wychowawców klas z rodzicami w formie wywiadówek. Indywidualne spotkania z rodzicami odbywały się w gabinecie pedagoga (6), bądź z wychowawcami w pomieszczeniu do indywidualnych kontaktów (16).

Coraz częściej w kontaktach z rodzicami wykorzystywany jest dziennik elektroniczny.

5. Realizacja dodatkowej godziny („karcianej”).

W ramach dodatkowej godziny („karcianej”) w roku szkolnym 2013/2014 odbyły się następujące zajęcia:

- fakultety z przedmiotów maturalnych i zawodowych,
- zajęcia wyrównawcze,
- zajęcia rekreacyjno - sportowe,
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne,
- konsultacyjne z różnych przedmiotów,
- praca z uczniem zdolnym - rozwijanie zainteresowań uczniów,
- przygotowanie uczniów do konkursów, olimpiad i egzaminu zawodowego,
- „Szkolna Internetowa Gra Giełdowa”,
- „Koło Wiedzy o Zdrowiu”,
- przygotowanie teoretyczne uczniów do pracy pilarką spalinową,
- przygotowanie uczniów do egzaminu na uprawnienia do pracy kombajnem zbożowym,
- Koło Inicjatyw Społecznych,
- szkolne koło LOP,
- rozwijanie zainteresowań z technologii informacyjnej,
- upowszechnianie świąt i rocznic państwowych oraz ważnych wydarzeń w środowisku i szkole,
- pogłębienie wiary w życiu człowieka oraz Katolickie Stowarzyszenie Młodych.

W/w zajęcia wpłynęły pozytywnie na poszerzenie wiedzy, rozwijanie umiejętności, zainteresowań i pasji uczniów oraz wpłynęły na poprawę wyników pracy szkoły.

W roku szkolnym 2013/2014 w Zespole Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi nauczyciele realizowali tygodniowo 29,4 godziny z tytułu art. 42 ust. 2 pkt. 2, w ramach tzw. „19” godziny.

5.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI.

1. Ilość porad udzielonych przez pedagoga.

Pedagog udzielił 271 porad.

2. Profilaktyka zdrowotna.

W obszarze profilaktyki prozdrowotnej w ZSLiT przeprowadzono następujące działania:

- Realizacja 6 godzin programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, program rekomendowany przez Ministerstwo Zdrowia.
- Tydzień Profilaktyki – realizowano w nim zagadnienia na temat szkodliwości palenia, szkodliwości spożywania alkoholu, zdrowego żywienia, szkodliwości podejmowania zachowań ryzykownych, szkodliwości używania substancji psychoaktywnych.
- Ponadto przeprowadzono akcje: „Szkola dla każdego bez dymu tytoniowego”; „Wszawica i świerzp są wśród nas” oraz „Profilaktyka raka piersi”.

3. Interwencje policji.

W roku szkolnym 2013/2014 w Zespole szkół Licealnych i Technicznych miała miejsce 1 interwencja policji.

4. Spotkania z rodzicami (ile spotkań oraz jak wyglądają rozmowy indywidualne).

W roku szkolnym 2013/ 2014w Zespole Szkół Licealnych i Technicznych im. Ziemi Tucholskiej odbyły się cztery ogólnoszkolne zebrania rodziców :

- Do 20 września – spotkania organizacyjne (wybory Rad Rodziców, zapoznanie z kalendarzem roku szkolnego, prawami i obowiązkami ucznia oraz PSO i WSO)
- 26 listopada – sprawy bieżące (omówienie bieżących spraw organizacyjnych oraz nurtujących wychowawcę i rodziców, postępowanie z uczniem opuszczającym zajęcia bez usprawiedliwienia)
- 28 stycznia – podsumowanie I semestru (szczegółowa analiza wyników nauczania i frekwencji w klasie za I semestr, profilaktyka prozdrowotna)
- 10 kwietnia – sprawy bieżące (analiza wyników nauczania w II semestrze, udział uczniów w zajęciach wyrównawczych i tak zwanej godzinie karcianej)
- Odbywały się również indywidualne zebrania rodziców poszczególnych klas związane z bieżącymi sprawami np. zebranie rodziców klas maturalnych mające na celu zapoznanie ich

z procedurami obowiązującymi na egzaminie maturalnym zawodowym oraz organizacją studniówki.

Spotkania indywidualne odbywają się na życzenie rodzica, opiekuna prawnego lub nauczyciela. W szczególnych przypadkach miały one miejsce w obecności dyrektora, wicedyrektorów oraz pedagoga szkolnego. Najczęściej dotyczyły one uczniów, którzy wyróżniali się niską frekwencją i słabymi wynikami w nauce oraz nierespektowaniem regulaminów szkolnych.

5. Realizacja dodatkowej godziny („karcianej”).

W roku szkolnym 2013/2014 w Zespole Szkół Licealnych i Technicznych im. Ziemi Tucholskiej dodatkowe zajęcia w ramach tak zwanej godziny („karcianej”) prowadziło 51 nauczycieli pełnozatrudnionych i 3 nauczycieli zatrudnionych na niepełnym etacie. Odbywały się one w dniach pracy szkoły - od poniedziałku do soboty w godzinach popołudniowych. Wszystkie zajęcia zostały udokumentowane i rozliczone przez zespół kierowniczy.

Główne formy pracy to:

- Zajęcia przygotowujące do udziału w konkursach, turniejach i zawodach
- Zajęcia przygotowujące do matury i egzaminów zawodowych
- Zajęcia konsultacyjno-wyrównawcze z języka polskiego
- Zajęcia sportowe i rekreacyjne (siatkówka, piłka nożna, unihokej, zajęcia lekkoatletyczne)
- Zajęcia integracyjno-opiekuńcze
- Zajęcia informatyczne
- Zajęcia w ramach terapii psychologiczno-pedagogicznej
- Koła zainteresowań
- Konwersatoria z języków obcych
- Zajęcia plastyczno-korekcyjne
- Zajęcia liturgiczne, koło biblijne
- Wolontariat oraz szkolne koło PCK
- Nauka języka migowego

Tradycyjnie nauczyciele sygnalizowali pewne problemy z frekwencją na wyżej wymienionych zajęciach, ponieważ większość uczniów z naszej szkoły dojeżdża z ościennych miejscowości i ma problemy z powrotem do domu w późnych godzinach popołudniowych.

5.4. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO – WYCHOWAWCZY W TUCHOLI

1. Ilość porad udzielonych przez pedagoga - 243

2. Profilaktyka zdrowotna:

- Zdrowy styl życia;
- Higiena osobista
- Problemy wieku dojrzewania;
- Dziecko w sieci ;
- Radzenie sobie ze stresem podczas egzaminów ;
- Asertywność sztuka bycia sobą ;
- Przyczyny i skutki agresji ;
- Dzień bez papierosa ;
- AIDS i HIV ;
- Świadome macierzyństwo ;
- Mechanizmy powstawania uzależnień – alkohol , narkotyki , dopalacze ;

3. Interwencje policji - 0

4. Spotkania z rodzicami.

3 zebrania ogólne z rodzicami oraz spotkania indywidualne – według potrzeb ;

5. Realizacja dodatkowej godziny („karcianej”).

- praca z uczniem zdolnym oraz uczniem słabym ;
- kółka zainteresowań (plastyczne, origami, informatyczne, artystyczne, sportowe);

5.5. ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŚLIWICACH

1. Ilość porad udzielonych przez pedagoga: 14.

2. Profilaktyka zdrowotna:

Warsztaty profilaktyczne „Młodzież a używki”, „ Dzień profilaktyki” - konkurs na prezentację lekcje biologii nt. „Znamię znam je” i „Krew dar życia” lekcje wychowawcze na temat zdrowego stylu życia, właściwego odżywiania i chorób cywilizacyjnych, propagowanie zdrowego stylu życia poprzez ulotki, filmy i gry edukacyjne.

3. Interwencje policji – 0

4. Spotkania z rodzicami.

Zgodnie z harmonogramem odbyło się pięć spotkań z rodzicami, rozmowy indywidualne odbywają się w sali lekcyjnej bez osób postronnych .

5. Realizacja dodatkowej godziny („karcianej”).

Dodatkową godzinę nauczyciele wykorzystują na zajęcia sportowe (piłka siatkowa, tenis, LA, piłka ręczna), zajęcia wyrównawcze z j. polskiego, przygotowanie do egzaminu zawodowego, zajęcia z udzielania pomocy przedmedycznej i konsultacje.

6. DOKSZTAŁCANIE NAUCZYCIELI

6.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI

Nauczyciele Zespołu Szkół Ogólnokształcących bardzo chętnie uczestniczą w różnych formach doszktałania. W roku szkolnym 2013/2014 brali udział w 36 formach doskonalenia zawodowego - warsztatach, szkoleniach, kursach, konferencjach i seminariach problemowych. Łącznie w wyżej wymienionych formach wzięło udział 58 nauczycieli.

W roku szkolnym 2013/2014 odbyły się 4 szkoleniowe zebrania rady pedagogicznej.

Lp.	Nazwa szkolenia	Ilość nauczycieli
SZKOLENIA		
1	XIV Ogólnopolski Zjazd Opiekunów Szkolnych Pracowni Internetowych Warszawa „TIK na nowo”	1
2	Regionalny zjazd nauczycieli informatyki w Toruniu	1
3	„Doświadczenia na maturze, czyli pomysły na realizowanie doświadczeń obowiązkowych i nieobowiązkowych”	1
4	Szkolenie OKE dla kandydatów na egzaminatorów egzaminu gimnazjalnego - część humanistyczna	1
5	„Anarchia komórkowa w organizmie – wyzwania współczesnej biologii i medycyny”	2
6	„Egzamin maturalny z historii i wos od maja 2015r.”	2
7	Szkolenie na temat zastosowania nowoczesnych technologii w edukacji	1

8	„Neurodydaktyka i jej znaczenia w procesie nauczania oraz uczenia się”	2
9	„Dialog motywujący w pracy z młodzieżą wykazujących zachowania problemowe”	1
10	„Współczesna szkoła wobec ekstremalnych zagrożeń terrorystycznych”	1
11	„Puna de Atacama – najdziwniejsze góry świata”	1
KONFERENCJE		
1	„X Konferencja Szkolnych Opiekunów Pracowni Komputerowych w Kołobrzegu”	1
2	„Modyfikacja egzaminu maturalnego od roku 2015. Rodzaje i funkcje tekstu w zadaniach maturalnych”	3
3	„Pytaj, badaj, wnioskuj”	2
4	„Taktyka na dyslektyka”	1
5	„Egzamin gimnazjalny w świetle ostatnich badań PISA”	1
6	„Nauka pisania w duchu teksto – centryzmu”	1
7	„Nauczanie przyjazne dużej grupie uczniów”	1
8	„Matura ma znaczenie”	1
9	„Dokonywanie postępów, motywowanie gimnazjalistów”	1
10	„Sukces z Cambridge English”	1
KURS		
1	Kurs trenera II klasy ze specjalnością lekka atletyka	1
2	Kurs – techniki wywierania wpływu na ludzi	1
3	Kurs kierownika wycieczek szkolnych i przedszkolnych	1

SEMINARIUM		
1	Seminarium dla nauczycieli matematyki	1
STUDIA		
1	Studia podyplomowe w zakresie przedsiębiorczość, doradca zawodowy	2
2	Studia podyplomowe w zakresie chemii	1
WARSZTATY		
1	„Matura 2015. Nowa formuła egzaminu maturalnego z języka polskiego”	5
2	„Matura 2015. Jak skutecznie przygotować uczniów do ustnego egzaminu maturalnego z języka polskiego”	5
3	„W poszukiwaniu twórczych rozwiązań. O efektywnym nauczaniu na lekcjach języka polskiego i historii”	2
4	„Jak pracować z uczniem dysfunkcyjnym”	2
5	„Haft matematyczny”	1
KURS WDN		
1	„System zarządzania treścią – prace ze szkolną stroną internetową”	2
2	„Tablica interaktywna w nauczaniu”	4
3	„Grafika komputerowa”	1
WYKŁAD		
1	„Uczyć czy nie uczyć gramatyki – to już nie problem”	2
SZKOLENIOWE RADY PEDAGOGICZNE		
1	Sposoby udzielania informacji zwrotnej	40
2	Program poprawy frekwencji.	40
3	Wymagania państwa wobec szkół i placówek – część 1 i 2	40

6.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI

Lp.	Nazwa szkolenia	Liczba osób
SZKOLENIA		
1.	Szkolenie z finansów. Młodzieżowe Mini przedsiębiorstwo	1
2.	Szkolenie dotyczące egzaminów zawodowych	1
3.	Wspieranie dzieci i rodzin w sytuacjach kryzysowych	1
4.	ARS, jak dbać o miłość- zapobieganie uzależnień od alkoholu	1
5.	„Agro na 6”- dla przewodniczących na egzaminie zawodowym	2
6.	Szkolenie Matura 2015. Jak skutecznie przygotować uczniów do ustnego egzaminu z języka polskiego?	1
8.	Przepisy prawa w agroturystyce org. ODR Minikowo	1
9.	„Dialog motywujący w pracy z młodzieżą wykazującą zachowania problemowe”	1
10.	Modyfikacja egzaminu maturalnego od roku 2015. Rodzaje i funkcje tekstu w zadaniach maturalnych.	1
11.	Szkolenie z PCPR-u	1
KONFERENCJE		
1.	„Nowa matura z geografii”	1
2.	Konferencja metodyczna „Nowa matura z biologii”	1
3.	Szkoła promuje profilaktykę onkologiczną, cukrzyca u dzieci i młodzieży	1
4.	Zjazd administratorów Pracowni Komputerowej	1
5.	Konferencja metodyczna dot. matury 2015 z matematyki	1
6.	Konferencja nt. egzaminu zawodowego WSiP	1
7.	Konferencja WSiP- nowa podstawa programowa	1
8.	Konferencja metodyczna z chemii w Toruniu	1
9.	Konferencja metodyczna z matematyki w Bydgoszczy	1

10.	Konferencje w zakresie matury 2015 z j. angielskiego	1
11.	Neurodydaktyka - Bydgoszcz	1
KURS KWALIFIKACYJNY		
1.	Terapia pedagogiczna	1
2.	Zarządzanie turystyką i hotelarstwem	1
SEMINARIUM		
1.	Seminarium bolońskie	1
STUDIA		
1.	Studia podyplomowe- zarządzanie turystyką i hotelarstwem	1
WARSZTATY		
1.	Warsztaty mykologiczne	1
2.	Parki podworskie	1
3.	Warsztaty z NBP nt. motywowania uczniów	1
4.	Warsztaty Stop agresji	1
5.	Warsztaty chiropterologiczne „Nietoperze Pomorza Gdańskiego – bogactwo gatunkowe i zagrożenia”	1
6.	Warsztaty dla instytucji zobowiązanych do pomocy rodzinom uwikłanych w zjawisko przemocy w oparciu o realizację procedury niebieskiej karty.	1
7.	Poprawa wyników egzaminów zewnętrznych jako warunek jakościowego rozwoju szkoły.	1
KURS WDN		
1.	„Terapia pedagogiczna trudności w uczeniu się- praca z uczniem z dyskalkulią, dysleksją i dysgrafią”	1
2.	„Ocenianie kształtujące w praktyce szkolnej”	1
3.	„Jak przygotować się do obserwacji zajęć w ramach ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej z wykorzystaniem wszechstronnego arkusza obserwacji (narzędzia stosowane przez ewaluatorów)”	1
SZKOLENIA RAD PEDAGOGICZNYCH		
1.	Szkolenie z zakresu obsługi dziennika elektronicznego	1
2.	Szkolenia BHP	1

6.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI

Lp.	Nazwa szkolenia	Liczba osób
SZKOLENIA		
1.	Szkolenie KPCN. Nowa Matura 2015	9
2.	Ocenianie kształtujące jako sposób podnoszenia efektywności nauczania.	1
3.	Jak motywować uczniów do nauki?	1
4.	Szkolenie uzupełniające ECDL	2
5.	Anomalia komórkowa w organizmie-wyzwanie współczesnej biologii i medycyny.	1
6.	Doświadczenia na maturze, czyli pomysły na realizację doświadczeń obowiązkowych i nieobowiązkowych.	1
7.	Szkolenie przewodniczących zespołów nadzorujących egzamin zawodowy.	4
8.	Rola szkoły w profilaktyce i przeciwdziałaniu narkomanii.	1
KONFERENCJE		
1.	Jesteś na najlepszej drodze. Matura 2015	2
2.	Kurs PZPN. Grassroots.	1
3.	Szkolenie dzieci i młodzieży w piłce nożnej.	2
4.	Nowe zadania pedagoga szkolnego. KPCEN	1
5.	Dobra strategia przygotowań do matury 2015.	1
6.	Fokus na niemiecki – Matura 2015.	2
7.	Konferencja pedagogów szkolnych KPCEN	1
KURS		
1.	Zdrowe żywienie i aktywność fizyczna dzieci i młodzieży.	1
2.	Kierowanie zespołem piłkarskim przed, w trakcie i po meczu mistrzowskim	2

KURS KWALIFIKACYJNY		
1.	Szkolenie na doradców zawodowych	1
2.	Kurs na egzaminatora języka polskiego. OKE Gdańsk.	1
3.	Kurs na egzaminatora przedmiotów informatycznych.	1
SEMINARIUM		
1.	Seminarium. Aspekty siłowe w treningu młodego piłkarza.	1
STUDIA		
1.	Zarządzanie turystyką i hotelarstwem. WSHiU w Poznaniu	1
WARSZTATY		
1.	Jak przygotować maturzystów do nowej matury?	2
2.	Warsztaty przedmiotowe z języka polskiego.	2
3.	Nowe trendy w nauczaniu siatkówki.	2
SZKOLENIA RAD PEDAGOGICZNYCH		
1.	Ocenianie kształtujące.	45
2.	Analiza arkusza ewaluacji zewnętrznej.	51

6.4. SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO – WYCHOWAWCZY W TUCHOLI.

Lp.	Nazwa szkolenia	Liczba osób
KURS		
1.	Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	6
2.	Terapia logopedyczna dziecka z niepełnosprawnością intelektualną	6
KURS KWALIFIKACYJNY		
1.	tyflopädagogika	1
2.	surdopedagogika	1
3.	terapia bazalna	2
KURS WDN		
1.	Projektowanie rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty i kontraktowego	
2.	Rola i zadania opiekuna stażu	

3.	Nauczyciel wychowawca	
SZKOLENIA RAD PEDAGOGICZNYCH		
1.	Autyzm ,Zespół Aspergera	20
2.	Uczeń zagrożony niedostosowaniem społecznym	20
3.	Konstruowanie indywidualnych programów do pracy z dzieckiem upośledzonym	25
4.	Zagrożenia w sieci	40
5.	Origami	15

6.5. TUCHOLSKIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ W TUCHOLI

Nazwa szkolenia	Liczba nauczycieli (szkolenia indywidualne)	Liczba nauczycieli (szkolenia rad pedagogicznych)
Zmiany w prawie oświatowym		44
Kursy Kwalifikacyjne a realizacja podstawy programowej		38
Studia podyplomowe z zakresu BHP	2	
Szkolenie Zespołów Nadzorujących i Egzaminacyjnych	14	

6.6. ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŚLIWICACH

Nazwa szkolenia	Liczba nauczycieli (szkolenia indywidualne)	Liczba nauczycieli (szkolenia rad pedagogicznych)
Bezpieczeństwo danych osobowych.		11
Model lekcji motywującej uczniów do pracy.		9
Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej.		8
Aktywne formy pracy z uczniem	2	
Język niemiecki szansą na poszerzenie oferty edukacyjnej szkół.	1	
Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki.	1	
Praca z uczniem z zaburzeniami psychiatrycznymi.	1	

„Cyfrowa demencja” -konferencja i warsztaty z neurodydaktyki.	1	
---	---	--

6.7. PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W TUCHOLI

Lp.	Nazwa szkolenia	Liczba osób
SZKOLENIA		
1.	<ul style="list-style-type: none"> - Zrozumieć autyzm - Zadania poradni w zakresie wspierania dzieci, rodziców i nauczycieli - Szkolenie Handle - Prawne aspekty realizowania procedury „Niebieskiej karty” - Wsparcie dziecka i rodziny w sytuacji kryzysowej - Polityka bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> 5 3 2 1 2 2
	Razem:	15
KONFERENCJE		
1.	<ul style="list-style-type: none"> - Praca z uczniem zdolnym - Dzieci krzywdzone seksualnie - „ 6-latek w szkole” - „ Dojrzałość szkolna i jej uwarunkowania” - Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci głuchych i niedosłyszących - Edukacja kreatywna - Zmiany w szkolnictwie wyższym 	<ul style="list-style-type: none"> 2 1 4 1 4 1 1
	Razem	14
KURS		
1.	- Kurs języka migowego	3
KURS KWALIFIKACYJNY		
1.	Dla nauczycieli czynnych zawodowo	1
STUDIA		
1.	<ul style="list-style-type: none"> - socjoterapia - wczesne wspomaganie - seksuologia 	<ul style="list-style-type: none"> 1 1 1
KURS WDN		
1.	Terapia metoda Frolich dla osób upośledzonych w stopniu głębokim	1
SZKOLENIA RAD PEDAGOGICZNYCH		
1.	<ul style="list-style-type: none"> - prawo oświatowe w PPP - prawo wewnętrzne w PPP - kryteria sukcesu czyli opracowanie mierników poziomu wykonania zadań poradni - diagnozowanie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych - Praca metodą integracji sensoryczno-motorycznej 	<ul style="list-style-type: none"> 11 11 11 11 11
	Razem:	66

7. REALIZOWANE PROJEKTY , WSPÓLPRACA ZAGRANICZNA

7.1. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH IM. BARTŁOMIEJA NOWODWORSKIEGO W TUCHOLI

Lp.	Nazwa projektu	Kto finansuje	Termin realizacji/uczestnicy
1.	Wymiana młodzieży z gimnazjum w Hagenow	Polsko – Niemiecka Współpraca Młodzieży Rada Rodziców	Styczeń – czerwiec Uczestnicy - uczniowie ZSO i Gimnazjum w Hagenow
Opis: Kwota dofinansowania zależy od liczby uczestników wymiany i przedłożonych rachunków, wynosi około 2.000,00 zł			

7.2. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I AGROTECHNICZNYCH IM. LEONA JANTY – POŁCZYŃSKIEGO W TUCHOLI

Lp.	Nazwa projektu	Kto finansuje	Termin realizacji/uczestnicy
1.	„Eliminacja zagrożeń zawodowych na wsi poprzez wdrażanie europejskich standardów bezpieczeństwa w prowadzeniu gospodarstwa i w pracach związanych z rolnictwem” Nr 2013-1-PL1-LEO01-37765	Stowarzyszenie Edukacji Rolniczej i Leśnej, EUROPEA Polska	styczeń 2014 wrzesień 2014 18 uczniów 2 nauczycieli (Niemcy)
Opis: dwutygodniowy staż dla uczniów. W Niemczech: zwiedzanie zakładów branży rolniczej i komunalnej, poznanie przepisów BHP w branży rolniczej funkcjonujących w Niemczech, zwiedzanie instytucji rządowych w Berlinie.			
2.	„Duński przykład kształtowania postaw innowacyjności i kreatywności uczniów inspiracją dla polskich nauczycieli szkół sektora zielonego” Nr projektu 2013-1-PL1-LEO03-37235	Stowarzyszenie Edukacji Rolniczej i Leśnej, EUROPEA Polska	sierpień 2014 2 nauczycieli
Opis: zapoznanie z duńskim systemem szkolnictwa zawodowego, na przykładzie Grün Academy (zielona szkoła) w Danii.			
3.	” Nowe projekty międzynarodowe dla młodzieży szkół rolniczych”.	Stowarzyszenie Edukacji Rolniczej i Leśnej, EUROPEA Polska	27.04.2014 r. do 01.05.2014 r. kierownik kształcenia praktycznego (Austria)
Opis: walne zgromadzenie Europea Internationale (wybory do władz europejskich). Zapoznanie z funkcjonowaniem austriackiego systemu szkolnictwa zawodowego w strefie rolnictwa.			

4.	Ekonomika prowadzenia gospodarstw o różnych kierunkach produkcji	Stowarzyszenie Edukacji Rolniczej i Leśnej, EUROPEA Polska	9.06.2014r. do 12.06.2014 r. nauczyciel przedmiotów zawodowych (Austria)
		Wyjazd studyjny, zwiedzania instytucji rolniczych, poznanie systemu poradnictwa i kształcenia w Austrii.	
5.	Kształcenie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w rolnictwie na etapie wstępnego kształcenia zawodowego wymogiem europejskiego rynku pracy 2012-1-PL1-LE003-27945”	Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie	28.09.2013 r. do 12.10.2013 r.
		Wymiana doświadczeń zawodowych. Uczestnik: nauczyciel przedmiotów zawodowych (Niemcy) .	
6.	„Agro na 6-stkę – Program doskonalenia nauczycieli i instruktorów kształcenia zawodowego szkół rolniczych w Polsce”, Hiszpania	Combidata Poland sp. z o. o. oraz Partner Krajowy Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych pod patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	8.02.-14.02.2014 (2 nauczycieli) Hiszpania
		Wyjazd studyjny Zapoznanie z zastosowaniem nowych technologii w rolnictwie: -hodowla zwierząt (bydło z produkcją biogazu), -hodowla trzody chlewnej w gosp. zamkniętych od zapłodnienia do sprzedaży, - hodowla owiec, -przetwórstwo i produkcja wędlin, serów i win,	
7.	„Agro na 6-stkę – Program doskonalenia nauczycieli i instruktorów kształcenia zawodowego szkół rolniczych w Polsce”,	Combidata Poland sp. z o. o. oraz Partner Krajowy Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych pod patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	5-10.04.2014 r. Włochy
		Wyjazd studyjny. - zapoznanie się z procesami produkcji roślinnej - zwiedzanie zakładu produkcji octu balsamicznego i parmezanu. - zapoznanie ze ścieżką dydaktyczną szkół rolniczych	

7.3. ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH I TECHNICZNYCH IM. ZIEMI TUCHOLSKIEJ W TUCHOLI

Lp.	Nazwa projektu	Kto finansuje	Termin realizacji/uczestnicy
1.	Program edukacyjno- - badawczy. Mądre żywienie, zdrowe pokolenie.	Polskie Towarzystwo Dietetyki	Rok szkolny 2013/2014. Uczniowie technikum.
		Opis: Celem programu było przeprowadzenie badania wiedzy żywieniowej polskich uczniów, ocena ich stanu odżywiania oraz promowanie zdrowego stylu życia wśród młodzieży.	

7.4. TUCHOLSKIE CENTRUM EDUKACJI ZAWODOWEJ W TUCHOLI

Lp.	Nazwa projektu	Kto finansuje	Termin realizacji/uczestnicy
1.	Doposażenie bazy do kształcenia praktycznego w zawodach rolniczych w ramach RPO	Urząd Marszałkowski Toruń	Do końca XI 2014r.
		Opis: Projekt dotyczy wykonania prac remontowych pomieszczeń w TCEZ, doposażenia w sprzęt rolniczy i komputerowy na potrzeby zajęć praktycznych. Ogólna kwota projektu 693 777,- zł.	

8. PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W TUCHOLI

A. Zatrudnienie:

- dyrektor – 1
- psychologodzy – 5
- pedagogodzy – 3
- logopedzi – 2
- pracownik administracji - 1
- pracownik obsługi – 1
- lekarze- 0,3 etatu.

B. Działalność diagnostyczna:

a) **liczba posiedzeń zespołu orzekającego: 18**

b) **liczba wydanych orzeczeń: 327:**

- do kształcenia specjalnego dla dzieci upośledzonych umysłowo,
- do kształcenia specjalnego dla dzieci z niedosłuchem,
- do kształcenia specjalnego dla dzieci z niedowidzeniem,
- do kształcenia specjalnego dla dzieci z autyzmem,
- do kształcenia specjalnego dla dzieci z zaburzeniami ruchowymi,
- do kształcenia specjalnego dla dzieci z zaburzeniami sprzężonymi,
- do kształcenia specjalnego dla dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- do nauczania indywidualnego,
- odmowne,
- uchylające.

c) **liczba wydanych opinii: 709**

- o wczesnym wspomaganie rozwoju
- o dostosowaniu wymagań edukacyjnych
- o pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- o dostosowaniu warunków egzaminów zewnętrznych z uwagi na zaburzenia specyficzne
- o odroczeniu od obowiązku szkolnego
- o indywidualnym toku nauczania
- w sprawie przyjęcia ucznia do OHP
dla lekarzy na temat oceny funkcjonowania dziecka i przyczyn zaburzeń,
- w sprawie pierwszeństwa przyjęcia do szkół ponadgimnazjalnych
- w sprawie zwolnienia z nauki drugiego języka
- w sprawie oceny predyspozycji zawodowych i wyboru dalszego kształcenia
- nauki w klasach terapeutycznych
- inne.

c) **liczba diagnoz:**

- psychologicznych - 1026
- pedagogicznych - 655
- logopedycznych – 222 oraz 232 badania przesiewowe w przedszkolach.

C. Formy pomocy udzielanej dzieciom i młodzieży:

- terapia logopedyczna;

- terapia psychologiczna (różne formy);
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne;
- zajęcia rozwijające myślenie matematyczne;
- poradnictwo dla młodzieży (wybór zawodu, problemy osobiste, problemy szkolne, problemy rodzinne);
- zajęcia z orientacji zawodowej;
- zajęcia grupowe i indywidualne z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju;
- zajęcia z tzw trudnymi klasami;
- zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie ze stresem;
- zajęcia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom;
- zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu rozwijania umiejętności Asertywnych;
- zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży mające na celu rozwój empatii, przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocy;
- zajęcia dla dzieci mające na celu wzrost ich motywacji szkolnej;
- zajęcia z klasami w sytuacjach kryzysowych (wypadek na wycieczce, śmierć koleżanki, próba samobójcza itp.).

9. POWIATOWY OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W TUCHOLI

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH POROZUMIENIA ZAWARTEGO POMIĘDZY JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POWIECIE TUCHOLSKIM W OKRESIE OD 1.09.2013. DO 01.02.2014r. (I semestr nauki).

Lp.	JST	Liczba osób, które skorzystały z oferty doskonalenia zawodowego	Liczba godzin ogółem	Wybierane najczęściej formy i tematyka
1.	Gmina Tuchola	20	10 h	1. Szkolenie w zakresie pierwszej pomocy SP- 5
		15	10 h	2. Szkolenie w zakresie pierwszej pomocy SP - Kiełpin
		46	4 h	3. Szkolenie dla nauczycieli w zakresie zagrożeń terrorystycznych – „Zapobiec – przetrwać”.
		24	4 h	4. Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.
		4	4 h	5. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie zagrożeń terrorystycznych – „Zapobiec – przetrwać”.

		4	4 h	6. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie wprowadzonych zmian w <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego</i> (istotne zmiany w ewaluacji zewnętrznej, nowy wymiar wymagań państwa wobec szkół, priorytety polityki oświatowej na nowy rok szkolny, priorytet Kuratora Oświaty: „co to znaczy dobra lekcja”?).
		17	3 h	7. Szkolenie rad pedagogicznych SP – Kiełpin, SP – Raciąż, nt. „Metody i techniki skutecznego uczenia się”
		28	3 h	8. Warsztaty dla rady pedagogicznej SP -1 nt. „Budowanie koncepcji pracy szkoły”
		28	2 h	9. Warsztaty dla rady pedagogicznej SP -1 nt. „Arkusze obserwacji w ewaluacji zewnętrznej – jak zbudować dobrą lekcję”?
		8	3 h	10. Warsztaty dla rady pedagogicznej Przedszkola nr 2 „Budowanie koncepcji pracy przedszkola”
		26	3 h	11. Warsztaty dla rad pedagogicznych SP – Legbąd, Raciąż, Kiełpin nt. „Budowanie koncepcji pracy szkoły zgodnie z wymaganiami zewnętrznymi – arkusz obserwacji w ewaluacji zewnętrznej, czyli jak zbudować dobrą lekcję”?
		12	2 h	12. Szkolenie rady pedagogicznej SP - 5 nt. „Wymagania wobec szkół, zawarte w zmienionym <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad nadzoru pedagogicznego</i> ”,
		12	2 h	13. Warsztaty dla rady pedagogicznej SP - 5 nt. „Arkusze obserwacji lekcji w ewaluacji zewnętrznej”
		8	3 h	14. Warsztaty dla rady pedagogicznej SP – Legbąd nt. „Metody i techniki uczenia się z uwzględnieniem metod nauczania”
		10	2 h	15. Szkolenie dla rady pedagogicznej SP - Raciąż nt. „Ocenianie kształtujące”
		68 (rodzice)	1,5	16. Prelekcja w ramach pedagogizacji rodziców SP – Kiełpin, nt. Jak zorganizować uczenie się dziecka w domu”?
		58 (rodzice)	1,5	17. Prelekcja w ramach pedagogizacji rodziców SP – Legbąd, nt. Jak zorganizować uczenie się dziecka w domu”?
		12	3 h	18. Warsztaty dla rady pedagogicznej SP -5 , nt. „Ocenianie kształtujące – jak motywować uczniów do uczenia się”?
		41 (rodzice)	1,5	

				19. Prelekcja w ramach pedagogizacji rodziców SP – 5, nt. „Jak zorganizować uczenie się dziecka w domu”?
Łącznie, w okresie: IX 2013 – II 2014		274 nauczycieli 167 rodziców razem: 441 osób	66,5 h	
2.	Gmina Śliwice	14	4 h	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”. 2. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie zagrożeń terrorystycznych – „Zapobiec – przetrwać”. 3. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie wprowadzonych zmian w <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego</i> (istotne zmiany w ewaluacji zewnętrznej, nowy wymiar wymagań państwa wobec szkół, priorytety polityki oświatowej na nowy rok szkolny, priorytet Kuratora Oświaty: „co to znaczy dobra lekcja”?). 4. Szkolenie dla dyrektorów i nauczycieli przedszkoli, nt. „Budowanie koncepcji pracy przedszkola” 5. Szkolenie dla pracowników pedagogicznych Gminy Śliwice, nt. „Budowanie koncepcji pracy szkoły”. 6. Szkolenie dla nauczycieli Gminy Śliwice, nt. „Metody i techniki uczenia się” (klasy IV – VI SP)
		1	4 h	
		4	4 h	
		7	3 h	
		18	3 h	
		18	3 h	
Łącznie, w okresie: IX 2013 – II 2014		62 nauczycieli	21 h	

3.	Gmina Kęsowo	17	4 h	<p>1. Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.</p> <p>2. Szkolenie podstawowe dla nauczycieli ZS w Kęsowie, w zakresie pierwszej pomocy</p> <p>3. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie wprowadzonych zmian w <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego</i> (istotne zmiany w ewaluacji zewnętrznej, nowy wymiar wymagań państwa wobec szkół, priorytety polityki oświatowej na nowy rok szkolny, priorytet Kuratora Oświaty: „co to znaczy dobra lekcja?”).</p> <p>4. Warsztaty dla nauczycieli ZS w Żalnie, nt. Ocenianie kształtujące”.</p> <p>5. Warsztaty metodyczne dla nauczycieli ZS w Żalnie, nt. „Umiejętności matematyczne uczniów klas I-III”.</p> <p>6. Szkolenie dla kadry kierowniczej i nauczycieli Gminy Kęsowo, nt. „Budowanie koncepcji pracy szkoły”</p> <p>7. Warsztaty dla nauczycieli ZS w Żalnie, nt. „Modele lekcji motywującej do uczenia się”.</p> <p>8. Warsztaty dla rady pedagogicznej ZS w Żalnie, nt. Ocenianie kształtujące jako motywowanie uczniów do uczenia się” (cz. I).</p> <p>9. Warsztaty dla rady pedagogicznej ZS w Żalnie, nt. Ocenianie kształtujące jako motywowanie uczniów do uczenia się” (cz. II)</p> <p>10. Prelekcja dla rodziców uczniów ZS w Kęsowie, nt. „Jak organizować uczenie się dzieci w domu”?</p> <p>11. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie zagrożeń terrorystycznych – „Zapobiec – przetrwać”.</p>
		36	10 h	
		2	4 h	
		28	4 h	
		11	3 h	
		16	3 h	
		28	3 h	
		28	3 h	
		28	3 h	
		86 (rodzice)	1 h	
2	4 h			
Łącznie, w okresie: IX 2013 – II 2014		196 nauczycieli 86 rodziców łącznie: 282 osób	42 h	
4.	Gmina Gostycyn	3	4 h	1. Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.
Łącznie, w okresie IX 2013 – II 2014		3 nauczycieli	4 h	

5.	Gmina Lubiewo	25	4 h	1. Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.
		28	4 h	2. Warsztaty dla nauczycieli ZS w Lubiewie, nt. „Arkusze obserwacji w ewaluacji zewnętrznej – jak zbudować dobrą lekcję”?
		2	4 h	3. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie zagrożeń terrorystycznych – „Zapobiec – przetrwać”.
		2	4 h	4. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie wprowadzonych zmian w <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego</i> (istotne zmiany w ewaluacji zewnętrznej, nowy wymiar wymagań państwa wobec szkół, priorytety polityki oświatowej na nowy rok szkolny, priorytet Kuratora Oświaty: „co to znaczy dobra lekcja”?).
		8	3 h	5. Szkolenie rady pedagogicznej ZS w Bysławiu, nt. „Umiejętności matematyczne uczniów klas I-III”
		5	3 h	6. Szkolenie dla nauczycieli i kadry kierowniczej przedszkoli, nt. „Budowanie koncepcji pracy przedszkola”
Łącznie, w okresie: I X 2013 – II 2014		70 nauczycieli	22 h	
6.	Gmina Cekcyn	1	4 h	1. Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.
		2	4 h	2. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie wprowadzonych zmian w <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego</i> (istotne zmiany w ewaluacji zewnętrznej, nowy wymiar wymagań państwa wobec szkół, priorytety polityki oświatowej na nowy rok szkolny, priorytet Kuratora Oświaty: „co to znaczy dobra lekcja”?).
		5	3 h	3. Szkolenie dla dyrektorów i nauczycieli przedszkoli, nt. „Budowanie koncepcji pracy przedszkola”
Łącznie, w okresie: I X 2013 – II 2014		8 nauczycieli	11 h	
7.	Powiat Tucholski	11	4 h	1. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie zagrożeń terrorystycznych –

		32	2 h	„Zapobiec – przetrwać”.
		1	4 h	2. Szkolenie dla rady pedagogicznej ZSLiA, nt. „Ocenianie kształtujące – jak zbudować dobrą lekcję”? 3. Szkolenie dla dyrektorów szkół i placówek w zakresie wprowadzonych zmian w <i>Rozp. MEN w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego</i> (istotne zmiany w ewaluacji zewnętrznej, nowy wymiar wymagań państwa wobec szkół, priorytety polityki oświatowej na nowy rok szkolny, priorytet Kuratora Oświaty: „co to znaczy dobra lekcja”?).
Łącznie, w okresie: I X 2013 – II 2014		44 nauczycieli	10 h	
Konsultacje indywidualne z dyrektorami szkół i pedagogami szkolnymi		10 dyrektorów/ pedagogów	10 h	1. Prawo wewnątrzszkolne (statut) 2. Organizacja procesu lekcyjnego. 3. Ewaluacja zewnętrzna (ustawowe wymagania wobec szkół) 4. Zasady precedencji i kodu flagowego, eksponowanie symboli narodowych, przepisy Ustawy o godle, hymnie i barwach narodowych. 5. Procedury zapobiegania agresji i demoralizacji uczniów 6. Indywidualizacja procesu nauczania 7. Innowacje pedagogiczne 8. Współpraca z rodzicami. 9. Funkcjonowanie dzieci z deficytami rozwojowymi w szkole masowej 10. Inne wg potrzeb
Konsultacje indywidualne nauczycieli, , lekcje „otwarte”		7	23	Głównie w zakresie organizacji wywiadówki, zebrań z rodzicami, opracowywania materiałów dydaktycznych oraz realizacji konkretnych tematów lekcji.
Szkolenie pracowników pedagogicznych Gminy Sośno		22	10 h	„Pierwsza pomoc”
Nauczyciele z Gminy Lniano		4	4 h	Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.
SP - Klonowo		1	4 h	Warsztaty w ramach projektu „Mały Latający Uniwersytet”: „Samoregulacja w uczeniu się”.
W sumie, I semestr nauki w roku szkolnym 2013/14: (w różnych formach doskonalenia):		nauczyciele: 701 rodzice: 253 Łącznie: 954 osoby	227,5 h	

W związku ze zmianami dokonаныmi przez MEN w treści Rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, część szkół i przedszkoli zgłosiła pilną potrzebę podjęcia działań szkoleniowych, związanych z wprowadzonymi regulacjami. Stąd między innymi

duża ilość uwagi, jaką poświęcono zagadnieniom koncepcji pracy szkoły i placówki (konstruowanie, monitorowanie realizacji, uspołecznianie, zawartość, ewaluacja itd.), czy ocenianiu kształtującemu – jako kardynalnemu wymogowi współczesnego szkolnictwa na wszystkich etapach edukacji. Analiza arkusza obserwacji lekcji, jako narzędzia ewaluacji zewnętrznej, daje też dyrektorom szkół i placówek oraz kierowanym przez nich zespołom pracowniczym, możliwość odpowiedniego przygotowania się do żmudnego i czasochłonnego procesu zewnętrznej ewaluacji. Z konieczności, część planowanych przedsięwzięć musiała zostać przesunięta do realizacji na późniejszy okres, jednak w miarę możliwości – bez uszczerbku wobec zagadnień stanowiących priorytety polityki oświatowej państwa (np. bezpieczeństwo w procesie kształcenia). PODN kontynuuje współpracę z UKW w Bydgoszczy, UAM w Poznaniu i UTP w Bydgoszczy, a za pośrednictwem pracowników naukowych tych instytucji, przygotowuje kolejne formy szkoleniowe (seminaria, konferencje) adresowane do naszego grona pedagogicznego. Cennym akcentem w pracy ostatniego półrocza, stał się nasz udział w zebraniach rodziców. Bardzo dobrze przyjmowane są wystąpienia obrazujące możliwości i powinności rodziców w odpowiednim organizowaniu procesu uczenia się dziecka w domu, jego motywowania i okazywania mądrej, rodzicielskiej miłości. W tym celu wydano blisko 1.500 egzemplarzy ulotek kolportowanych systematycznie podczas prelekcji. Bardzo efektywnie układa się również współpraca z Komendą Wojewódzką i Komendą Miejską Policji w Bydgoszczy. Jej funkcjonariusze gościli już na nasze zaproszenie kilkakrotnie, a obecnie przygotowują spotkanie dot. postępowania wobec przejawów demoralizacji. Połączone z blokiem poświęconym kondycji psychicznej młodego pokolenia Polaków, może w istotny sposób podnieść zarówno świadomość społeczną w tym zakresie jak i poziom bezpieczeństwa w lokalnym środowisku. Coraz większą popularność zyskują też szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, realizowane we współpracy z przedstawicielami systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne. Najwyższej jakości sprzęt dydaktyczny w połączeniu z profesjonalną kadrą i wysoką kulturą pracy, daje powody do satysfakcji i przynosi kolejne zlecenia. Biorąc pod uwagę możliwości kadrowe (przerobowe) tej małej przecież grupy szkoleniowej, warto zaznaczyć, że większość terminów możliwych do realizacji jest już zajętych do kwietnia 2014r. Kolejnych blisko tysiąc osób (faktycznie w 4 miesiące) – to jest wynik motywujący do dalszego wysiłku i dający wiele satysfakcji z wykonanej pracy.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ W RAMACH POROZUMIENIA ZAWARTEGO POMIĘDZY
JEDNOSTKAMI SAMORZADU TERYTORIALNEGO W POWIECIE TUCHOLSKIM
W OKRESIE OD 15.02.2014. DO 30.06.2014r. (II semestr nauki).**

Lp.	JST	Liczba osób, które skorzystały z oferty doskonalenia zawodowego	Liczba godzin ogółem	Wybierane najczęściej formy i tematyka

1.	Gmina Tuchola	<p>12 14 24 11 16 41</p> <p>12 15</p> <p>60 78 15 105</p> <p>60 60 125 10+6</p> <p>8</p>	<p>12 h 12 h 8 h 8 h 8 h 12 h</p> <p>3 h 72 h</p> <p>2 h 2 h 2 h 2 h</p> <p>2 h 2 h 5 h 3 h</p> <p>40</p>	<p>1) „Ocenianie kształtujące – jak przygotować dobrą lekcję”?</p> <p>20. Legbąd 21. Kiełpin 22. SP – 1 Tuchola 23. SP - Stobno 24. SP – 3 Tuchola 25. G – 1 Tuchola</p> <p>2) „Eksperymenty i doświadczenia w edukacji wczesnoszkolnej” SP-3 Tuchola</p> <p>3) kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy</p> <p>4) „Jak organizować uczenie się dziecka w domu”? Pedagogizacja rodziców. 1. SP – 3 Tuchola 2. SP – 1 Tuchola 3. SP – Stobno 4. G – 1 Tuchola</p> <p>5) „Jak organizować uczenie się w domu”? Szkolenie dla uczniów. 1. SP – 3 Tuchola 2. SP – 1 Tuchola 3. G – 1 Tuchola</p> <p>6) „Ocenianie kształtujące w praktyce szkolnej”</p> <p>7) Kurs dla kandydatów na wychowawców wypoczynku dzieci i młodzieży</p>
Łącznie, w okresie II – VI 2014		<p>150 nauczycieli 264 rodziców 245 uczniów 23 osoby spoza systemu oświaty Łącznie: 682 osoby</p>	195 h	
2.	Gmina Śliwice	<p>17 14</p> <p>54</p> <p>17</p> <p>20 3</p>	<p>8 h 8 h</p> <p>2 h</p> <p>3 h</p> <p>3 h 72 h</p>	<p>1) „Ocenianie kształtujące – jak przygotować dobrą lekcję”?</p> <p>1. SP – Śliwice 2. SP – Lińsk, SP – Śliwiczki</p> <p>2) „Jak organizować uczenie się dziecka w domu”? Pedagogizacja rodziców. SP – Lińsk</p> <p>3) „Doświadczenia i eksperymenty w edukacji wczesnoszkolnej” G - Śliwice</p> <p>4) „Arkusze obserwacji lekcji w ewaluacji pracy szkoły – modele lekcji motywującej do uczenia się”. G – Śliwice</p> <p>5) Kurs w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy</p>

Łącznie, w okresie II – VI 2014		68 nauczycieli 54 rodziców 3 osoby spoza systemu oświaty <u>Łącznie 125 osób</u>	96 h	
3.	Gmina Kęsowo	32	12 h	1) „Ocenianie kształtujące – jak przygotować dobrą lekcję”? ZS w Kęsowie 2) Szkolenie w zakresie pierwszej pomocy 1. ZS w Żalnie 2. GOPS w kęsowi 3)) „Arkusze obserwacji lekcji w ewaluacji pracy szkoły – modele lekcji motywującej do uczenia się”. ZS w Żalnie 4) „Jak mądrze kochać i motywować dziecko do nauki”? Pedagogizacja rodziców.
		30	10 h	
		10	10 h	
		17	3 h	
Łącznie, w okresie II – VI 2014		45	3 h	
Łącznie, w okresie II – VI 2014		89 nauczycieli 45 rodziców <u>Łącznie 134 osoby</u>	38 h	
4.	Gmina Lubiewo	1	40 h	1) Kurs dla kandydatów na wychowawców wypoczynku dzieci i młodzieży 2) „Wymagania wobec szkół określone w rozporządzeniu MEN w sprawie nadzoru pedagogicznego” ZS w Lubiewie
		7	3 h	
Łącznie, w okresie II – VI 2014		8 nauczycieli <u>Łącznie 8 osób</u>	43 h	
5.	Gmina Cekcyn	11	10 h	1) „Ocenianie kształtujące – jak przygotować dobrą lekcję”? SP – Iwiec 2) „Jak organizować uczenie się dziecka w domu”? Pedagogizacja rodziców. SP – Iwiec 3) „Dziecko sześćioletnie w szkole” SP – Zielonka 4) „Wymagania wobec szkół określone w rozporządzeniu MEN w sprawie nadzoru pedagogicznego” SP - Zielonka
		48	2 h	
		10	3 h	
		10	3 h	
Łącznie, w okresie II – VI 2014		31 nauczycieli 48 rodziców <u>Łącznie: 79 osób</u>	18 h	
6.	Powiat Tucholski	29	4 h	1) „Informacja zwrotna w ocenianiu kształtującym – praktyka szkolna” ZSO w Tucholi 2) „Arkusze obserwacji w ewaluacji zewnętrznej” ZSLiT w Tucholi
		44	2 h	

		48	3 h	3) „Ocenianie kształtujące – jak przygotować dobrą lekcję”? ZSLiT w Tucholi
		34	2 h	5) Arkusz obserwacji w ewaluacji zewnętrznej” ZSLi A w Tucholi
Łącznie, w okresie II – VI 2014	155 nauczycieli <u>Łącznie: 155 osób</u>		11 h	
Konsultacje indywidualne z dyrektorami szkół	15 dyrektorów		64 h	1.Organizacja procesu lekcyjnego. 2.Innowacje pedagogiczne 3.Współpraca z rodzicami. 4.Funkcjonowanie dzieci z deficytami rozwojowymi w szkole masowej 5.Inne wg potrzeb
Szkolenie rady pedagogicznej ZSL	30		4 h	1) „Ocenianie kształtujące w praktyce szkolnej” TL w Tucholi
	30		2 h	2) „Arkusz obserwacji w ewaluacji zewnętrznej” TL w Tucholi
Kursy „wakacyjne” dla wychowawców wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej	9		40 h	Zgodnie z ramowym planem i programem, opracowanym przez MEN, na podstawie zgody Kujawsko – Pomorskiego Kuratora Oświaty
Kurs w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy	18		72	Zgodnie z ramowym planem i programem, opracowanym przez MZ, na podstawie decyzji Wojewody Kujawsko -Pomorskiego
W sumie, za II sem. 2014 roku (w różnych formach doskonalenia):	576 nauczycieli 411 rodziców 245 uczniów 26 osób spoza systemu oświaty (gł. absolwenci szkół ponadgimnazjalnych)		583 h	<u>Łącznie (w drugim semestrze 2014r.): 1.258 osób</u>

Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Tucholi w drugim semestrze roku szkolnego 2013/14 zrealizował dodatkowo około 30 godzin konsultacji indywidualnych dla dyrekcji Gimnazjum nr 1 w Tucholi, w związku z koniecznością opracowania i wdrożenia przez tą szkołę programu poprawy efektywności wyników kształcenia. Kolejną formą wsparcia tej szkoły, były konsultacje związane z przygotowaniem się do ewaluacji zewnętrznej (4 h dla dyrekcji oraz 2 h dla nauczycieli). Przystąpiono również do realizacji wsparcia tej szkoły w opracowaniu koncepcji pracy (20 h).

10. INFORMACJE DODATKOWE

10. 1. STYPENDIA

	STYPENDIA NAUKOWE STAROSTY TUCHOLSKIEGO (SEMESTRALNE)		JEDNORAZOWE STYPENDIUM STAROSTY TUCHOLSKIEGO
	I semestr	II semestr	
2012/2013	31 uczniów 16 800,00	13 uczniów 4 400,00	9 uczniów 2 700,00
2013/2014	19 uczniów 6 900,00	15 uczniów 5 400,00	7 uczniów 1 855,00
2014/2015	30 uczniów 9 900,00	-	10 uczniów 2 100,00

10.2. REMONTY W SZKOŁACH I PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2013/2014

Remonty, naprawy, konserwacje(rok szkolny 2013/2014)		
Szkoła	Zadanie	Kwota ogółem
ZSLiA	<ul style="list-style-type: none"> • niezbędne remonty pojazdów służbowych, • niezbędne naprawy sprzętu szkolnego, • konserwacja gaśnic, • wykonanie wentylacji w pomieszczeniach szkoły roboty malarskie po zalaniu sal, docieplenie sali, malowanie korytarza, WC męskich i damskich,	11 661,39
ZSLiT	1 Remont zadaszenia i elewacji nad wejściem do budynku głównego szkoły. 2. Remont instalacji centralnego ogrzewania i wodno-kanalizacyjnej, 3. Remont pokoi w internacie na III i IV piętrze 4. Remont pomieszczenia na potrzeby pracowni urządzeń techniki komputerowej. 5. Remont pracowni komputerowej K-2. 6. Remont dachu budynku internatu 7. Remont dachu budynku internatu – usuwanie szkody powstałej w wyniku silnego wiatru	4 6500,00 2 509,95 5 528,85 4 920,00 1 599,00 2 460,00 8 007,30
TCEZ	Remonty bieżące sprzętu i wyposażenia	4 300,-

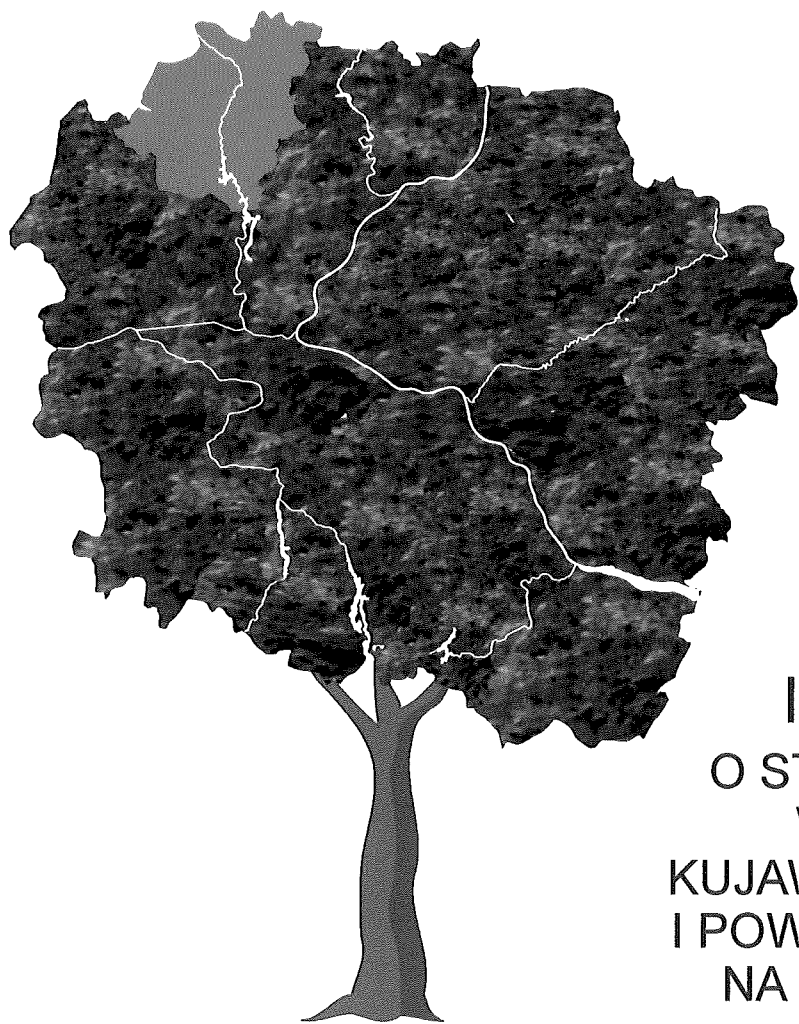
10.3. LICZBA NAUCZAŃ INDYWIDUALNYCH W SZKOLE

Szkoła	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015
ZSLiT	3	2	2
SOSW	57	51	54
ZSO	11	8	7
ZSLiA	4	3	4

10.4. LICZBA PRACOWNIKÓW PRZEBYWAJĄCYCH NA URLOPIE DLA PORATOWANIA ZDROWIA

Szkoła	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015
ZSLiT	3	0	1
ZSO	3	1	0
ZSLiA	1	2 (cały rok) 1 (I semestr)	2

INSPEKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
W BYDGOSZCZY

**INFORMACJA
O STANIE ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO-POMORSKIEGO
I POWIATU TUCHOLSKIEGO
NA PODSTAWIE BADAŃ
Z 2013 R.**

BYDGOSZCZ - 2014

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Monitoring powietrza	3
2. Monitoring wód	12
A. Monitoring rzek	12
B. Monitoring jezior	17
C. Monitoring wód podziemnych	19
3. Monitoring hałasu	24
4. Promieniowanie elektromagnetyczne	28
Podsumowanie	32

Jednym ze statutowych zadań Inspekcji Ochrony Środowiska jest kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących stanu środowiska i zmian w nim zachodzących.

Zadanie to realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem PMŚ jest systematyczne informowanie administracji rządowej i samorządowej oraz całego społeczeństwa o:

- stanie środowiska,
- przyczynach zmian jakościowych zachodzących w środowisku
- występujących trendach jakości wszystkich komponentów środowiska
- dotrzymywaniu norm jakości środowiska oraz identyfikacji obszarów występowania przekroczeń
- powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisją i imisją w celu określania trendów zmian środowiska oraz przewidywanych prognoz przy uwzględnianiu wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego.

Monitoring stanu środowiska w roku 2013 realizowano na podstawie *Programu Wojewódzkiego Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2013 – 2015*, opracowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i zatwierdzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Realizacja PMŚ była możliwa dzięki dotacji otrzymanej z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. PMŚ oprócz ww. zadań ma na celu dostarczanie informacji dla potrzeb opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego, wykonywania ocen oddziaływania na środowisko oraz prac studialnych i prognostycznych. Z uwagi na przebiegający proces integracji Polski z krajami UE, w którym znaczącą rolę stanowią badania i oceny stanu środowiska, system PMŚ ma zapewnić porównywalność informacji o stanie środowiska w Polsce z danymi europejskimi, co jest niezbędnym warunkiem do właściwego przebiegu procesu integracji.

Podstawową formą przekazywania informacji o stanie środowiska są coroczne edycje „Raportów o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego” sporządzane na bazie danych pomiarowych, prowadzonych kontroli przestrzegania prawa ochrony środowiska oraz obowiązkowej sprawozdawczości. Wykorzystane są również wyniki analiz środowiska prowadzonych przez inne jednostki wykonujące badania monitoringowe.

Bieżące wyniki pomiarowe, generowane przede wszystkim w sieci monitoringu powietrza oraz najistotniejsze opracowania nt. stanu poszczególnych komponentów środowiska udostępniane są w szerokim zakresie poprzez stronę internetową: www.wios.bydgoszcz.pl.

Przedstawiona poniżej informacja zawiera skrót wybranych, najważniejszych rozdziałów „Raportu...”, którego pełna wersja jest w toku prac wydawniczych.

ROCZNA OCENA JAKOŚCI POWIETRZA ZA ROK 2013

Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego za rok 2013 wykonana została w oparciu o ustawę - Prawo ochrony środowiska, wprowadzoną w życie w 2001 r. (Dz.U. z 2008 r., Nr 25, poz.150) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska do tej ustawy.

W ocenie uwzględniono podział kraju na strefy, określony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914). Według tego podziału w województwie kujawsko - pomorskim wydzielono 4 strefy; aglomerację bydgoską, miasto Toruń, miasto Włocławek i strefę kujawsko - pomorską.

Klasyfikację wykonano odrębnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i odrębnie ze względu na ochronę roślin. Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do odpowiedniej klasy.

Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji albo poziom docelowy (klasa C), zarząd województwa opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, który jest uchwalany przez sejmik województwa. Natomiast dla stref, w których poziom substancji w powietrzu mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji (klasa B), zarząd województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji substancji powodujących przekroczenia. W przypadku wystąpienia na obszarze województwa stref, w których odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego (klasa D2), osiągnięcie tego poziomu jest jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

W ocenie rocznej za 2013 rok pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia uwzględniono: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pył PM10, pył PM2,5, ołów w PM10, arsen w PM10, kadm w PM10, nikiel w PM10, benzo(α)piren w pyłe PM10. Ocena dokonywana pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin objęła: dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon.

Klasyfikacja według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi wszystkie 4 strefy w województwie znalazły się w klasie C. Skutkuje to koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza, jeśli wcześniej nie powstały. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są przekraczane, konieczna jest ich aktualizacja (w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie POP). O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy C w 2013 roku zdecydowały:

- w aglomeracji bydgoskiej: pył zawieszony PM10 (ul. Warszawska, Plac Poznański), benzo(α)piren (Plac Poznański),

- w mieście Toruniu: pył zawieszony PM10 (ul. Wały Gen. Sikorskiego),
- w mieście Włocławku: pył zawieszony PM10 (ul. Okrzei), benzo(α)piren (ul. Okrzei),
- w strefie kujawsko - pomorskiej: pył zawieszony PM10 (Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Koniczynka w powiecie toruńskim), benzo(α)piren (Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Koniczynka, Tuchola – ul. Piastowska).

Klasyfikacja stref ze względu na ochroną roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej (jedynej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO₂, NO_x i O₃, ponieważ uzyskała klasę A.

Klasyfikacja według poziomów celów długoterminowych

W województwie kujawsko – pomorskim poziomy celu długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone dla wszystkich czterech stref w przypadku ochrony zdrowia, jak również dla strefy kujawsko – pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2).

O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy D2 zdecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia:

- w aglomeracji bydgoskiej - maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na stacji przy ul. Warszawskiej,
- w mieście Toruniu - maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na stacji przy ul. Dziewulskiego,
- w mieście Włocławku – analogia do wyników pomiarów z innych stref,
- w strefie kujawsko – pomorskiej - maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na czterech stacjach z województwa kujawsko – pomorskiego (Koniczynka, Zielonka, Ciechocinek, Kołuda Wielka), a potwierdzone wynikami ze stacji o dużej reprezentatywności przestrzennej z sąsiednich województw: stacji Krzyżówka i Borówiec z województwa wielkopolskiego i stacji Gajew z województwa łódzkiego.

Natomiast o zaliczeniu strefy kujawsko – pomorskiej do klasy D2 ze względu na ochronę roślin zdecydowały wyniki pomiarów ze stacji Zielonka, Krzyżówka i Gajew.

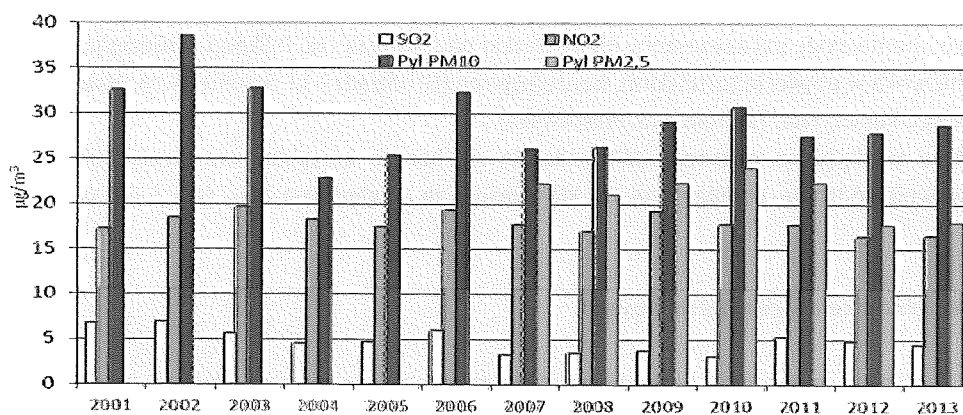
MONITORING POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO W 2013 ROKU

Jakość powietrza atmosferycznego w województwie została określona na podstawie wyników badań monitoringowych prowadzonych: w stałych stacjach pomiarowych (23 stacje, z których 19 należało do Inspekcji Ochrony Środowiska i 4 do zakładów prowadzących monitoring emisji zanieczyszczeń), za pomocą metod pasywnych (100 punktów pomiarowych SO₂ i NO₂ i 19 EBTX), w stałych punktach pomiaru opadu pyłu (53 punkty zakładowe) oraz opadu kadmu i ołowiu (po 5 punktów zakładowych).

Dwutlenek siarki

Stężenie średnie roczne ze wszystkich stałych stacji pomiarowych osiągnęło wartość 4,8 µg/m³ - niższą o 0,3 µg/m³ niż w roku 2012. Na terenie województwa utrzymuje się osiągnięty w ostatnich latach niski poziom stężeń SO₂. Nigdzie nie został przekroczony żaden z poziomów dopuszczalnych: 1-godzinny i 24-godzinny oraz poziomy określone ze względu na ochronę roślin (średni roczny i średni dla pory zimowej).

Zanieczyszczenie powietrza metodą pasywną mierzono w 2013 roku na terenie 12 powiatów w województwie. Stężenie średnie SO₂ ze wszystkich punktów pasywnych wyniosło 8,7 µg/m³, natomiast stężenia średnie roczne z poszczególnych stacji zawierały się w przedziale od 3,2 µg/m³ (Toruń, ul. Łódzka) do 19,6 µg/m³ (Lipno, Plac Dekerta).

Ryc. 1. Stężenia średnie roczne z lat 2001-2013 obliczone ze wszystkich stałych stacji pomiarowych w województwie kujawsko – pomorskim

Wśród czterech największych miast województwa, najwyższe stężenie SO_2 z pomiarów pasywnych uzyskano dla Grudziądza – $8,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$, gdzie badania prowadzono w sześciu punktach pomiarowych. W mieście tym najwyższe stężenia zarejestrowano wśród zwartej zabudowy wielorodzinnej (Śródmieście) oraz na terenie osiedli domów jednorodzinnych (np. Mały Kuntersztym). W Bydgoszczy badania prowadzono w Śródmieściu, a maksymalną wartość średnią roczną osiągnięto w rejonie skrzyżowania ulic: Sienkiewicza i Śniadeckich. W Toruniu najbardziej zanieczyszczonymi rejonami okazały się osiedla z zabudową jednorodziną i problemem niskiej emisji z palenisk domowych (Wrzosey, Giełbocin Nad Strugą) oraz centrum miasta (Starówka). We Włocławku maksimum wystąpiło w centrum miasta. Wśród pozostałych miast objętych monitoringiem, największe zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem siarki wystąpiło w Lipnie, Chodczu, Piotrkowie Kujawskim, Aleksandrowie Kujawskim, Lubrańcu i Izbicy Kujawskiej. W miastach tych poziom stężeń okazał się wyższy niż w największych miastach województwa.

W najbardziej zanieczyszczonych rejonach województwa najwyraźniej widać wpływ niskiej emisji na jakość powietrza atmosferycznego - stężenie SO_2 z półrocza chłodnego 2013 roku było nawet ponad 4 razy wyższe niż półrocza ciepłego.

Dwutlenek azotu

Stężenie średnie roczne ze wszystkich stałych stacji pomiarowych osiągnęło poziom $16,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (w roku 2012 – $16,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Obserwuje się w wieloletiu utrzymujący się poziom stężeń dwutlenku azotu. Duży wpływ na poziom emisji tego związku ma emisja pochodzenia komunikacyjnego.

W 2013 r. na żadnej ze stacji nie zostały przekroczone poziomy dopuszczalne NO_2 (wartość średnia roczna oraz 1-godzinna). Maksymalne stężenie 1-godzinne osiągnęło $205 \mu\text{g}/\text{m}^3$ na stacji „Kaszownik” w Toruniu. Dopuszczalna częstość przekraczania wartości $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przez stężenia 1-godzinne wynosi 18 razy w roku, a wystąpiły tylko 2 godziny ze stężeniem NO_2 wyższym od $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Duży wpływ na poziom emisji dwutlenku azotu w pobliżu dróg ma emisja pochodzenia komunikacyjnego. Szybki wzrost liczby pojazdów i związany z nim wzrost emisji spalin przyczynia się w dużej mierze do zwiększenia zawartości dwutlenku azotu w powietrzu.

Wyniki pomiarów pasywnych nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) określonego jako stężenie średnie roczne. Wśród wszystkich punktów pasywnych w województwie najwyższe stężenie średnie roczne wyniosło $37,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Bydgoszcz, ul. Bernardyńska), a najniższe $6,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Zarośle Cienkie w gminie Zławieś Wielka). Pomiar pasywny wykazały nieco niższy niż pomiar w stałych stacjach pomiarowych średni poziom zanieczyszczenia powietrza – średnie stężenie NO_2 ze wszystkich 100 punktów w województwie osiągnęło wartość $14,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wśród czterech miast (Bydgoszcz - 16 punktów pomiarowych, Toruń - 18 punktów, Włocławek - 8 punkty, Grudziądz - 6 punktów), najwyższe stężenie średnie NO₂ z pomiarów pasywnych uzyskano dla Bydgoszczy (24,3 µg/m³), a najniższe dla Grudziądza (12,5 µg/m³). W Bydgoszczy najwyższe stężenia miesięczne dwutlenku azotu odnotowuje się rokrocznie w punktach o nasilonym ruchu pojazdów komunikacyjnych (w 2008 roku w rejonie ul. Toruńskiej przy Babiej Wsi, w 2009 roku przy ul. Focha, a w latach 2010-2013 przy ul. Bernardyńskiej). Najwyższe stężenia miały miejsce w sezonie grzewczym i jest to efekt nakładania się na siebie emisji niskiej oraz emisji komunikacyjnej. W Toruniu średnio w półroczu chłodnym stężenie NO₂ było wyższe 1,2 razy niż w półroczu letnim. Najwyższe stężenia w Toruniu średnio dla roku, dla okresu letniego oraz dla okresu zimowego wystąpiły w rejonie ruchliwych ulic (punkty pomiarowe przy skrzyżowaniu Szosy Lubickiej z ul. Olsztyńską oraz przy ul. Bulwar Filadelfijski) oraz w gęsto zabudowanym centrum miasta, gdzie wśród zwartej zabudowy poruszają się i parkują pojazdy oraz gdzie niska emisja z palenisk domowych jest jednym ze źródeł mierzonego zanieczyszczenia. We Włocławku stężenie średnie z ośmiu punktów wyniosło 13,8 µg/m³, a najwyższe wystąpiło w rejonie ul. Toruńskiej (26,1 µg/m³). W Grudziądzu natomiast stężenie średnie z 6 punktów w mieście osiągnęło wartość 12,5 µg/m³. Wśród pozostałych miast największe zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem azotu wystąpiło w Mogilnie i Żninie.

Pył zawieszony PM10

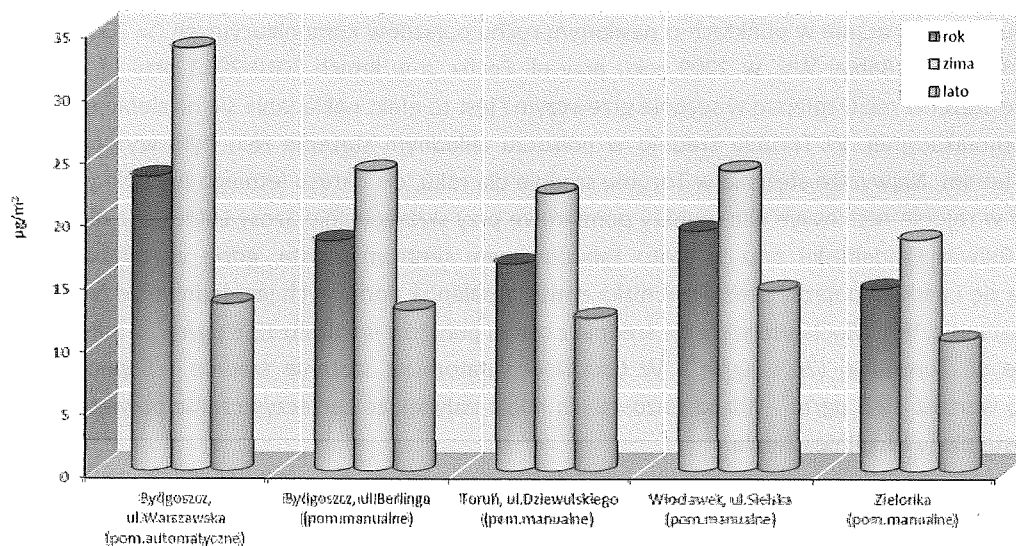
Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 wykonywano na terenie województwa w 24 stacjach pomiarowych. Stężenie średnie ze wszystkich stacji wyniosło 28,7 µg/m³ i było wyższe od analogicznego z roku 2012 o 2,9%. Wielkość zarejestrowanych stężeń pyłu zawieszonego wykazuje związek z warunkami atmosferycznymi. Na wielkość zapotrzebowania na energię cieplną, a tym samym na wielkość zużycia opału i wielkość emisji zanieczyszczeń energetycznych mają wpływ temperatury w miesiącach zimowych. Wyliczona średnia temperatura dla sześciu miesięcy zimowych 2013 r., w których trzeba ogrzewać budynki (I-III, X-XII) wyniosła +1,68 °C i okazała się niższa od analogicznej z wielolecia (1991-2012) +2,1 °C i nieco niższa od średniej z roku 2012 +1,73 °C. Wpłynęły na to niskie temperatury dwóch miesięcy 2013 roku: marca (-2,7 °C przy średniej z wielolecia 1951-1990 wynoszącej +1,6 °C i z wielolecia 1991-2012 +3,0 °C) i stycznia (-3,5 °C). Najwyższe stężenia dobowe pyłu wystąpiły w dniach z niską temperaturą powietrza.

W roku 2013 na terenie województwa stwierdzono 2 przypadki przekroczenia poziomu informowania 200 µg/m³ (stężenie 24-godzinne): 25 stycznia na stacji komunikacyjnej przy ul. Piłsudskiego w Grudziądzu (282 µg/m³) i 14 marca na stacji przy ul. Sienkiewicza w centrum Grudziądza (232 µg/m³).

Przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 wystąpiły w 2013 roku: w przypadku stężeń 24-godzinnych w Bydgoszczy, Toruniu, we Włocławku, w Grudziądzu, Koniczynie, Brodnicy oraz w Nakle n. Notecią, natomiast w przypadku stężenia średniego rocznego w Nakle nad Notecią (43,7 µg/m³) i w Brodnicy (40,7 µg/m³).

Pył zawieszony PM2,5

Pył PM2,5 emitowany jest jako zanieczyszczenie pierwotne oraz powstaje w dużej mierze jako zanieczyszczenie wtórne w wyniku przemian jego prekursorów: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, amoniaku i lotnych związków organicznych. Ze względu na małe rozmiary, cząsteczki pyłu mogą wnikać do układu oddechowego i krwionośnego, dlatego w znacznym stopniu oddziałuje negatywnie na zdrowie ludzi. Stężenia średnie roczne w 2013 r. nie przekroczyły wartości 25 µg/m³ (docelowa i równocześnie dopuszczalna dla roku kalendarzowego), a najwyższe stężenie odnotowano w Bydgoszczy przy ul. Warszawskiej (23,4 µg/m³). W sezonie zimowym, stężenia pyłu były dwukrotnie wyższe niż średnie z sezonu letniego. Wskazuje to na istotny wpływ emisji pochodzenia energetycznego..

Ryc. 2. Stężenia średnie roczne pyłui zawieszonogoj PM2,5 oraz z sezonu letniego i zimowego 2013 roku ze stacji spełniających kryteria kompletności

Ozon

Pomiary zanieczyszczenia powietrza ozonem wykonywano na 6 stacjach w: Bydgoszczy, Toruniu, Ciechocinku na terenie uzdrowiska, w Kołudzie Wielkiej oraz na stacjach Zielonka i Koniczynka. Nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego określonego ze względu na zdrowie ludzi. Dopuszcza się, aby liczba dni z przekroczeniem poziomu docelowego 8-godzinnego ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) w roku kalendarzowym uśredniona w ciągu kolejnych trzech lat nie była wyższa niż 25 dni. Najwięcej wartości stężeń 8-godzinnych ozonu wyższych od $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ odnotowano średnio w ciągu trzech lat 2011-2013, na stacji Zielonka w Borach Tucholskich (20 dni). Natomiast poziom celu długoterminowego ustalony ze względu na ochronę zdrowia ludzi określony został jako stężenie $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość ta była przekraczana w 2013 roku na wszystkich stacjach: w Bydgoszczy przez 8 dni, w Toruniu przez 6 dni, w Ciechocinku 9 dni, w Kołudzie Wielkiej przez 9 dni, w Zielonce 21 dni, a w Koniczynie przez 22 dni.

Dla terenów pozamiejskich obowiązuje ponadto poziom docelowy i poziom celu długoterminowego obliczony dla okresu wegetacyjnego (1.V.-31.VII.) z pięciu lat. Na stacji mierzącej stężenie ozonu i spełniającej kryterium lokalizacji ze względu na ochronę roślin - Zielonka – wskaźnik poziomu krytycznego ozonu z trzech lat (2011-2013) stanowił 81% wartości poziomu docelowego. Wskaźnik ten 2013w roku stanowił 304% poziomu celu długoterminowego.

Tlenek węgla

Pomiary stężenia tlenu węgla w powietrzu atmosferycznym wykonywano w 2013 roku w 7 stacjach. Nie odnotowano przekroczenia normy 8-godzinnej na żadnej stacji. Maksymalna wartość stężenia wyniosła $5028 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (50% poziomu dopuszczalnego) we Włocławku przy ul. Okrzei.

Benzen

Wśród wszystkich stężeń średnich rocznych benzenu z 22 stanowisk pomiarowych nie wystąpiły wartości wyższe od poziomu dopuszczalnego $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe stężenie ($3,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$), stanowiące 66 % poziomu dopuszczalnego uzyskano w Nakle nad Notecią, a najniższe na stacji zakładowej w Nowej Wsi Wielkiej ($1,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenie średnie roczne ze wszystkich stacji wyniosło $1,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i było niższe o 14% niż w roku 2012.

W przebiegu rocznym stężeń zarysowało się, podobnie jak w latach poprzednich, wyraźne maksimum w miesiącach zimowych. Stężenia średnie dla półrocza zimowego 2013 roku były na wszystkich stacjach wyższe od analogicznych dla półrocza letniego, przy czym największe różnice między sezonami wystąpiły w Brodnicy (różnica $3,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$), w Nakle nad Notecią ($3,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i w centrum Grudziądza ($3,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Metale w pyłe zawieszonym

W 2013 roku wykonywano na 10 stacjach pomiarowych pomiary stężeń następujących metali w pyłe zawieszonym PM10: ołowiu, kadmu, niklu i arsenu. Dla trzech spośród wymienionych metali obowiązują poziomy docelowe (kadm, nikiel, arsen), a dla ołowiu – poziom dopuszczalny.

Średnie stężenie ołowiu ze wszystkich stacji wyniosło $0,0127 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Dla porównania w roku 2012 była to wartość $0,0169 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe stężenie średnie roczne odnotowane w Grudziądzu przy ul. Sienkiewicza stanowi 5 % poziomu dopuszczalnego.

Średnie stężenie kadmu z 10 stacji osiągnęło wartość $0,4 \text{ ng}/\text{m}^3$, a maksymalne $0,7 \text{ ng}/\text{m}^3$ (w Grudziądzu), przy wartości docelowej $5 \text{ ng}/\text{m}^3$, natomiast analogiczne stężenia dla niklu wyniosły: $1,3 \text{ ng}/\text{m}^3$ i $2,3 \text{ ng}/\text{m}^3$ (przy Placu Poznańskim w Bydgoszczy) przy wartości docelowej $20 \text{ ng}/\text{m}^3$.

Wyniki badań arsenu w pyłe zawieszonym PM10 również okazały się korzystne – poziom docelowy $6 \text{ ng}/\text{m}^3$ nie został nigdzie przekroczony, a najwyższa wartość $1,8 \text{ ng}/\text{m}^3$ uzyskana na stacji przy ul. P. Skargi w Nakle nad Notecią stanowi 30 % poziomu docelowego.

Benzo(α)piren w pyłe zawieszonym

W roku 2013 liczba stacji, na których prowadzono badania benzo(α)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 wynosiła 10. Dla benzo(α)pirenu obowiązuje od 2008 roku poziom docelowy jako wartość stężenie średniego rocznego $1 \text{ ng}/\text{m}^3$. Stężenia średnie z roku 2013 nie przekroczyły poziomu docelowego jedynie na 4 stacjach: Toruń – ul. Dziewulskiego, Inowrocław, Ciechocinek i Zielonka. Najwyższe stężenia średnie roczne odnotowano w Nakle nad Notecią ($4,4 \text{ ng}/\text{m}^3$) oraz w centrum Grudziądza ($3,2 \text{ ng}/\text{m}^3$).

Pozostałe pomiary zanieczyszczeń powietrza

Wśród innych mierzonych na stacjach pomiarowych w województwie, jednak nienormowanych zanieczyszczeń, zaobserwowano w 2013 r. niekorzystny istotny kierunek zmian w Nowej Wsi Wielkiej przy ul. Przemysłowej („NAFTOBAZY”), gdzie stężenie węglowodorów alifatycznych wzrosło o 67%.

Opad pyłu badany był w 2013 roku na stacjach zakładowych w czterech rejonach województwa: Soda Polska Ciech Zakłady Produkcyjne w Inowrocławiu i w Janikowie, MONDI Świecie S.A. oraz Lafarge Cement Polska w Piechcinie. Średni opad pyłu ze wszystkich stacji wyniósł $49,5 \text{ g}/\text{m}^2/\text{rok}$, natomiast w 2012 r. – $65,5 \text{ g}/\text{m}^2/\text{rok}$. Najwyższy opad pyłu w 2013 roku zanotowano w Piechcinie – $153,7 \text{ g}/\text{m}^2/\text{rok}$. W przypadku opadu kadmu i ołowiu pomiary prowadzono w 2013 r. w 5 stacjach pomiarowych w Piechcinie. Średni opad ołowiu ze wszystkich stacji wyniósł $0,008 \text{ g}/\text{m}^2/\text{rok}$, natomiast średni opad kadmu $0,00004 \text{ g}/\text{m}^2/\text{rok}$.

Mikrobiologiczne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

W 2013 roku mikrobiologiczne badania powietrza wykonywano w rejonie zakładu REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o. o. przy ul. Inwalidów 45 w Bydgoszczy. Badania prowadzono w 4 stacjach stanowiskach pomiarowych (ul. Harcerska, ul. Przemysłowa, ul. Pruszkowska, na ul. Sochaczewska). Nie zarejestrowano przekroczeń dla gronkowców hemolizujących alfa. Jednostkowo wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych norm dla bakterii, promieniowców, *Pseudomonas fluorescens*, gronkowców mannitolododatnich i hemolizujących beta. Ostatecznie w większości przypadków badane powietrze uznano jako średnio zanieczyszczone. Jednostkowo izolowano również wyższe koncentracje grzybów. Z uwagi na podwyższone koncentracje grzybów zanieczyszczenie powietrza uznano za mogące negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne człowieka.

POWIAT TUCHOLSKI

Stacja pomiarowa „Bory Tucholskie”

Automatyczna stacja pomiarowa w 2013 roku kontynuowała pomiary zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Zakres pomiarowy dla stacji był taki sam jak w roku ubiegłym i przedstawiał się następująco:

- zanieczyszczenia gazowe: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, ozon, węglowodorowe prekursorzy ozonu C2-C12 (85 związków), formaldehyd, rtęć całkowita,
- zanieczyszczenia pyłowe: pył zawieszony PM10, PM2,5, metale w PM10 (Cd, Ni, Pb, As), WWA w PM10 (benzo(a)piren, benzo(a)antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)piren, dibenzo(a,h)antracen), kationy w PM2,5 (NH₄⁺, Na⁺, Ca²⁺, K⁺, Mg²⁺), aniony w PM2,5 (SO₄²⁻, NO₃⁻, Cl⁻), węgiel organiczny i elementarny w PM2,5,
- depozycja atmosferyczna całkowita: metale (Cd, Ni, As, Hg) i WWA (benzo(a)piren, benzo(a)antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)piren, dibenzo(a,h)antracen),
- parametry meteorologiczne: temperatura powietrza, wilgotność względna, ciśnienie atmosferyczne, promieniowanie całkowite, opad atmosferyczny.

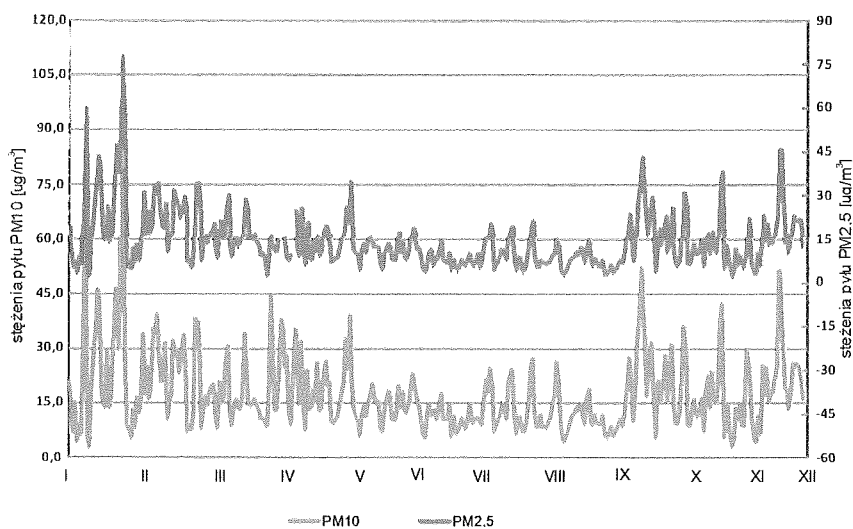
Ozon i jego prekursorzy

W 2013 roku na stacji kontynuowane były pomiary stężeń ozonu i jego prekursorów. Wyniki za 2013 rok, podobnie jak w roku ubiegłym, zostały szczegółowo przeanalizowane przez Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska Polskiej Akademii Nauk w Zabrze. Szersze omówienie wyników zamieszczono w opracowaniu „Monitoring prekursorów ozonu w stacji tła krajowego Bory Tucholskie w Zielonce – raport za 2013 rok”. Zweryfikowane dane, przekazane zostaną do Komisji Europejskiej, spełniając tym samym obowiązek prowadzenia pomiarów i raportowania wyników 31 prekursorów ozonu, w co najmniej jednym punkcie pomiarowym na terenie kraju.

Jednym z prekursorów ozonu jest formaldehyd. W 2013 roku uzyskano 102 wyniki, z czego 55 było poniżej granicy oznaczalności metody. Średnia roczna, była o ok. 1,8 µg/m³ niższa w porównaniu do roku ubiegłego i wyniosła 3,07 µg/m³. Średnia z okresu letniego, wyniosła 3,39 µg/m³ i była porównywalna do średniej z sezonu zimowego, która wyniosła 3,15 µg/m³. Dla omawianego związku brak jest poziomu dopuszczalnego, jednak została określona wartość odniesienia dla okresu roku kalendarzowego, która wynosi 4,0 µg/m³. Średnia roczna uzyskana na stacji stanowiła 76,7% wartości odniesienia.

Pył zawieszony PM10 i PM2,5 oraz metale w pyłe.

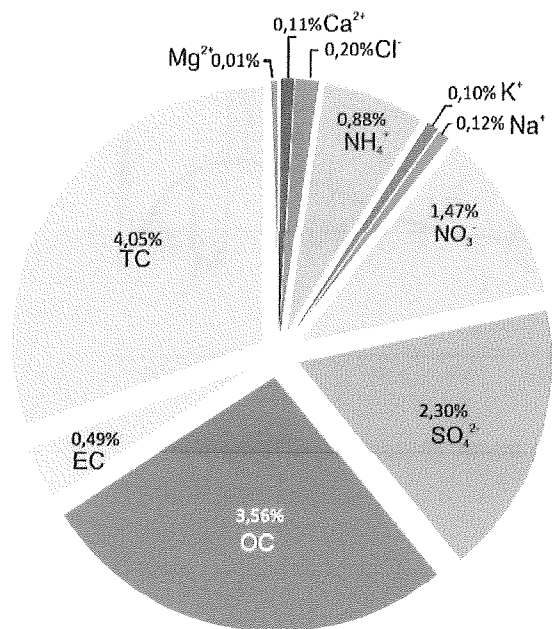
W 2012 roku kontynuowano pomiary stężeń pyłu PM10 i PM2,5. Dodatkowo wykonywano także pomiary metali oraz WWA w pyłe PM10 i pomiary składu chemicznego pyłu PM2,5. Analizując stężenia pyłów w powietrzu, można zauważyć, że obie frakcje są na podobnym poziomie, co sugerowałoby dużą zawartość cząstek pyłu drobnego, w ogólnej sumie pyłu. Dla stężeń średnich rocznych, zawartość pyłu PM2,5 w pyłe PM10 wyniosła, podobnie jak w roku ubiegłym, 82,3%. Średnia roczna dla pyłu PM10, była niższa w stosunku do roku ubiegłego i wyniosła 17,6 µg/m³, co stanowiło 44,0% poziomu dopuszczalnego. Dokonując porównania liczby przekroczeń wartości średniodobowej 50,0 µg/m³, dla pyłu PM10 zanotowano mniejszą częstotliwość ich występowania, tj. 7. Średnia roczna dla pyłu PM2,5 wyniosła 14,5 µg/m³, co stanowiło 58,0% poziomu docelowego. Maksymalne stężenia pyłu PM10 i PM2,5 były zbliżone do siebie, tj. dla PM10 zarejestrowano wartość 78,7 µg/m³, natomiast dla pyłu PM2,5 była to wartość 77,7 µg/m³. Obie maksymalne wartości zostały odnotowane dnia 27 stycznia, przy temperaturze średniodobowej wynoszącej -7,3°C.

Ryc. 3. Porównanie stężeń dobowych pyłu PM10 i PM2,5 ze stacji „Bory Tucholskie” w 2013 roku.

porównaniu z rokiem 2012 i wyniosło $0,5 \text{ ng/m}^3$, co stanowiło 50% poziomu docelowego. Zanieczyszczenie powietrza metalami oraz węglowodorami może pochodzić zarówno z emisji niezorganizowanej i emisji zorganizowanej, transportowanej ze źródeł znacznie oddalonych od stacji.

W pyłe PM2,5 dodatkowo wykonywano analizy jego składu chemicznego. Na rycinie 4 przedstawiono uśredniony do okresu roku, skład chemiczny pyłu PM2,5.

Ryc. 4. Uśredniony skład chemiczny pyłu PM2,5

zwiększona ilością opadów. W okresie zimowym, natomiast obserwowane jest zjawisko zwiększonej emisji, która skutkuje zwiększoną ilością zanieczyszczeń w powietrzu.

Rtęć w stanie gazowym

W pyłe PM10 dodatkowo wykonywane były analizy stężeń metali i WWA. Analiza wyników pokazuje, że podwyższone stężenia metali oraz WWA, notowane są w okresie zimowym, przy niższych temperaturach powietrza. Stężenie średnioroczne ołowiu, w porównaniu do roku ubiegłego zaznaczyło się spadkiem stężenia i jego wartość wyniosła $0,0048 \text{ µg/m}^3$, co stanowiło ok. 1% normy. Stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu, podobnie jak ołów również było niższe w

Szczegółowa analiza otrzymanych wyników wyraźnie pokazuje dużą zawartość w próbkach związków węgla oraz jonów: amonowego, siarczanowego i azotanowego. Znaczący udział wtórnego aerozolu nieorganicznego siarczanów i azotanów oraz związków amonowych może być związany z emisją pierwotną, z energetyki węglowej oraz transportu.

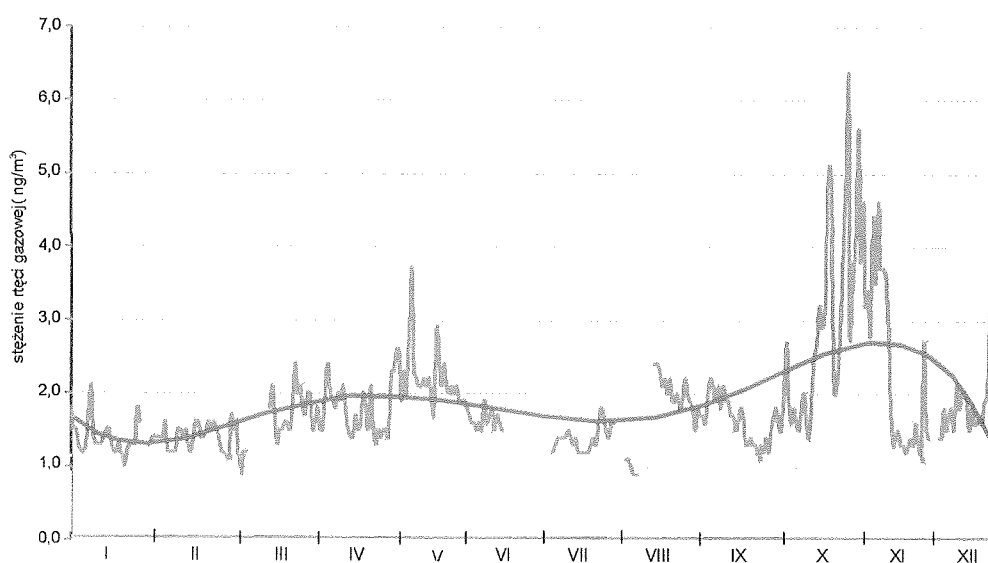
Depozycja całkowita

Pomiary depozycji całkowitej wykonuje się na stacji z użyciem kolektora opadu całkowitego. Próbkę opadu zbierane są przez 30 dni do butelki zbiorczej a następnie analizuje się je, pod kątem metali oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Szczegółowa analiza wyników pokazuje wzrost stężeń WWA w okresie zimowym, natomiast metali, w szczególności niklu i rtęci, w okresie letnim. Podwyższone stężenia metali w okresie letnim, mogą być powiązane ze

Na stacji wykonywane są także pomiary całkowitej rtęci w stanie gazowym.

W ciągu roku dwukrotnie zaobserwowano wzrost stężeń, tj. w okresie maja oraz listopada. Rtęć jako pierwiastek chemiczny wykazuje dużą lotność i w powietrzu występuje jako tzw. całkowita rtęć gazowa. W środowisku naturalnym może ona pochodzić między innymi z emisji naturalnej, do której zalicza się parowanie z powierzchni roślin. Emisja naturalna może wpływać na wyniki stężeń w okresie letnim, natomiast w okresie zimowym rtęć może pochodzić z emisji antropogenicznej, której źródłem będzie przede wszystkim spalanie/termiczna konwersja paliw kopalnych. Średnia roczna w 2013 roku wyniosła $1,9 \text{ ng/m}^3$ i była wyższa w stosunku do roku ubiegłego.

W 2013 roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wydał opracowanie „Ocena zanieczyszczenia powietrza na stacjach tła regionalnego w Polsce w latach 2010-2012”. Zostały w nim ujęte wyniki pomiarów prowadzonych na pięciu stacjach w Polsce, tj. Zielonka w województwie kujawsko-pomorskim, Osieczów w województwie dolnośląskim, Granica w województwie mazowieckim, Puszcza Borecka w województwie warmińsko-mazurskim i Złoty Potok w województwie śląskim. Raport został wykonany przez Zakład Ochrony Powietrza Zespół Imisji IPIŚ PAN Zabrze. W analizowanym okresie dla stacji w Zielonce zarejestrowano najniższe stężenie średnie w latach 2010-2012 ($1,53 \text{ ng/m}^3$), spośród stacji realizujących automatyczny monitoring rtęci w powietrzu w Polsce. W całej 3-letniej serii pomiarowej zaznacza się względnie stabilny przebieg stężeń. W całym okresie pomiarowym odnotowano tylko 28 wyników 1h pomiarów stężenia $>5 \text{ ng/m}^3$ i 1 wynik $>10 \text{ ng/m}^3$. Dla stacji tej odnotowano najniższe stężenie średnioroczne w 2012 roku. W Zielonce zwraca uwagę najwyższa w grupie pomiarów automatycznych i rosnąca z roku na rok liczba wyników $<1 \text{ ng/m}^3$.

Ryc. 5. Stężenia rtęci w stanie gazowym wraz z linią trendu ze stacji „Bory Tucholskie” w 2013 roku

2. MONITORING WÓD

A. MONITORING RZEK

Monitoring wód płynących realizowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15.11.2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (JCW) (Dz.U. nr 258 z 2011 r., poz. 1550).

W roku 2013 analizę jakości wód prowadzono w 42 punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na 33 ciekach (Tabela 1). Badania laboratoryjne obejmowały zakres:

- biologiczny - 30 ppk,
- fizykochemiczny - 42 ppk, w tym:
  - 8 ppk w zakresie monitoringu diagnostycznego,
  - 30 ppk w zakresie monitoringu operacyjnego
  - 2 ppk w zakresie monitoringu wód pitnych,
  - 2 ppk w zakresie Zintegrowanego Monitoringu środowiska Przyrodniczego na Strudze Toruńskiej
- chemiczny - 8 ppk,
- bakteriologiczny - 19 ppk.

Ocenę stanu wód płynących przeprowadzono w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.11.2011r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. Nr 257 z 2011 r., poz. 1545). Należy zwrócić uwagę, że w naturalnych JCW określany jest stan ekologiczny, natomiast w sztucznych i silnie zmienionych – potencjał ekologiczny.

Klasyfikacja **stanu (potencjału) ekologicznego** wód płynących, wykazała, że:

- 7 punktów spełniało wymogi dobrego stanu/potencjału ekologicznego - II klasa (Ruda, dolny odcinek Rypienicy, górny odcinek Kanału Górnego, Zgniłka, Jordan, Bielska Struga, Raciąska Struga),
- 22 punkty spełniały wymogi umiarkowanego/potencjału stanu ekologicznego - III klasa
- 5 punktów spełniało wymogi słabego stanu/potencjału ekologicznego - IV klasa (Ośła, Dopływ z Marszałkowa, Bywka, dolny odcinek Kanału Górnego, Kicz),
- 4 punkty wykazywały zły stan/potencjał ekologiczny – V klasa (Chelmiczka, Dolny Kanał, Kanał Gopło-Ostrowo, Kanał Bachorze).

Należy zwrócić uwagę, że stan/potencjał ekologiczny, w dużej przewadze monitorowanych punktów, wyznaczają wyniki badań biologicznych.

Ocena **stanu chemicznego** wód, obejmowała 8 ujściowych przekrojów pomiarowo-kontrolnych następujących rzek: Chelmiczka, Rypienica, Struga Toruńska, Raciąska Struga, Bielska Struga, Czerska Struga, Kanał Bachorze oraz Brdy na stanowisku Piła Młyn. Badania laboratoryjne obejmowały 39 wskaźników z listy substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających pochodzenia przemysłowego. W

odniesieniu do obowiązujących norm stwierdzono dobry stan chemiczny wód we wszystkich punktach pomiarowych.

Stan/potencjał ekologiczny określany jest na podstawie oceny biologicznej, fizykochemicznej i hydromorfologicznej. **W zakresie biologicznym** analizowano wskaźniki indeksu fitoplanktonu (IFPL), indeksu okrzemkowego (IO), makrofitowego indeksu rzeczno (MIR) i multimetrycznego indeksu makrobezkręgowców (MMI). Sklasyfikowano 38 punktów pomiarowych, w tym:

- 1 punkt - bardzo dobry stan biologiczny (dolny odcinek Rypienicy),
- 8 punktów - dobry stan biologiczny (II klasa),
- 20 punktów - umiarkowany stan biologiczny (III klasa),
- 5 punktów - słaby stan biologiczny (IV klasa),
- 4 punkty - zły stan biologiczny (Chelmiczka, Dolny Kanał, Kanał Gopło-Ostrowo, Kanał Bachorze).

W zakresie fizykochemicznym sklasyfikowano 42 punkty pomiarowe, w tym:

- 5 punktów - ocena bardzo dobra (I klasa), (Brda – Piła Młyn, Smukała, jaz Czersko Polskie, Bielska Struga, Szumionka),
- 23 punkty – ocena dobra (II klasa),
- 14 punktów – ocena poniżej dobrej.

Wskaźnikami najczęściej przekraczającymi granicę dobrej oceny fizykochemicznej były związki biogenne.

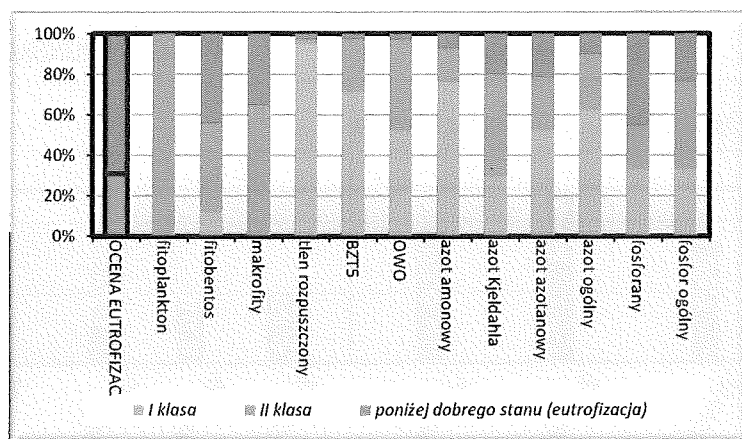
W zakresie hydromorfologicznym oceniono wszystkie 42 punkty pomiarowe, stwierdzając:

- 2 punkty – I klasa (Ruda, Bielska Struga),
- 39 punktów – II klasa,
- 1 punkt – III klasa (Dopływ z Przeczna).

Badania bakteriologiczne objęły 19 punktów pomiarowo-kontrolnych i wykazały, że:

- 3 punkty spełniały warunki dobrego stanu sanitarnego (Brda – Lutomski Młyn i Smukała, Raciąska Struga),
- 6 punktów spełniało warunki zadowalającego stanu sanitarnego,
- 5 punkty spełniały warunki niezadowalającego stanu sanitarnego,
- 5 punktów zakwalifikowano do złego stanu sanitarnego.

Zgodnie ze stanowiskiem Polski, przyjętym w Traktacie Akcesyjnym, obszar całego kraju został uznany za zagrożony **eutrofizacją** ze źródeł komunalnych. Ocenę stopnia eutrofizacji wód płynących, wykonano uwzględniając następujące parametry biologiczne: wskaźnik fitoplanktonowy (IFPL), wskaźnik fitobentosowy (IO), wskaźnik makrofitowy (MIR) i parametry fizykochemiczne: BZT5, ogólny węgiel organiczny (OWO), azot amonowy, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosforany i fosfor ogólny (Ryc. 6). Spośród 15 stanowisk monitorowanych w 2013 roku pod kątem eutrofizacji komunalnej, 13 - wykazywało cechy wód eutroficznych. Proces eutrofizacji notowano przede wszystkim w wodach cieków zaliczanych do potoków nizinnych piaszczystych. Wskaźnikami decydującymi o eutrofizacji były wysokie stężenia związków biogennych oraz parametry biologiczne, a przede wszystkim indeks makrobezkręgowców.

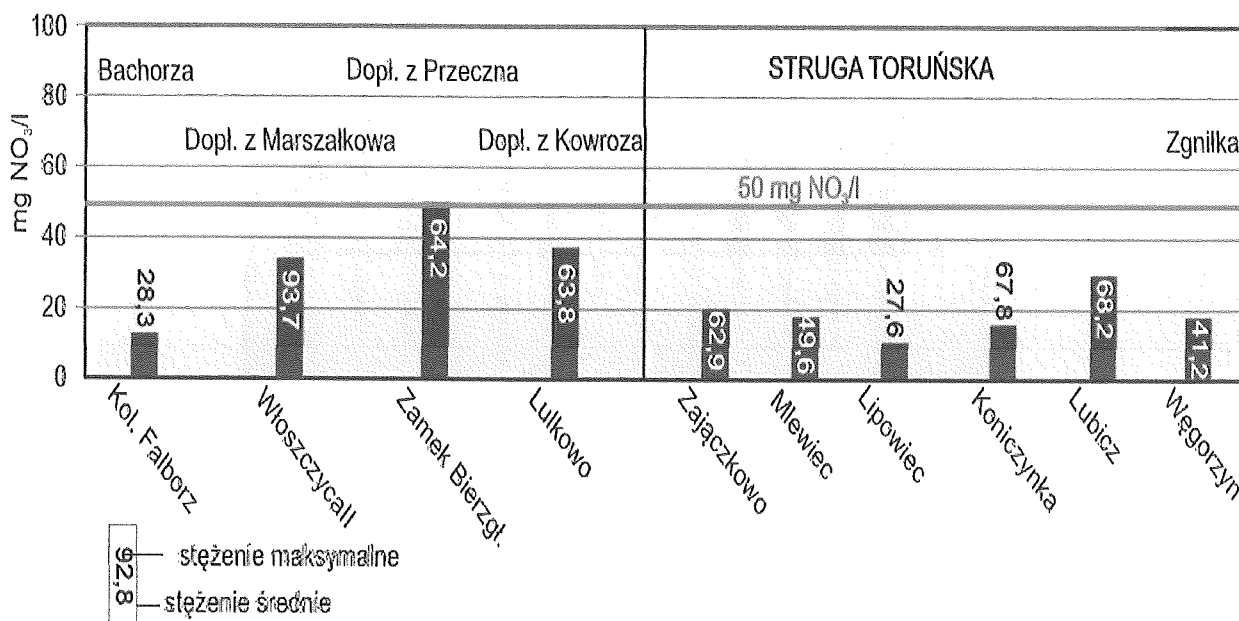

Rys. 6. Procentowy udział wskaźników określających eutrofizację wód

Tereny rolnicze w województwie kujawsko-pomorskim stanowią ponad 61% ogólnej powierzchni województwa. Największym zagrożeniem z punktu widzenia ochrony środowiska w produkcji rolniczej jest spływ powierzchniowy azotanów i fosforanów, powodujący eutrofizację rzek i zbiorników wodnych. W roku 2013 kontynuowano monitoring jakości wód na wytypowanych przez RZGW w Gdańsku, Poznaniu i Warszawie **obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego**. Podstawą prawną do wyznaczenia tych obszarów jest ustawa Prawo Wodne z 18.07.2002 r. (Dz.U. nr 115, poz. 1229 ze zmianami) oraz rozporządzenie wykonawcze – Ministra Środowiska z 23.12.2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. nr 241, poz. 2093). Obszarami zanieczyszczonymi azotem, monitorowanymi w roku 2013 były: zlewnia Strugi Toruńskiej (4 ppk), część zlewni Strugi Łysomickiej (dopływy z Kowroza - 1 ppk i Przeczna - 1 ppk), Bachorza (1 ppk) i Dopływ z Marszałkowa (1 ppk).

Wyniki badań wykazały, że wody zanieczyszczone azotem, w których średnioroczna zawartość azotanów przekraczała wartość 50 mg NO₃/l, wystąpiły tylko w Dopływie spod Przeczna – 50,3 mg NO₃/l. (Rys. 7). Nie stwierdzono średniorocznych stężeń azotanów w przedziale 40-50 mg NO₃/l, wskazujących na zagrożenie zanieczyszczeniem azotem. Stężenia maksymalne ponad 50 mg NO₃/l, występujące na ogół wczesną wiosną, obserwowano w wodach Strugi Toruńskiej, oraz dopływach z Kowroza, Przeczna i Marszałkowa.

Wody Brdy i Drwęcy nadal monitorowano pod kątem **oceny przydatności wód dla celów pitnych** (wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 27.11.2002 r. Dz.U. nr 204, poz. 1728). Jakość wód Brdy na ujęciu wody „Czyżkówko” odpowiadała kategorii **A2**. Należy zauważyć, że spośród 40 analizowanych parametrów, 34 spełniały wymogi najwyższej kategorii A1. Wody Drwęcy, kontrolowane na stanowisku w Młyńcu, podobnie, jak w latach ubiegłych, odpowiadały kategorii **A3**. Zdecydował o tym wskaźnik indeksu fenolowego i zanieczyszczenia bakteriologicznego.

Ryc. 7. Stężenia azotanów na obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego w roku 2013.

POWIAT TUCHOLSKI

Brda (PLRW200020292599, PLRW200002929739, PLRW200020292999)

Brda o długości 249 km i powierzchni dorzecza 4.660 km² jest lewym dopływem Wisły. Rzeka uchodzi na jej 771,4 km. W granicach województwa znajduje się środkowy i dolny bieg Brdy. Rzeka posiada wyjątkowe walory krajobrazowe. Szczególnie interesujący jest odcinek od ujścia Bielskiej Strugi do miejscowości Piła Młyn. Brda płynie tu w pięknej dolinie, obramowanej wysokopiennym starodrzewem. Liczne bystrza i meandry podnoszą atrakcyjność turystyczną rzeki. Wysoko oceniane walory przyrodnicze zakwalifikowały zlewnię Brdy do sieci specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – *Bory Tucholskie*. Ponadto Brda i jej dolina znalazły się w Natura 2000 *Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich*, jako obszar ochrony siedliskowej. Brda spełnia wiele funkcji: od rekreacyjnej – turystyczny szlak wodny, tereny wypoczynkowe, energetycznej – elektrownie wodne w Samociążku, Trzyszczyne i Smukała do transportowej – droga wodna łącząca Wisłę z Odrą. Duże znaczenie gospodarcze ma jako źródło wody pitnej dla miasta Bydgoszczy. Ujęcie zlokalizowane jest w dzielnicy Czyżkówko na 15,6 km biegu rzeki. W roku 2013 pobierano średnio 34,1 tys. m³/d wody.

Rzeka jest również odbiornikiem ścieków z oczyszczalni komunalnych położonych w dorzeczu. W dolnym odcinku do Brdy bezpośrednio odprowadzane są ścieki z oczyszczalni w Koronowie w ilości 3,7 tys. m³/d.

W granicach województwa dla wód Brdy ustanowiono 3 jednolite części wód. Dwie zaliczono do silnie zmienionych, a odcinek od wypływu ze Zbiornika Koronowskiego do wypływu ze Zbiornika Smukała zakwalifikowano jako sztuczną jednolitą część wód. W 2013 roku badania stanu jakości wód Brdy prowadzono w czterech profilach. Na stanowiskach w Lutomskim Młynie i na ujściu prowadzono monitoring operacyjny, na stanowisku Piła Młyn – monitoring diagnostyczny, a na stanowisku powyżej ujęcia wód pitnych – Smukała, monitoring przewidziany dla ujęcia wód pitnych.

W zakresie fizykochemicznym stwierdzono II klasę w profilu Lutomski Młyn. W pozostałych punktach Brda prowadziła wodę w I klasie. Pod względem biologicznym w przypadku wskaźnika biologicznego, stwierdzono III klasę, o czym zaważyły wyniki makrobezkręgowców bentosowych (MMI). Zdecydowało to o umiarkowanym potencjale ekologicznym we wszystkich badanych profilach.

Analiza zawartości związków z listy substancji priorytetowych w profilu Piła Młyn nie wykazała przekroczenia granic norm dopuszczalnych.

Stan sanitarny określono jako dobry na stanowiskach w Lutomskim Młynie i Smukała oraz zadowalający w profilach Piła Młyn i Jaz Czersko Polskie.

Porównując z badaniami z roku 2011 wody Brdy cieku utrzymały wymogi dobrego potencjału wód w zakresie parametrów fizykochemicznych.

Raciąska Struga (PLRW20001729249)

Ciek jest prawobocznym dopływem Brdy i odwadnia północny obszar Pojezierza Krajeńskiego. Jego długość wynosi 24 km, a powierzchnia zlewni – 237 km². Jedynym źródłem zagrożenia jej wód jest rolnicze zagospodarowanie zlewni. Poniżej jeziora Raciąskiego rzeka wpływa na obszar specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” wchodzącego w skład sieci Natura 2000. Ze względu na obecności obszaru chronionego realizowano w profilu ujściowym monitoring diagnostyczny.

Zlewnia cieku stanowi silnie zmienioną jednolitą część wód. Analizowano trzy biologiczne wskaźniki jakości wód – indeks okrzemkowy (IO), makrofitowy indeks rzeczny (MIR) i makrobezkręgowce bentosowe (MMI). Wszystkie badane elementy oceniono na poziomie II klasy. Badania monitoringowe wskaźników fizykochemicznych oraz parametrów specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych potwierdziły stan dobry. Zatem stwierdzono dobry potencjał ekologiczny. Analiza zawartości związków z listy substancji priorytetowych nie wykazała przekroczenia granic norm dopuszczalnych, wykazując dobry stan chemiczny. Pod względem bakteriologicznym wody cieku oceniono jako dobre.

Porównując wartości średnioroczne z badaniami z roku 2011, stwierdzić należy zdecydowaną poprawę stanu sanitarnego z zadowalającego do dobrego.

Czerska Struga (PLRW200018292529)

Rzeka o długości 33,3 km jest niewielkim lewobocznym dopływem Brdy. Odwadnia obszar powierzchni 152 km². Zlewnia rzeki jest zalesiona. Wysoko oceniane walory przyrodnicze spowodowały zakwalifikowanie tego terenu do *Natura 2000* – *Bory Tucholskie*, jako obszar specjalnej ochrony ptaków. Czynnikiem kształtującym jakość wód cieku są przede wszystkim ścieki z oczyszczalni komunalnej w Czersku (2,2 tys. m³/d). Jakość wód była badana w profilu zlokalizowanym w miejscowości Nowy Młyn w 0,5 km biegu rzeki w zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na obszar Natura 2000.

Zlewnia stanowi silnie zmienioną jednolitą część wód. Oznaczono trzy elementy biologiczne - makrofitowy indeks rzeczny (MIR), indeks okrzemkowy (IO) oraz makrobezkręgowce bentosowe (MMI), sklasyfikowane na poziomie III klasy. Wskaźniki fizykochemiczne oraz parametry specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych notowano w II klasie. W rezultacie wody oceniono w umiarkowanym potencjale ekologicznym. Analiza zawartości związków z listy substancji priorytetowych wykazała dobry stan chemiczny. Na podstawie wskaźnika mikrobiologicznego stan sanitarny wód Czerskiej Strugi zakwalifikowano jako niezadowalający.

W odniesieniu do badań z 2012 roku widać wyraźną poprawę jakości wód w zakresie parametrów fizykochemicznych.

Bielska Struga (PLRW200025292549)

Bielska Struga jest lewobocznym dopływem Brdy o długości 29,1 km. Cała zlewnia o powierzchni 155,9 km² włączona została do *Natura 2000* – *Bory Tucholskie*, jako obszar specjalnej ochrony ptaków oraz do Tucholskiego Parku Krajobrazowego. W zagospodarowaniu zlewni dominują tereny leśne. Źródłem zanieczyszczeń rzeki jest Zakład Hodowli Pstrąga w Białej.

Bielska Struga stanowi naturalną jednolitą część wód. W zakresie biologicznym badano trzy elementy - makrofitowy indeks rzeczny (MIR), indeks okrzemkowy (IO) oraz makrobezkręgowce bentosowe (MMI). Stwierdzono stan dobry - II klasa.

Badania fizykochemiczne potwierdziły tę klasyfikację. W tym zakresie II klasę wykazywał jedynie indeks fenolowy. W rezultacie wody oceniono w dobrym stanie ekologicznym. Stan chemiczny wód oceniono jako dobry.

Porównując z badaniami z roku 2011 wody tego cieku utrzymały wymogi dobrego stanu wód w zakresie parametrów fizykochemicznych.

B. MONITORING JEZIOR

W 2013 roku badaniami objętych było 19 jezior, na których realizowany był monitoring diagnostyczny. Trzy z nich Borzymowskie, Chełmżyńskie oraz Stelchno, objęte były intensywnym monitoringiem reperowym. Ocena stanu i potencjału (w przypadku wód silnie zmienionych) ekologicznego, została przeprowadzona według projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych, który jest rozszerzony m.in. o nowe parametry biologiczne w stosunku obowiązującego rozporządzenia z 2011 roku (Dz.U. Nr 257, poz.154) (tabela 1).

Klasyfikacja oparta została przede wszystkim o elementy biologiczne: chlorofil, indeks fitoplanktonowy dla polskich jezior - PMPL, makrofitowy wskaźnik stanu ekologicznego – ESMI, multimetryczny indeks okrzemkowy – IOJ oraz makrobezkręgowce bentosowe – LMI, którym nadaje się jedną z pięciu klas. W przypadku osiągnięcia klasy powyżej stanu dobrego, ocena weryfikowana jest przez wspomagające elementy fizykochemiczne. Wszystkie wartości graniczne klas w projekcie rozporządzenia zostały zróżnicowane w zależności od typu abiotycznego zbiornika, przypisanego na podstawie typu miktycznego oraz współczynnika Schindlera. Jeziora badane w 2013 roku reprezentowały cztery typy abiotyczne (Tabela 1). Według obowiązujących przepisów, wymagane jest osiągnięcie przez badane jeziorne jednolite części wód przynajmniej dobrego stanu ekologicznego. W przypadku dwóch jezior: Pakoskiego Południowego i Pakoskiego Północnego, które są silnie zmienionymi jednolitymi częściami wód, oceniano potencjał ekologiczny

Klasyfikacja najistotniejszego dla oceny jezior elementu biologicznego – indeksu fitoplanktonowego, wskazała, że w dziewięciu zbiornikach spełnione są wymagania co najmniej dobrego stanu wód. Wartość PMPL na poziomie I klasy stwierdzono w jeziorach: Orłowskie, Stelchno, Łąkosz i Rakutowskie, natomiast II klasę odnotowano w Głowińskim, Świekatowskim, Kamionkowskim, Ostrowitym i Samińskim. W czterech przypadkach indeks fitoplanktonowy był na poziomie III klasy. W dwóch jeziorach: Niskie Brodno i Pakoskie Pd element ten klasyfikował wody o stanu słabego. Dla trzech zbiorników: Lubieńskiego, Łasińskiego i Płowęży wskaźnik ten odpowiadał najniższej klasie (ryc. 8).

Najmniej korzystną klasyfikację stwierdzono w przypadku chlorofilu „a”. Wartości tego wskaźnika odpowiadające najmniej korzystnej V klasie stwierdzono w siedmiu jeziorach. Chlorofil „a” na poziomie IV i III klasy stwierdzono w sześciu zbiornikach. W dwóch jeziorach Łąkosz i Samińskie parametr ten odpowiadał II klasie czystości, a w jeziorach Orłowskim, Kamionkowskim i Rakutowskim wskazywał na najkorzystniejszą I klasę czystości.

Makrofitowy wskaźnik stanu ekologicznego w jeziorach Rakutowskim i Stelchnie odpowiadał najwyżej I klasie czystości. Są to zbiorniki, których dno w znacznej części pokrywają łąki ramienicowe. Wskaźnik ESMI był na poziomie II klasy w siedmiu jeziorach: Głowińskim, Chełmżyńskim, Niskim Brodnie, Kamionkowskim, Borzymowskim, Ostrowitym i Suminie. W sześciu zbiornikach przyjął wartości charakterystyczne dla III klasy. Dla jeziora Lubieńskiego wskaźnik ten odpowiadał słabemu stanowi ekologicznemu. W przypadku jezior reperowych Chełmżyńskiego i Stelchna do oceny uwzględniono wyniki badań z lat ubiegłych. Dla jezior Pakoskiego Pn i Pd wskaźnika ESMI nie określono. Są one przekształcone w zbiornik zaporowy, w związku z tymi nie wykształcają się w nich typowe zbiorowiska makrofitowe.

Multimetryczny indeks okrzemkowy w przypadku dwunastu jezior przyjął wartości III klasy. W dwóch jeziorach Niskim Brodnie i Ostrowitym stwierdzono II klasę. W pięciu jeziorach Świekatowskim, Skarbińskim,

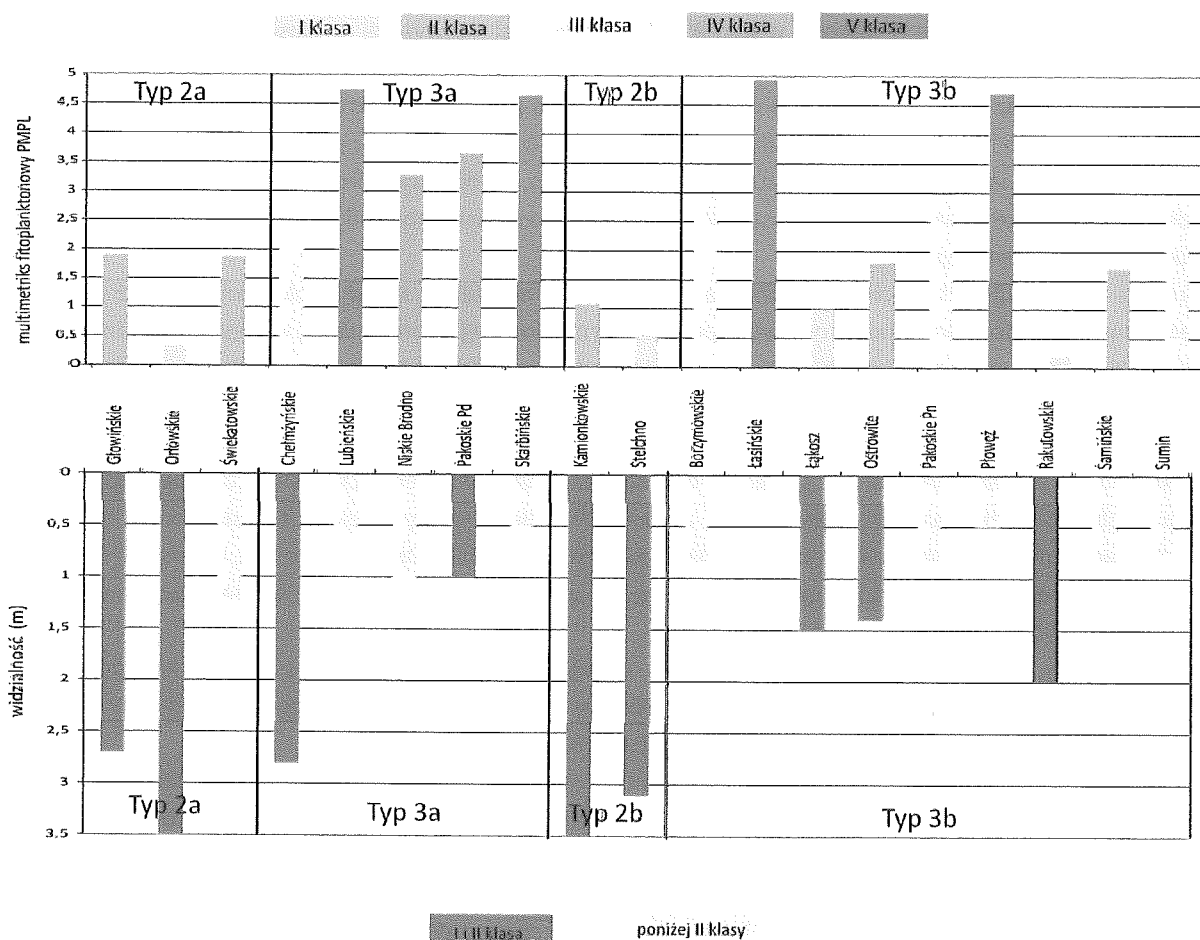
Kamionkowskim, Stelchnie i Łąkosz wskaźnik OIJ odpowiadał najwyższej I klasie czystości. Dla jezior reperowych: Chełmżyńskiego i Stelchna zastosowano metodę dziedziczenia wyników badań z lat ubiegłych.

W 2013 roku po raz pierwszy wykonano w jeziorach ocenę na podstawie makrobezkręgowców bentosowych. Badania wykonano w szesnastu jednolitych częściach wód (z wyjątkiem jezior reperowych). Wartość LMI odpowiadała I klasie w jeziorach Świekatowskim, Skarbińskim, Kamionkowskim i Łąkosz. W jeziorach: Niskie Brodno i Ostrowite stwierdzono II klasę. W pozostałych jedenastu zbiornikach wartość tego parametru odpowiadała III klasie czystości wód.

Wartości wskaźników fizykochemicznych nie powodowały obniżenia stanu ekologicznego wód (ryc. 9). Średnioroczna wartość przezroczystości wód spełniała normy powyżej dobrego stanu w przypadku ośmiu jezior: Głowińskiego, Orłowskiego, Chełmżyńskiego, Kamionkowskiego, Stelchna, Ostrowitego Rakutowskiego i jeziora Łąkosz. W pozostałych jedenastu zbiornikach duża produktywność fitoplanktonu spowodowała obniżenie przezroczystości wody. Wartość średnioroczna przewodnictwa elektrolitycznego jedynie w jeziorze Skarbińskim i Pakoskim Pn. przekroczyła wartość graniczną dobrego stanu wód. Koncentracja fosforu całkowitego powyżej stanu dobrego odnotowana została w 11 zbiornikach. Niekorzystny poziom tej substancji biogennej odnotowany został w jeziorach: Orłowskim, Świekatowskim, Lubieńskim, Pakoskim Pd i Pn, Łasińskim, Płowęży i Sumińskim. Średnioroczna wartość azotu całkowitego nie spełniała wymagania norm w 5 jeziorach (Lubieńskie, Pokoskie Pd i Pn, Skarbińskie i Łasińskie).

Stan chemiczny, określany na podstawie substancji szczególnie niebezpiecznych dla środowiska wodnego, w 2013 roku oceniany był dla szesnastu zbiorników. Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm, stąd dobry stan chemiczny stwierdzono we wszystkich badanych jeziorach.

Reasumując, z 19 jednolitych części wód monitorowanych w 2013 roku, jedynie wody jezior Stelchno i Rakutowskie odpowiadały bardzo dobremu stanowi ekologicznemu. Dobry stan ekologiczny odnotowano w przypadku wód jezior Głowińskiego, Orłowskiego i Kamionkowskiego. Stan ekologiczny pozostałych jezior nie spełnia wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej. W sześciu: Świekatowskim, Chełmżyńskim, Niskim Brodnie, Borzymowskim, Ostrowitym i Samińskim był to stan umiarkowany. W wodach jezior: Łasin, Płowęż i Sumin odnotowano słaby stan ekologiczny, a w przypadku Pakoskiego Pd słaby potencjał ekologiczny. Najlepszy – zły stan ekologiczny wód określono w jeziorach Lubieńskim i Skarbińskim, natomiast w Pakoskim Pn zły potencjał ekologiczny.

Ryc. 8. Klasyfikacja wybranych wskaźników biologicznych i fizykochemicznych (wartości średnioroczne) w jeziorach badanych w 2013 roku

C. MONITORING WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku kontynuowano badania jakości wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) i lokalnego, prowadzonego przez WIOŚ. Badania w sieci krajowej miały na celu zebranie informacji o stanie chemicznym wód, określenie trendów zmian i sygnalizację powstających zagrożeń. Badania WIOŚ dotyczyły wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie azotem pochodzenia rolniczego, które są ukierunkowane na ocenę stopnia skażenia środowiska azotanami.

Obowiązującym w monitoringu wód podziemnych aktem prawnym jest rozporządzenie Ministra Środowiska z lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U.Nr 143, poz.896). Rozporządzenie określa: klasyfikację elementów fizykochemicznych, definicję klasyfikacji stanu chemicznego i ilościowego, sposób interpretacji wyników, sposób prezentacji oraz częstotliwość dokonywania ocen.

Sieć krajowa objęta badaniami 35 otworów (piezometrów, studni wierconych i kopanych) znajdujących się na 8 jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) wyodrębnionych w województwie. Najwięcej punktów pomiarowych – 12, zlokalizowano na obszarze JCWPd nr 43, obejmującym południową część województwa.

80% badanych wód reprezentowało czwartorzędowe piętro wodonośne. Najgłębsze poziomy trzeciorzędowe: paleogen oraz neogen oceniane były łącznie w 5 punktach.

Na podstawie przeprowadzonego monitoringu nie stwierdzono wód w I klasie czystości, natomiast w badanych punktach woda charakteryzowała się następującymi klasami:

- II klasę czystości   1 punkt   - 2,85 %
- III klasę czystości   18 punktów   - 51,4 %
- IV klasę czystości   8 punktów   - 22,8 %
- V klasę czystości   8 punktów   - 22,8 %

Dobry stan chemiczny (II i III klasa czystości) stwierdzono w 19 otworach tj. 54,2 % , zły stan chemiczny (IV i V klasa czystości) wykazywało 16 otworów co stanowiło 45,7 % .

Najstabszą jakością wód charakteryzowały się wody w piezometrze zlokalizowanym w Janowcu Wielkopolskim gmina Janowiec Wielkopolski. W otworze tym strop warstwy wodonośnej znajduje się płytko bo już na głębokości 9 m i zaliczany jest do czwartorzędowej warstwy wodonośnej. Stwierdzono podwyższone wartości potasu (52,4 mg K /l) przez który sklasyfikowano wody do V klasy czystości Ponadto wysokie - odpowiadające III klasie czystości były ilości manganu oraz wapnia. Do II klasy czystości zaliczono 8 wskaźników między innymi przewodnictwo elektrochemiczne, chlorki, siarczany a także żelazo.

Wskaźnikiem najczęściej (w 8 przypadkach) obniżającymi jakość badanych wód była zawartość żelaza oraz azotany odpowiadająca klasie V. Kolejnym pierwiastkiem często występującym (5 przypadków) w stężeniach odpowiadających niskiej jakości wód (IV oraz V klasa) były chlorki oraz sól. Podwyższone zawartości tych pierwiastków w wodach podziemnych przypisuje się pochodzenie geogeniczne (naturalne).

Wysoka zawartość azotanów (powyżej 100 mg/l) która klasyfikowała wody do V klasy czystości występowała w otworach położonych w miejscowościach: Dochanowo gm. Żnin (otwór nr 1949), Sierosław gm. Drzycim, Kornatowo gm. Lisewo, Rozwarzyn gm. Nakło. Największe ilości – 162 mg NO₃/l stwierdzono w płytkim (3 m głębokości) piezometrze w Dochanowie, położonym na gruntach ornych.

Najlepszą jakość wód odpowiadającą II klasie czystości stwierdzono w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Brzoza w gminie Nowa Wieś Wielka w otworze o numerze 2708. Ujęcie zlokalizowane jest na terenie leśnym co skutkuje ograniczeniem wpływów antropogenicznych na zasoby wód podziemnych. W badanych próbach tylko 4 wskaźniki (mangan, siarczany, wapń oraz tlen rozpuszczony) zostały sklasyfikowane do II klasy czystości, podczas gdy pozostałe zostały zaliczone do I klasy.

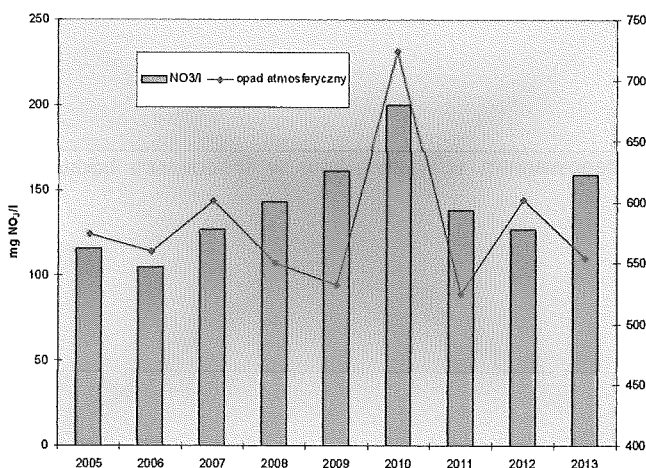
Ryc. 9. Sieć monitoringu krajowego jakości zwykłych wód podziemnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku (źródło: PIG-PIB).

Sieć lokalną monitoringu wód podziemnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku stanowiły piezometry zlokalizowane na obszarze szczególnie narażonym na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych (OSN) w zlewni rzeki Kotomierzycy.

W skład sieci obserwacyjnej na OSN od 2005 roku wchodzi 5 piezometrów. Zostały one zafiltrowane w pierwszym poziomie wodonośnym. Dwa z nich G-1 i P-1, (Gołuszycze i Pruszcz) obejmują warstwę piasków zalegającą poniżej warstwy glin zwałowych, na głębokości 7-9 mp.p.t. Kolejne dwa K-1 i K-2, (Kotomierz-1 i Kotomierz-2) zlokalizowane są w utworach piaszczystych, które charakteryzują się swobodnym zwierciadłem wód podziemnych i nie posiadają warstwy izolującej. Powyższe piezometry położone są w obrębie pól uprawnych. Piezometr N-1 (Nowy Mostek) został zlokalizowany w kompleksie leśnym, poza OSN i służy do określenia warunków tłowych.

Analiza wyników zawartości azotanów w piezometrach w latach 2005-2013 wykazuje ich najwyższą koncentrację w wodach pobranych w punktach Kotomierz-1 i Kotomierz-2. Tendencja ta jest stała. W 2013 roku wartości średnioroczne osiągnęły w tych dwóch otworach poziom 532,1 i 159,6 mg NO₃/l, co jest wartością

wyższa aż o 50% w przypadku punktu Kotomierz-1 w stosunku do 2012 roku oraz 25% w przypadku punktu Kotomierz-2. Wzrost koncentracji azotanów w stosunku do poprzedniego bezwzględnego szczytu z lat 2010-2011 widoczny jest zwłaszcza w przypadku punktu K-1. Ekstremalnie wysokie stężenia azotanów w tym otworze związane są najprawdopodobniej z charakterem użytkowania działki na której jest on usytuowany oraz znajdującymi się tam utworami glebowymi o dużym stopniu przepuszczalności bez widocznej warstwy izolującej. W miejscu tradycyjnych upraw rolniczych prowadzona jest tu od kilku lat szkółka roślin ozdobnych wymagających specyficznej agrokultury.

Ryc. 10. Zmiany stężeń średniorocznych azotanów w piezometrze Kotomierz-2 w latach 2005-2012 na tle opadu atmosferycznego

Analogicznie, jak w poprzednich latach najniższą koncentracją azotanów charakteryzowały się wody w piezometrach Gołuszyce i Pruszcz. W 2013 roku wartości średnioroczne w tych piezometrach osiągnęły odpowiednio poziom 0,91 i 2,76 mg NO₃/l co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 0,39 oraz 2,03. W piezometrze Nowy Mostek najniższą zawartość azotanów odnotowano w lutym (0,9 NO₃/l) a najwyższą w listopadzie (13,3 NO₃/l), średnioroczna wartość wynosiła 7,92 mg NO₃/l, co jest wartością znacząco wyższą od roku ubiegłego, gdy wynosiła ona 1,92. W 2013 r. w piezometrach znajdujących się w punktach: Kotomierz-1, Kotomierz-2 oraz Nowym Mostku zaobserwowano charakterystyczny wiosenny szczyt stężeń azotanów spowodowany prawdopodobnie pracami rolniczymi na przyległych terenach.

Monitoring mogilników który został przeprowadzony w 2013 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wokół zlikwidowanych mogilników na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, obejmował badaniami wody podziemne pierwszego poziomu wodonośnego ujmowane w piezometrach kontrolnych wybudowanych wokół zrehabilitowanych obiektów. Pomiarami został objęty element środowiska najbardziej narażony na skażenie w wyniku składowania odpadów oraz będący najlepszym wskaźnikiem stanu zanieczyszczenia terenu, na którym odbywało się deponowanie przeterminowanych środków ochrony roślin oraz ich opakowań.

Badaniami zostały objęte mogilniki w: Bożacinie, Płociczu, Dąbrówce, Jankowie, Stanominie, Sokołowie, Otłoczynie, Puszczy Miejskiej, Grębocinie, Małocinie, Górach Witowskich, Lubaniu-Lipiny, Rogowie, Piątkowie, Małym Pułkowie oraz Lisich Kątach.

Ocena stanu wód podziemnych została przeprowadzona na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. 2008 nr 143 poz. 896) pobranych z pierwszego poziomu wodonośnego w otoczeniu zlikwidowanych mogilników.

Nie stwierdzono obecności pestycydów w przypadku wód pobranych z 10 otworów kontrolnych:

- o Bożacina, - piezometr P1
- o Grębocina, - piezometr P1
- o Lisich Kątów, - studni gospodarczej
- o Małocina, - piezometry P1, P2, P3
- o Rogowa, - piezometry P1, P2, P3
- o Sokołowa - piezometr P3

W stopniu nieprzekraczającym I klasy czystości pestycydy pojawiły się w:

- o Piątkowie, - piezometry P1, P2
- o Płociczu, - piezometry P1, P3

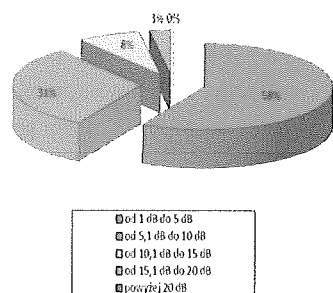
w 10 przypadkach wartości sumy pestycydów osiągnęły poziomy kwalifikujące wody poniżej III klasy czystości:

- o Dąbrówka, - piezometr P1, P2
- o Góry Witowskie - piezometr P1, P3
- o Lubania Lipiny - piezometr P1
- o Małe Pułkowo, - piezometr P1
- o Puszcza Miejska - piezometr P1, P2
- o Stanomin - piezometr P2, P3

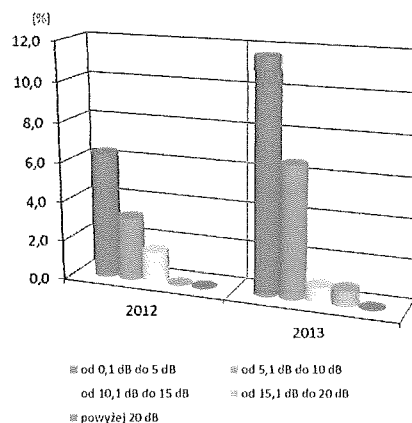
Z uwagi na potencjalne zagrożenie powodowane występowaniem w/w związków w środowisku badania kontynuowane są również w roku bieżącym.

3. MONITORING HAŁASU

W województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku w zakresie hałasu przemysłowego kontroli poddano 120 zakładów, stwierdzając 30 przypadków naruszeń dopuszczalnych norm. W latach 2012-2013, na 245 kontroli w tym zakresie ochrony, zarejestrowano na terenie województwa ponad 15% przypadków przekroczeń dopuszczalnych norm. W tym czasie do obowiązujących norm dostosowało się prawie 37% jednostek i podmiotów gospodarczych, u których stwierdzono przekroczenia. Najczęściej rejestrowane przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocnej w latach 2012-2013 to przekroczenia z przedziału 0,1–5 dB, stanowiące 58% ogólnie rejestrowanych przekroczeń w porze nocnej. Natomiast przekroczenia rzędu 5,1–10 dB stanowią – 31%, 10,1-15 dB – 8%, 15,1-20 dB – 3% (Ryc. 11). W latach 2012-2013 w skontrolowanych zakładach na terenie naszego województwa nie zarejestrowano przekroczeń powyżej 20 dB (Ryc. 12).

Ryc. 11. Udział procentowy poszczególnych zakresów przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu przemysłowego w porze nocnej w latach 2012-2013

Ryc. 12. Procent obiektów przemysłowych województwa kujawsko-pomorskiego przekraczających poziomy dopuszczalny dźwięku w porze nocnej w latach 2012-2013

W 2013 roku w ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego drogowego WIOŚ w Bydgoszczy wykonał pomiary poziomu hałasu w Grudziądzu, Inowrocławiu, Aleksandrowie Kujawskim, Kruszwicy, Łasinie i Ciechocinku, tj. według zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska, na obszarach nie objętych obowiązkiem wykonywania map akustycznych. W ramach prowadzonych badań do ciągłych, wielodobowych długookresowych pomiarów poziomu dźwięku wytypowano w województwie stanowiska: w Kruszwicy, Łasinie oraz Ciechocinku. Na pozostałych monitorowanych obszarach wykonano krótkookresowe pomiary hałasu.

Kontynuowano również realizację rozpoczętego w 2007 roku, całorocznego monitoringu hałasu komunikacyjnego na Placu Poznańskim w Bydgoszczy oraz uruchomiona została stacja ciągłych pomiarów we Włocławku przy ul. Okrzei. W Bydgoszczy w 2013 roku, w rejonie stacji monitoringu powietrza przy Placu

Poznańskim, wartość długookresowego średniego poziomu dźwięku dla pory doby (L_{DWN}) i nocy (L_N), wynosiła odpowiednio 66,4 dB oraz 57,1 dB. Rejestrowany poziom dźwięku na tym stanowisku od lat wskazuje zbliżone wartości, ale od 2012 roku nie notuje się przekroczeń z uwagi na podwyższenie dopuszczalnych norm hałasu o 5 dB dla pory doby oraz 10 dB dla pory nocy. Również badania we **Włocławku** w otoczeniu stacji monitoringu powietrza przy ul. Okrzei nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych norm, a zarejestrowany długookresowy średni poziom dźwięku wyniósł dla pory doby (L_{DWN}) - 68,7 dB i nocy (L_N) - 61,1 dB.

W **Kruszwicy** w ramach długookresowego monitoringu hałasu komunikacyjnego badaniami objęto ulice stanowiące ciąg drogi krajowej nr 62 tj. Kościuszki, Niepodległości, Poznańską i Zamkową. W 2013 roku, jedynie na stanowisku przy ul. Poznańskiej, gdzie linia zabudowy znajduje się w odległości ok. 24 m od jezdni, nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu. W pozostałych punktach badawczych, gdzie zabudowa zlokalizowana jest znacznie bliżej tj. w odległości od 2,5 m do 11,0 m od krawędzi jezdni notowane przekroczenia wahają się od 3,2-5,0 dB dla pory doby oraz 5,2-6,9 dB dla pory nocy. Najwyższe poziomy dźwięku zarówno w okresie doby, jak i nocy odnotowano w punkcie pomiarowym przy ul. Zamkowej i wynosiły one odpowiednio 73,0 dB oraz 65,9 dB, przy natężeniu ruchu 160 poj./h dla okresu doby i 22% udziale pojazdów ciężkich. Na pozostałych stanowiskach pomiarowych natężenie ruchu pojazdów waha się w granicach od 219-1038 poj./h dla pory dnia i od 56-136 poj./h dla pory nocy.

Długookresowej ocenie klimatu akustycznego poddano również obszar zabudowy mieszkaniowej w **Łasinie**, gdzie w ubiegłych latach stwierdzono szczególne uciążliwości hałasu komunikacyjnego. Do pomiarów w porze dziennej i nocnej wytypowano ulice: Grudziądzką, Młyńską i Radzyńską. W okresie doby przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku zarejestrowano na wszystkich stanowiskach badawczych i mieściły się one w przedziale od 0,3-6,8 dB. W porze nocnej nie odnotowano naruszenie klimatu akustycznego jedynie w punkcie pomiarowym przy ul. Radzyńskiej. W pozostałych punktach pomiarowych w porze nocnej wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego wahał się od 2,4-4,5 dB. Analizując wyniki badań z 2007 roku można stwierdzić, że klimat akustyczny Łasina w monitorowanym obszarze nie uległ zmianie, ale podwyższenie dopuszczalnych norm spowodowało zmniejszenie wartości wskaźnika przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku na rozpatrywanym obszarze.

W **Ciechocinku** w 2013 roku monitoring hałasu prowadzono na terenach zabudowy mieszkaniowej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych przy ulicach: Bema, Narutowicza i Kopernika (w przebiegu drogi wojewódzkiej nr 266), a także przy ul. Zdrojowej (w strefie ochrony uzdrowiskowej). Wartości długookresowego średniego poziomu dźwięku wahały się dla doby od 61,6 dB do 67,4 dB, a dla pory nocy od 53,2 dB do 56,0 dB. Porównanie wyników z badaniami wykonanymi w 2010 roku wskazuje na utrzymywanie się hałasu na zbliżonym poziomie, zarówno dla doby, jak i nocy. Z uwagi na bardziej rygorystyczną normę dla terenów uzdrowiskowych, pomimo rejestrowania w tym rejonie niższych poziomów dźwięku niż w pozostałych punktach badawczych, wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego przy ul. Zdrojowej wynosi dla doby 11,6 dB, a dla pory nocy 8,2 dB. Przekroczeń norm nie odnotowuje się w pozostałych punktach pomiarowych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych Ciechocinka (jedynie niewielkie - 0,3 dB przy ul. Bema w porze nocnej).

W 2013 roku w odniesieniu do wskaźników krótkookresowych L_{AeqD} i L_{AeqN} , przeprowadzono monitoring hałasu komunikacyjnego w następujących miejscowościach:

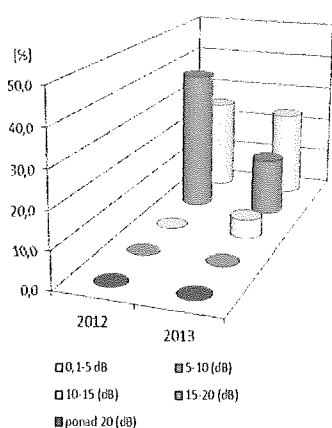
- **Grudziądz** - pomiarami objęto tereny zabudowy mieszkaniowej w 4 obszary miasta tj.: przy ulicy Łyskowskiego, Lotniczej, Warszawskiej oraz Drodze Łąkowej. Wartości równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej, dla punktów pomiarowych na linii zabudowy, dla pory dnia L_{AeqD} znajdują się w przedziale 63,6 dB do 66,7 dB, a dla pory nocy L_{AeqN} , w zakresie 60,7 dB do 62,0 dB. Wyniki pomiarów wykazują przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku na wszystkich monitorowanych ulicach, rzędu 4,7-5,4 dB (dla pory nocy) oraz niewielkie przekroczenia w wysokości 0,1-1,7 dB przy ul. Łyskowskiego oraz Drodze Łąkowej (dla pory dnia). W porze dziennej nie zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnej normy hałasu jedynie na stanowiskach badawczych przy ul. Lotniczej oraz Warszawskiej.
- **Inowrocław** - przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku zarejestrowano na wszystkich monitorowanych stanowiskach pomiarowych zarówno w porze dziennej, jak i nocnej tj. przy ul.

Dworcowej, Toruńskiej, Staszica oraz Poznańskiej. Wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego w porze dziennej wahał się w zakresie od 6,2-12,1 dB, przy natężeniu ruchu pojazdów w granicach 839-1252 poj./h i 14-18% udziale pojazdów ciężkich. W porze nocnej wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego wahał się w zakresie od 9,3-13,3 dB przy natężeniu ruchu pojazdów w granicach 39-263 poj./h i 21-48% udziale pojazdów ciężkich. W porównaniu z badaniami wykonanymi w 2010 r. zarówno mierzone poziomy dźwięku, jak i rejestrowane natężenie ruchu pojazdów oscylują wokół zbliżonych wartości, nie wykazując ani tendencji spadkowej ani wzrostu.

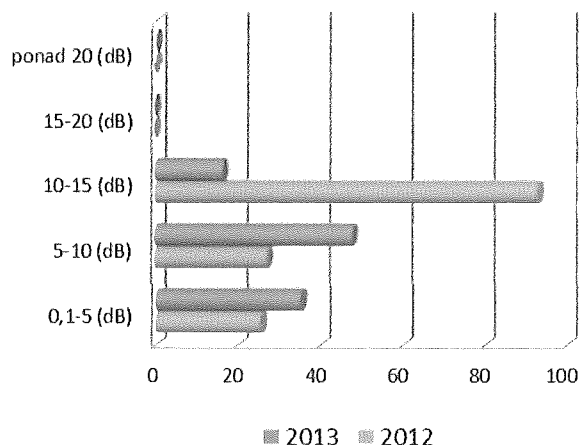
- **Aleksandrów Kujawski** – badania realizowano przy ulicy Słowackiego, Wojska Polskiego, Chopina oraz Sikorskiego. Mierzone poziomy dźwięku w porze dziennej oscylowały w zakresie od 62,2 dB do 67,9 dB oraz w porze nocnej od 53,9 dB do 60,1 dB. Analiza wyników z lat poprzednich wskazuje na ustabilizowanie się poziomu hałasu pochodzącego od komunikacji samochodowej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w Aleksandrowie Kujawskim. Wskaźnik naruszenia klimatu akustycznego wahał się w zakresie od 4,2-1,8 dB w porze dziennej oraz od 0,4-3,9 dB w porze nocnej. Przekroczeń norm, zarówno dla pory dnia, jak i nocy, nie zarejestrowano jedynie na stanowisku pomiarowym przy ul. Wojska Polskiego.

Na podstawie prowadzonych badań, na obszarach nie objętych obowiązkiem wykonywania map akustycznych, można stwierdzić, że nadal obserwuje się przyrost odcinków ulic, na których rejestrowany jest wysoki poziom dźwięku od komunikacji drogowej. Nawet w małych miastach występują ulice o poziomie hałasu przekraczającym znacznie wartość uznawaną za komfort akustyczny (50 dB). Wyniki prowadzonych pomiarów hałasu drogowego w latach 2012-2013 wykazywały przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku dla poszczególnych typów terenu w większości monitorowanych punktów pomiarowych. Widoczna od 2012 roku poprawa w zakresie zmniejszenia się liczby i wartości wskaźnika naruszenia klimatu akustycznego wynika przede wszystkim z podwyższenia dopuszczalnych poziomów dźwięku na poszczególnych obszarach w związku ze zmianą rozporządzenia.

W latach 2012-2013 największy udział procentowy zarejestrowanych przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu porze dziennej dotyczył naruszeń w zakresie od 5-10 dB (Ryc. 13). W ubiegłym roku naruszenie klimatu akustycznego w porze dziennej w zakresie od 10-15 dB objęło ponad 5% monitorowanych ulic, natomiast w porze nocnej przekroczenia w tym zakresie stanowiły ponad 93% rejestrowanych naruszeń (Ryc. 14).

Ryc. 13. Procent długości odcinków ulic w miastach województwa kujawsko-pomorskiego, przy których emisja hałasu przekracza poziom dopuszczalny w porze dziennej w latach 2012-2013

Ryc. 14. Udział procentowy przekroczeń hałasu drogowego w porze nocnej w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2012-2013

W ubiegłym roku w związku ze zmianą rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu zaktualizowano mapy akustyczne wykonane w 2012 r. dla głównych miast województwa oraz dla odcinków

głównych dróg oraz linii kolejowych. Na podstawie zaktualizowanej dokumentacji opracowane zostały **programy ochrony środowiska przed hałasem**, w których wyznacza się zadania, które powinny być zrealizowane w pierwszej kolejności, w celu usunięcia naruszeń standardów akustycznych.

Gromadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska informacje wykazują, że w ostatnich latach rośnie liczba skarg ludności na nadmierny hałas w środowisku. Dotyczy to głównie hałasu komunikacyjnego drogowego. Hałas kolejowy i lotniczy, na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego posiada znaczenie marginalne i jedynie lokalne oddziaływanie. Uciążliwości hałasu pochodzące od źródeł przemysłowych w województwie kujawsko-pomorskim w przeciągu ostatniego dziesięciolecia zmniejszają się. Działania organów ochrony środowiska i postęp techniczny przyczyniają się do systematycznego likwidowania większości przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku. Nadal jednak obserwuje się powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich zakładów wytwórczych i rzemieślniczych zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych. Istotny problem stanowią duże centra handlowe lokalizowane w pobliżu zabudowy mieszkaniowej oraz lokale rozrywkowe. W takim przypadkach nawet stosunkowo niewielkie poziomy hałasu potrafią powodować wysoką niedogodność dla mieszkańców. Dynamiczny w ostatnich latach wzrost natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym ma decydujący negatywny wpływ na klimat akustyczny środowiska.

4. PROMIENOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

W 2013 roku Wojewódzki Inspektorat w Bydgoszczy przeprowadził serie pomiarów promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w 45 punktach położonych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 123 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). W rozumieniu ustawy pola elektromagnetyczne są to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz.

Wartości dopuszczalne PEM określone zostały dla miejsc dostępnych dla ludności rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r., w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów utrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

Tabela 2. Lokalizacja stanowisk pomiarowych oraz wyniki pomiarów PEM w 2013 r.

Nr punktu pom.	Nazwa jednostki terytorialnej, na obszarze której jest zlokalizowany punkt pomiarowy (miasto, powiat, gmina, wieś)	Średnia arytmetyczna w [V/m]
1	Bydgoszcz ul. Siedleckiego 36	0,62
2	Bydgoszcz ul. Mickiewicza 2	0,22
3	Bydgoszcz ul. Wyzwolenia 107	0,8
4	Bydgoszcz ul. Altanowa 17	0,74
5	Bydgoszcz ul. Sandomierska 37	0,75
6	Bydgoszcz ul. Przemysłowa 8	1,18
7	Bydgoszcz ul. Kanałowa 6	0,42
8	Bydgoszcz ul. Koronowska 96	0,28
9	Bydgoszcz ul. Leśna 11	0,44
10	Bydgoszcz ul. Ks. Schulza 5	1,1
11	Toruń ul. Szosa Lubicka 156	0,68
12	Toruń ul. Sucharskiego 4	0,4
13	Włocławek ul. Barska 97	0,26
14	Włocławek ul. Norwida 1	<0,20
15	Grudziądz ul. Polskich Skrzydeł 2	0,25
16	Mrocza ul. Leśna 4	<0,20
17	Radzyń Chełmiński ul. Fijewo 20	<0,20
18	Gniewkowo ul. Toruńska 39	0,22
19	Pakość ul. Szkolna 49	0,34
20	Kamień Krajeński ul. Chojnicka 7	0,33
21	Janowiec Wlkp ul. Staszica 10	<0,20

Nr punktu pom.	Nazwa jednostki terytorialnej, na obszarze której jest zlokalizowany punkt pomiarowy (miasto, powiat, gmina, wieś)	Średnia arytmetyczna w [V/m]
22	Jabłonowo Pomorskie ul. Prosta 9	<0,20
23	Kowal ul. Sadowa 3	<0,20
24	Szubin ul. Rynek 3	<0,20
25	Dobrzyń N/Wisłą ul. Zamkowa 4	0,74
26	Górzno ul. Nowe Osiedle 47	<0,20
27	Lubień Kujawski ul. Plac Wolności 13	<0,20
28	Łabiszyn ul. 3 Maja 18	0,23
29	Skępe ul. Dworcowa 17	0,31
30	Izbica Kujawska ul. Kościelna 24	0,35
31	Gostycyn ul. Szkolna 15	<0,20
32	Kęsowo ul. Wyzwolenia	<0,20
33	Rogowo ul. 600-lecia 11	<0,20
34	Świecie N/Osą 4	<0,20
35	Choceń ul. Jagiełły 10	<0,20
36	Gąsawa ul. Rynek 19	<0,20
37	Kikół ul. Toruńska 8	0,56
38	Wąpielsk 66	0,38
39	Baruchowo 112	<0,20
40	Brzozie 14	<0,20
41	Zbiczno 208	0,22
42	Skrwilno ul. Nowy Rynek 27	<0,20
43	Łysomice ul. Sądowa 9	0,3
44	Bobrowniki ul. Basztowa 1	0,31
45	Osie ul. Kościuszki 12	0,26

W żadnym z przebadanych punktów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnej normy promieniowania elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m. Najwyższy wynik - 1,18 V/m stwierdzono w Bydgoszczy przy ulicy Przemysłowej. Najniższe wyniki - poniżej czułości aparatury pomiarowej wynoszącej 0,2 V/m zanotowano w 18 punktach, 8 lokalizacji znajdowało się na terenie miast poniżej 50 tys. mieszkańców, natomiast pozostałe 10 przypadków zlokalizowanych było na terenach wiejskich.

Z analizy wyników pomiarów PEM prowadzonych w 2013 wynika, że przeciętny poziom promieniowania w kujawsko-pomorskim w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców wynosił 0,58 V/m, co w porównaniu do roku ubiegłego było wzrostem o 0,28 V/m. W miastach poniżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość promieniowania wynosi 0,34 V/m i tylko nieznacznie różni się od wyniku z poprzedniego roku. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku terenów wiejskich gdzie wzrost promieniowania w stosunku do 2012 r wynosił tylko 0,07 V/m i dał wynik 0,33 V/m.

Z uwagi na wybudowanie w 1999 r. w pobliżu Solca Kujawskiego stacji nadawczej fal długich mająca za zadanie nadawanie programu pierwszego Polskiego Radia na terenie miasta prowadzony jest ciągły monitoring PEM. Średni roczny poziom promieniowania elektromagnetycznego w 2013 r. osiągnął 0,65V/m, porównując to do roku 2012 jest to spadek o 0,26 V/m.

- Według klasyfikacji jakości powietrza atmosferycznego dokonanej za 2013 rok ze względu na ochronę zdrowia ludzi wszystkie 4 strefy w województwie znalazły się w niekorzystnej klasie C. O takiej ocenie zdecydowało, podobnie jak w poprzednich latach, przede wszystkim zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM10 i benzo(α)pirenem.
- Klasyfikacja stref ze względu na ochroną roślin okazała się korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej ze względu na SO₂, NO_x i O₃.
- W województwie kujawsko – pomorskim poziomy celu długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone dla wszystkich czterech stref w przypadku ochrony zdrowia, jak również dla strefy kujawsko – pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2).
- Pod względem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego dwutlenkiem siarki na terenie województwa utrzymuje się osiągnięty w ostatnich latach jego niski poziom. Nigdzie nie został przekroczony żaden z poziomów dopuszczalnych oraz poziomy określone ze względu na ochronę roślin. Stężenie średnie roczne ze wszystkich stałych stacji pomiarowych osiągnęło wartość 4,8 µg/m³ - niższą o 0,3 µg/m³ niż w roku 2012. W najbardziej zanieczyszczonych punktach pomiarowych widoczny jest wpływ niskiej emisji.
- Nadal obserwuje się utrzymujący się od kilku lat stały poziom stężenia dwutlenku azotu. Duży wpływ na poziom emisji tego związku ma emisja pochodzenia komunikacyjnego. W przypadku tego zanieczyszczenia w 2013 r. normowana wartość średnioroczna nie została przekroczona na żadnej z automatycznych stacji pomiarowych. Natomiast wśród wszystkich punktów pasywnych w województwie najwyższe stężenie średnie roczne wyniosło 37,9 µg/m³ w Bydgoszczy przy ul. Bernardyńskiej,
- Wielkość zarejestrowanych stężeń pyłu zawieszonego PM10 wskazuje na pogłębienie się niekorzystnego stanu. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu w 2013 r. wystąpiły analogicznie jak w roku ubiegłym w Bydgoszczy, Toruniu, we Włocławku, w Grudziądzu, w Nakle n. Notecią i Brodnicy. Najwyższe stężenia notowano w okresie zimowym, co wskazuje na energetyczne pochodzenie tego zanieczyszczenia.
- Ilość pyłu PM_{2,5} nie przekraczała wartości normowanej. Najwyższe stężenie odnotowano w Bydgoszczy przy ul. Warszawskiej. Podobnie jak w przypadku pyłu PM10 najwyższe stężenia występowały w okresie zimowym.
- W przypadku ozonu nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego określonego ze względu na zdrowie ludzi. Najwięcej wartości (20 dni) stężeń ponadnormatywnych ozonu odnotowano średnio w

ciągu trzech lat 2011-2013, na stacji Zielonka w Borach Tucholskich. W przypadku tego parametru naruszony został natomiast poziom celu długoterminowego ustalony ze względu na ochronę ludzi.

- Nie odnotowano przekroczenia norm w odniesieniu do tlenku węgla.
- Wśród wszystkich stężeń średnich rocznych benzenu nie wystąpiły wartości wyższe od poziomu dopuszczalnego. Najwyższe stężenie, stanowiące 66 % poziomu dopuszczalnego uzyskano w Nakle n. Notecią. W przebiegu rocznym stężeń zarysowało się, podobnie jak w latach poprzednich, wyraźne maksimum w miesiącach zimowych.
- Ilość metali ciężkich w pyłe PM₁₀ nie budziła zastrzeżeń, natomiast występują nadal problemy jeżeli chodzi o poziom zanieczyszczenia benzo(α)pirenem. Stężenia średnie z roku 2013 nie przekroczyły poziomu docelowego jedynie na 4 stacjach z 10 na których wykonywano to oznaczenie: Toruń – ul. Dziewulskiego, Inowrocław, Ciechocinek i Zielonka. Najwyższe stężenia średnie roczne odnotowano w Nakle nad Notecią oraz w centrum Grudziądz.
- Ocena wód płynących w 2013 r. wykazała, że jedynie 7 z 38 ocenionych punktów spełniała wymogi dobrego stanu (potencjału) ekologicznego odpowiadającego II klasie czystości. Najczystszy wodami charakteryzowała się: Ruda, dolny odcinek Rypienicy, górny odcinek Kanału Górnego, Zgniłka, Jordan, Bielska Struga, Raciąska Struga. 4 punkty wykazywały zły stan/potencjał ekologiczny odpowiadający V klasie czystości: Chełmiczka, Dolny Kanał, Kanał Gopło-Ostrowo, Kanał Bachorze.
- Pod względem fizykochemicznym poprawną jakość wód stwierdzono na 66% stanowiskach, a pod kątem oceny biologicznej tylko na 24% kontrolowanych punktów. Ustalonych normatywów nie przekraczały koncentracje substancji priorytetowych uwzględnianych przy ocenie stanu chemicznego. Ciągłym problemem jest słaba jakość wód pod względem sanitarnym. Skażenie bakteriologiczne dotyczyło ponad połowy badanych stanowisk. Wśród wskaźników fizykochemicznych najczęściej przekraczającymi wartości normatywne były: fosforany i fosfor ogólny oraz azot Kjeldahla. W odniesieniu do parametrów biologicznych o słabej ocenie decydował przede wszystkim makrozoobentos.
- W 2013 r. spośród 15 stanowisk monitorowanych pod kątem eutrofizacji komunalnej, 13 wykazywało cechy wód eutroficznych z uwagi na wysoką koncentrację związków biogenych (głównie fosforu) oraz słabą ocenę biologiczną.
- W roku 2013 kontynuowano monitoring jakości wód na wytypowanych przez RZGW w Gdańsku, Poznaniu i Warszawie obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego. Wyniki badań wykazały, że wody zanieczyszczone azotem wystąpiły tylko w części zlewni Strugi Łysomickiej - dopływie spod Przeczna.
- Jakość wód Brdy i Drwęcy monitorowanych pod kątem oceny przydatności wód dla celów pitnych odpowiadały, analogicznie jak w latach ubiegłych, odpowiednio kategorii A2 i A3. Zadecydowały o tym jednak tylko pojedyncze wskaźniki.
- Z 19 jezior monitorowanych w 2013 roku, jedynie wody jezior Stelchno i Rakutowskiego odpowiadały bardzo dobremu stanowi ekologicznemu. Dobry stan ekologiczny odnotowano w przypadku wód jezior: Głowińskiego, Orłowskiego i Kamionkowskiego. Stan ekologiczny pozostałych jezior nie spełnia wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej. W jeziorach: Świekatowskim, Chełmżyńskim, Niskim Brodnem, Borzymowskim, Ostrowitym i Samińskim był to stan umiarkowany. W wodach jezior: Łasin, Płowęż i Sumin odnotowano słaby stan ekologiczny, a w przypadku Pakoskiego Pd słaby potencjał ekologiczny.

Najstabszy – zły stan ekologiczny wód określono w jeziorach Lubieńskim i Skarbińskim, natomiast w Pakoskim Północnym zły potencjał ekologiczny.

- O stanie ekologicznym jezior decydowały parametry biologiczne. Wartości wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych nie powodowały obniżenia oceny.
- Jakość wód podziemnych badanych w 2013 r. w sieci krajowej w 35 otworach badawczych wskazywała na zbliżony udział wód II i III klasy czystości oraz IV i V klasy. W efekcie dobry stan chemiczny stwierdzono w 54,2% kontrolowanych otworów. W większości badane otwory prezentowały wody poziomu czwartorzędowego charakteryzujące się zróżnicowaną jakością. Wskaźnikami najczęściej powodującymi obniżenie jakości była zawartość żelaza i azotanów.
- Najlepszą jakość wód odpowiadającą II klasie czystości stwierdzono w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Brzoza w gminie Nowa Wieś Wielka. Najstabszą jakością charakteryzowały się wody w piezometrze zlokalizowanym w Janowcu Wielkopolskim.
- W sieci lokalnej monitoringu wód podziemnych na terenie województwa w 2013 r. kontynuowano obserwacje na obszarze szczególnie narażonym na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych w zlewni rzeki Kotomierzycy. Analiza wyników zawartości azotanów w piezometrach w latach 2005-2013 wykazuje ich najwyższą koncentrację w wodach pobranych w punktach Kotomierz-1 i Kotomierz-2.
- W 2013 r. przeprowadzono badania wód podziemnych w rejonie zrekultywowanych mogiłników. W 10 przypadkach wartości sumy pestycydów osiągnęły poziomy kwalifikujące wody poniżej III klasy czystości. Dotyczyło to piezometrów zlokalizowanych przy mogiłnikach znajdujących się w następujących miejscowościach: Dąbrówka, Góry Witowskie, Lubania- Lipiny, Małe Pułkowo, Puszcza Miejska, Stanomín.
- W województwie kujawsko-pomorskim w 2013 r. w zakresie hałasu przemysłowego kontroli poddano 120 zakładów, stwierdzając 30 przypadków naruszeń dopuszczalnych norm.
- W 2012 r. w ramach monitoringu hałasu komunikacyjnego drogowego wykonano pomiary w: Grudziądzu, Inowrocławiu, Aleksandrowie Kujawskim, Kruszwicy, Łasinie i Ciechocinku. Kontynuowano także całoroczne pomiary w Bydgoszczy przy Placu Poznańskim oraz przeprowadzono badania we Włocławku.
- Hałas rejestrowany w Bydgoszczy na stanowisku przy Placu Poznańskim nadal utrzymuje się na stałym, wysokim poziomie. Jednak od 2012 roku nie notuje się przekroczeń z uwagi na podwyższenie dopuszczalnych norm. W 2013 r. podobna sytuacja wystąpiła na stacji pomiarowej we Włocławku.
- Na podstawie prowadzonych badań, można stwierdzić, że nawet w małych miastach występują ulice o poziomie hałasu przekraczającym znacznie wartość 50 dB uznawaną za komfort akustyczny. Naruszenia klimatu akustycznego odnotowano także w Ciechocinku w strefie ochrony uzdrowiskowej przy ul. Zdrojowej.
- Monitoring promieniowania elektromagnetycznego realizowany w 2013 r. na terenie województwa wykazał, że w żadnym z 45 opomiarowanych punktów nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm. Najwyższy wynik stwierdzony w Bydgoszczy przy ul. Przemysłowej.
- Z analizy wyników pomiarów PEM prowadzonych w 2013 r. wynika, że przeciętny poziom promieniowania w kujawsko-pomorskim w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. wynosił

0,58 V/m. W miastach poniżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość promieniowania wynosi 0,34 V/m. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku terenów wiejskich, gdzie otrzymano średni wynik 0,33 V/m.

Informacja o stanie środowiska, rolnictwa i zasobów naturalnych powiatu tucholskiego

Tuchola, październik 2014 r.

Spis treści:

1. Wprowadzenie
2. Lasy i gospodarka leśna
3. Ochrona przyrody
4. Bilans zasobów złóż kopalin
5. Melioracje wodne
6. Gospodarka wodna
  - 6.1. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych
  - 6.2. Wody powierzchniowe i podziemne
  - 6.3. Monitoring rzek
    - 6.3.1. Brda
    - 6.3.2. Kamionka
    - 6.3.3. Prusina
  - 6.4. Monitoring jezior
  - 6.5. Wykonanie urządzeń wodnych
7. Ocena powietrza atmosferycznego
8. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

1. Wprowadzenie

Obowiązujące przepisy prawne stanowią, iż Starosta Tucholski w niewielkim zakresie realizuje zadania związane z szeroko pojętym rolnictwem i leśnictwem. Realizacja tych zadań wynika wprost z zapisów ustawy o lasach, ustawy prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawy prawo łowieckie, ustawy prawo geodezyjne i kartograficzne. Do zadań takich należy nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa (lasami osób fizycznych, gmin, parafii), nadzór nad działalnością spółek wodnych, wydawania pozwoleń wodnoprawnych na rolnicze wykorzystanie ścieków, budowę zbiorników małej retencji, budowę stawów rybnych, wydawanie zgody na usuwanie drzew z terenów będących własnością gmin, prowadzenie rejestru gatunków dzikiej fauny i flory, wydawanie kart wędkarskich, rejestracja łodzi, uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy, wyłączanie gruntów rolnych z produkcji rolniczej, dzierżawa obwodów łowieckich, zezwolenia na przetrzymywanie zwierząt, a także prowadzenie ponownej klasyfikacji gruntów rolniczych i leśnych.

2. Lasy i gospodarka leśna

Powiat tucholski z udziałem gruntów leśnych wynoszącym 48,5 % ma największą lesistość w skali województwa kujawsko - pomorskiego (23,6 %) oraz

dużo wyższą niż Polska (28,9 %). Największą lesistością charakteryzują się następujące gminy: Cekcyn (68,2 %), Śliwice (66,8 %), najmniejszą natomiast gmina Kęsowo (12,0 %). Stosownie do zapisów ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje starosta. Lasy podlegające nadzorowi położone na terenie powiatu tucholskiego zajmują powierzchnię 7120 ha. W roku 2014 nastąpił wzrost powierzchni lasów będących własnością osób fizycznych o 81 ha. Gospodarka w tych lasach prowadzona jest w oparciu o uproszczone plany urządzania lasu i inwentaryzacje stanu lasu. Takie opracowania wykonane zostały w latach 2006-2009 dla wszystkich lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. W roku 2016 winny zostać prowadzone prace związane z opracowaniem nowych uproszczonych planów urządzania lasu dla gmin Gostycyn i Kęsowo, bowiem dotychczas obowiązujące wygasną z dniem 31 grudnia 2016 roku. Starosta Tucholski powierzył prowadzenie w swoim imieniu spraw z zakresu nadzoru nad lasami nadleśniczym Lasów Państwowych. Upoważnienie do prowadzenia tych spraw, w tym również do wydawania decyzji administracyjnych z upoważnienia Starosty Tucholskiego następuje na mocy podpisanych porozumień. Nadzór sprawują: Nadleśniczy Nadleśnictwa Tuchola nad lasami o pow. 2464 ha - teren gmin Cekcyn, Kęsowo, miasta Tucholi, obrębów: Bładowo, Kiełpin, Mały Mędromierz, Wielka Komorza, Nadleśniczy Nadleśnictwa Trzebciny nad lasami o pow. 1691 ha – teren gminy Śliwice, Nadleśniczy Nadleśnictwa Woziwoda nad lasami o pow. 1421 ha – obręby: Stobno, Raciąż, Klocek, Legbąd, Łosiny, Nadleśniczy Nadleśnictwa Zamrzenica nad lasami o pow. 1544 ha – teren gmin Gostycyn, Lubiewo. Koszty związane z nadzorem nad lasami nie stanowiącymi własność Skarbu Państwa w wysokości 19 zł za 1 ha pokrywane są z budżetu Powiatu Tucholskiego.

Z nadzoru nad gospodarką leśną wyłączone są sprawy dotyczące zmiany lasu na grunty rolne oraz wyrażenie zgody na wyrąb lasu w przypadkach losowych. Zgodnie z przepisami ustawy o lasach Starosta dokonuje stwierdzenia udatności upraw założonych w ramach PROW. W wyniku przeprowadzonych oględzin ustalony został procent udatności uprawy, który następnie skutkuje przeprowadzeniem ponownej klasyfikacji gruntów, a w konsekwencji zmianą gruntów rolnych na grunty leśne. Decyzje stwierdzające prawidłowe wykonanie zalesienia stanowią następnie podstawę do dalszej wypłaty należności ze środków ARiMR. Starosta Tucholski nadal dokonuje wypłat ekwiwalentów za prowadzenie upraw leśnych założonych na gruntach rolnych w latach 2002 - 2003. Ekwiwalenty takie obecnie otrzymuje 28 właścicieli gruntów, a ich miesięczna wysokość wynosi 12.758,20 zł.

Utrudnieniem do zalesienia gruntów rolnych przez ich właścicieli są przepisy dotyczące ochrony terenów objętych Naturą 2000. Na terenach położonych w granicach Natury 2000 występuje zakaz zalesiania gruntów. Odstępstwo od tego zakazu może nastąpić tylko poprzez uzyskanie stosownej decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Starosta Tucholski ze środków Skarbu Państwa przekazanych z budżetu Wojewody dokonał odnowienia powierzchni leśnej zniszczonej przez trąbę powietrzną w dniu 14 lipca 2012 roku we wsi Zdroje. Odnowione zostały powierzchnie leśne należące do 8 właścicieli na powierzchni 5,0900 ha. Koszt odnowienia powierzchni

leśnej wyniósł łącznie 17.848,88 zł., w tym zakup sadzonek 7.486,94 zł., koszt jesienno przygotowania gleby 3.387,30 zł, koszt posadzenia 6.974,64 zł.

3. Ochrona przyrody

W latach 2013 (od 01 października) – 2014 (do 15 września) dokonano na wniosek zainteresowanych 22 wpisów do rejestru zwierząt należących do gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej zaliczanych do płazów, gadów, ptaków i ssaków zgodnie z zapisami art. 64 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.). Wpisane do rejestru są m. in. takie gatunki zwierząt jak: raróg górski, jastrząb gołębiarz, sokół wędrowny, myszołowiec, boa tęczowy, wąż królewski, pyton królewski, sowa śnieżka, boa dusiciel, sowa puszczyk mszarny, płomykówka zwyczajna.

Zgodnie z zapisami art. 83 i 90 w/w ustawy Starosta Tucholski decyzjami administracyjnymi zezwolił na wycinkę 1.119 szt. drzew rosnących na gruntach gminnych (w okresie od 01 października 2013 r. do 15 września 2014 r.) oraz ok. 15 m² krzewów, z czego w 2013 r. – 440 szt., w 2014 r. – 679 szt.. Zakwalifikowane do wycinki drzewa w większości przypadków zagrażały bezpieczeństwu zdrowia i życia ludzi ze względu na ich obumarcie lub wyrosły na nieruchomości po zmianie jej przeznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W pozostałych przypadkach naliczone zostały opłaty za ich usunięcie w łącznej wysokości 115.933,28 zł, z czego od 01 października 2013 r. – 111.581,28 zł, do 15 września 2014 r. – 4.352,00 zł.

Obecnie prowadzone jest 5 postępowań prowadzonych z wniosku Polskich Kolei Państwowych S.A Zakładu Linii Kolejowych w Bydgoszczy o zezwolenie na wycięcie łącznie 4996 drzew różnego gatunku rosnących na terenach Skarbu Państwa będących w użytkowaniu lub wiecznym użytkowaniu PKP. Postępowanie to jest obecnie zawieszono do czasu przedłożenia postanowienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w sprawie obowiązku lub braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

4. Bilans zasobów złóż kopalin w powiecie tucholskim (stan na 31.12 2013 r.)

Źródłem informacji o zasobach złóż kopalin są zatwierdzone, a następnie przesyłane do Narodowego Archiwum Geologicznego, dokumentacje geologiczne złóż kopalin, przekazywane przez organy administracji geologicznej (starostów i marszałków województw). Informacje dotyczące ruchu złóż oraz wielkości wydobycia przekazywane są przez użytkowników złóż, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 613 ze zm.).

Na terenie powiatu tucholskiego występują złoża naturalnych surowców mineralnych, głównie piasków i żwirów, kredy i torfów. Ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Złoża naturalnych surowców mineralnych nie zostały do tej pory udokumentowane w gminach Śliwice i Gostycyn. Łączne zasoby eksploatacyjne kruszyw naturalnych czynnych złóż w naszym powiecie wynoszą: 4.258,0 tys. t.

W województwie kujawsko – pomorskim udokumentowano 11 złóż kredy jeziornej i piszącej o łącznych zasobach geologicznych, bilansowych wynoszących

4.984,68 ton w tym jedno złożo, z którego wydobycie zostało zaniechane zlokalizowane na terenie naszego powiatu tj. złożo Piastoszyn I o zasobach bilansowych równych 224,34 tys. ton. Ponadto rozpoznano i udokumentowano 662 złoża piasków i żwirów o łącznych zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 318.787,0 tys. ton, zasobach przemysłowych równych 108.808,0 tys. ton i wydobyciu 5.737 tys. ton, w tym 10 złóż w powiecie tucholskim o łącznych zasobach bilansowych wynoszących 4.505,0 tys. ton, przemysłowych równych 3.187,0 tys. ton i wydobyciu 84 tys. ton. W naszym województwie udokumentowano m. in. również piaski kwarcowe wykorzystywane do produkcji cegły wapienno – piaskowej 7 złóż, o łącznych zasobach geologicznych bilansowych wynoszących 21.740,48 tys. m³, zasobów przemysłowych równych 2.189,68 tys. m³ i wydobyciu 119,28 tys. m³, w tym jedno złożo w powiecie tucholskim o zasobach bilansowych wynoszących 6.638,0 tys. m³.

Stopień rozpoznania zasobów i stan ich zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż zestawiono w poniższej tabeli.

Typ pozyskiwanego surowca	Nazwa złoża	Gmina	Stan zag. złoża	Powierzchnia objęta eksploatacją (ha)	Zasoby (tys. t)		wydobycie (tys. t)
					geologiczne bilansowe	przemysłowe	
kredy	Piastoszyn I	Kęsowo	Z	13,77	224,34	-	-
torfy	Iwiec I	Cekcyn	Z	3,80	98,77 tys. m ³	-	-
torfy	Piastoszyn II	Kęsowo	Z	6,12	33,0	-	-
piaski	Cierplewo I	Lubiewo	E	1,988	522	-	7
piaski	Kęsowo I/A	Kęsowo	R	-	344	-	-
piaski	Kęsowo II	Kęsowo	E	0,78	1.652,0	1.652,0	11
piaski	Kęsowo III	Kęsowo	E	10,82	356	-	3
piaski	Linówek	Śliwice	Z	1,70	60,0	-	-
piaski	Tuchola III	Tuchola	E	14,70	1401	1401	72
piaski	Tuchola IV	Tuchola	T	1,06	193	-	-
piaski	Tuchola IV A	Tuchola	T	1,99	134	134	-
piaski i żwiry	Kęsowo I	Kęsowo	M	-	-	-	-
piaski i żwiry	Tuchola	Tuchola	Z	2,40	125	-	-
piaski i żwiry	Tuchola I	Tuchola	Z	4,0	240	-	-
Piaski kwarcowe	Tuchola	Tuchola	R	-	6.638,0	-	-

Oznaczenia:

T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

E – złoża eksploatowane

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

M – złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

Zgodnie z zapisami art. 173 w/w ustawy Starosta Tucholski, po otrzymaniu informacji o wykonywaniu prac związanych z nielegalnym pozyskiwaniem kopaliny (piasku i żwiru) przekazał dwie sprawy do rozpatrzenia właściwemu organowi nadzoru górniczego, którym jest dla naszego powiatu Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu, celem stwierdzenia wykonywania działalności bez wymaganej prawem koncesji, wnosząc jednocześnie o podjęcie stosownych działań będących w kompetencji organu nadzoru górniczego. Jedną ze spraw organ nadzoru górniczego umorzył ze względu na brak możliwości wskazania osoby, która prowadziła działalność polegającą na wydobywaniu kopaliny bez wymaganej prawem koncesji (teren gminy Gostycyn), w drugim przypadku (teren gminy Lubiewo) Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu, decyzją nakazał właścicielom nieruchomości wstrzymanie wydobywania kopaliny (piasku) na własne potrzeby bez wymaganego prawem zgłoszenia właściwemu organowi administracji geologicznej tj. Staroście Tucholskiemu. W związku z powyższym Starosta Tucholski wszczął postępowanie administracyjne i wydał decyzję ustalającą właścicielom nieruchomości podwyższoną opłatę za wydobywanie kopaliny pospolitej bez wymaganej prawem koncesji oraz bez pisemnego zawiadomienia o wydobywaniu piasków z przeznaczeniem na własne potrzeby na kwotę łącznie 1.611,20 zł.

W maju 2014 r. Starosta Tucholski udzielił Przedsiębiorstwu Komunalnemu w Tucholi Spółka z o. o., koncesji Nr 1/2014 na wydobywanie kopaliny pospolitej ze złoża o nazwie „TUCHOLA IV/I” obejmującej powierzchnię 1,54 ha, zlokalizowane w Tucholi. Koncesja ważna do dnia 30 kwietnia 2039 r.

W dniu 26 sierpnia 2014 r. Starosta Tucholski decyzją nr OŚ.6522.17.2014 stwierdził z urzędu, zgodnie z zapisami art. 38 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, wygaśnięcie koncesji nr 4/2003 na wydobywanie kopaliny pospolitej ze złoża „TUCHOLA IV” zlokalizowanego w Tucholi udzielone Przedsiębiorstwu Komunalnemu w Tucholi Spółka z o. o.

W omawianym okresie Starosta Tucholski zatwierdził z formie decyzji 19 projektów robót geologicznych oraz dokumentacji geologicznych dotyczących m. in.: likwidacji ujęcia wody podziemnej, wykonania otworu studziennego, określenia warunków geologiczno – inżynierskich pod budowę stacji paliw, rozpoznania złoża kruszywa naturalnego, zatwierdzenia zasobów eksploatacyjnych ujęcia wód podziemnych oraz wykorzystania ciepła ziemi.

5. Melioracje wodne

Starosta zgodnie z zapisem art. 178 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 145 ze zm.) sprawuje nadzór nad działalnością istniejących spółek wodnych. Na terenie powiatu działają następujące spółki wodne: Gminna Spółka Wodna w Kęsowie – obejmuje działalnością teren gminy Kęsowo, Gminna Spółka Wodna w Lubiewie - obejmuje działalnością teren gminy Lubiewo, Gminna Spółka Wodna w Gostycynie - obejmuje działalnością wsie: Bagienica, Gostycyn, Przyrowa i Wielki Mędromierz, Gminna Spółka Wodna w Tucholi –

obejmująca wsie: Bładowo, Kiełpin, Raciąż, Stobno, Wielką Komorzę i Mały Mędromierz, Gminna Spółka Wodna w Cekcynie – obejmuje wsie Cekcyn, Ostrowo, część Iwca i Zielonki. Są to spółki wodne, których działalność skierowana jest na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w urządzeniach melioracji wodnej szczegółowej, dla potrzeb rolnictwa.

Spółki wodne skupiają rolników gospodarujących na gruntach zmeliorowanych. Obszar działania spółek zależy od tego, czy działalnością objęte są tereny całych gmin, czy tylko poszczególnych obiektów.

Spółki wodne są formami organizacyjnymi zrzeszającymi osoby fizyczne i prawne, które nie działają w celu osiągnięcia zysku lecz zaspakajaniu potrzeb w zakresie gospodarowania wodami, w tym szczególnie w zakresie melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych.

Spółki te wykonują zadania ze środków pochodzących ze składek członków, ale również korzystają z pomocy państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc ta udzielana jest w formie dotacji. Ściągalność składek członkowskich w latach 2012 – 2013 w poszczególnych spółkach przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Spółka wodna	Ściągalność składek, %	
		2012 r.	2013 r.
1.	Tuchola	98,7	99,9
2.	Cekcyn	75,0	80,0
3.	Gostycyn	71,0	73,0
4.	Kęsowo	92,0	97,0
5.	Lubiewo	98,1	94,6

Jak wynika z powyższej tabeli, ściągalność składek kształtuje się różnie, GSW w Kęsowie i Tucholi mogą poszczycić się prawie ich 100% ściągalnością.

W minionych latach spółki wodne otrzymały dotacje finansowe od Wojewody Kujawsko – Pomorskiego i Marszałka Województwa Kujawsko - Pomorskiego, których wysokość przedstawia poniższa tabela.

Spółka Wodna	Wysokość przyznanej dotacji, zł – Marszałek Województwa	Wysokość przyznanej dotacji, zł – Wojewoda Kujawsko - Pomorski				
		2014 r.	2013 r.		2014 r.	
			I transza	II transza	I transza	II transza
Tuchola	10.500	2.800	7.800	3.100	18.900	
Cekcyn	15.000	600	4.800	6.000	8.000	
Gostycyn	6.500	500	-	1.000	550	
Kęsowo	7.500	2.500	8.200	2.950	17.000	
Lubiewo	13.000	2.300	3.600	2.350	12.000	

Zgodnie z zapisami art. 164 ust. 5a ustawy Prawo wodne od roku 2012 spółki wodne mogą korzystać z pomocy finansowej z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji. Pomoc powyższa polega na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.) z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Udzielenie dotacji celowej następuje na podstawie umowy zawartej przez jednostkę

samorządu terytorialnego ze spółką wodną. Kwota przeznaczona na ten cel w budżecie Powiatu Tucholskiego w latach 2012 - 2014 wynosiła 10.000,00 zł - na każdy rok budżetowy. Wysokość udzielonych przez Powiat dotacji na działalność gminnych spółek wodnych z terenu powiatu tucholskiego przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Spółka Wodna	2012 r.	2013 r.	2014 r.
1.	Tuchola	2.800	2.590	2.590
2.	Cekcyn	1.200	1.850	1.850
3.	Gostycyn	1.200	1.110	1.110
4.	Kęsowo	2.000	2.590	2.590
5.	Lubiewo	2.800	1.850	1.850

Poważnym problemem jest utrzymanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenach, na których nie ma spółek wodnych. Stan taki dotyczy terenu całej gminy Śliwice, części gmin Cekcyn, Gostycyn, Tuchola. Tutaj rola Starosty sprowadza się do kontroli stanu tych urządzeń, a w przypadku stwierdzenia niewłaściwego ich stanu do nakazywania w drodze decyzji administracyjnej właścicielom gruntów wykonania w określonych terminach prac konserwacyjnych, zwłaszcza odmulenia dna cieku, wykoszenia skarp, usunięcia zakrzaczeń, oczyszczenia przepustów. Nakazy administracyjne są koniecznością, na terenach na których nie działają spółki wodne.

6. Gospodarka wodna

6.1. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych.

Rozpoznawanie i bilansowanie zasobów wód podziemnych prowadzone jest w oparciu o badania i prace hydrogeologiczne dokumentowanych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych ustalane są w dokumentacjach hydrogeologicznych, które zgodnie z Prawem geologicznym i górniczym od roku 2012 zatwierdzane są przez właściwe organy administracji szczebla wojewódzkiego lub powiatowego w formie decyzji. Stan zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych zatwierdzonych przez Starostę Tucholskiego na dzień 01 stycznia 2013 r. wynosił 221,8 m³/h z utworów czwartorzędowych, na dzień 01 stycznia 2014 r. wynosił 206,8 m³/h z utworów czwartorzędowych. Nastąpił ubytek zasobów wód podziemnych w analizowanym okresie o 15 m³/h., co związane jest z zatwierdzonymi przez Starostę Tucholskiego pięcioma dokumentacjami hydrogeologicznymi w tym: dwóch na wykonanie dwóch otworów studziennych o sumarycznym metrażu wierceń wynoszącym 29 m i trzech na wykonanie likwidacji trzech otworów studziennych o sumarycznym metrażu wynoszącym 104 m.

6.2. Wody powierzchniowe i podziemne

W celu zaopatrzenia w wodę ludności i gospodarki narodowej wykorzystuje się zasoby wód powierzchniowych oraz podziemnych. Korzystanie z tych wód powinno odbywać się w sposób racjonalny nie powodując pogorszenia stanu wód i ekosystemów od nich zależnych. Nie można także marnować tej wody, ani wyrządzać szkód podczas jej używania. Korzystanie z wód polega na korzystaniu powszechnym, zwykłym lub szczególnym. **Powszechne korzystanie z wód** służy m. in. zaspakajaniu potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego bez

stosowania specjalnych urządzeń technicznych, a także do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz na zasadach określonych w przepisach odrębnych, amatorskiego połowu ryb. **Zwykłe korzystanie z wód** służy zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego. Zwykłego korzystania z wód nie stanowi jednak nawadnianie gruntów lub upraw wodą podziemną lub za pomocą deszczowni, korzystanie z wody podziemnej, jeżeli urządzenia do poboru wody umożliwiają pobór w ilości większej niż 5 m³ na dobę, korzystanie z wód na potrzeby działalności gospodarczej, wprowadzanie do wód lub do ziemi oczyszczonych ścieków, jeżeli ich ilość jest większa niż 5 m³ na dobę. **Szczególnym korzystaniem z wód** nazywamy korzystanie wykraczające poza korzystanie powszechne i zwykłe, a w szczególności: pobór lub odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, przerzuty wody oraz sztuczne zasilanie wód podziemnych, piętrzenie oraz retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych, korzystanie z wód do celów energetycznych i inne. W ramach szczególnego korzystania z wód, pobierana woda – podziemna i powierzchniowa – wykorzystywana jest na cele produkcyjne, potrzeby ludności oraz do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie. Parametrem opisującym gospodarke wodną jest wielkość poboru wód. Nie mniej istotne dla opisanego stanu środowiska jest również określenie ilości i jakości odprowadzanych ścieków.

W roku 2012 w powiecie tucholskim pobrano ogółem na w/w cele 8.444,2 dam³/rok (1 dam³ = 1000 m³) wody, natomiast w 2013 roku pobrano ogółem 5.062,3 dam³/rok. Na rolnictwo i leśnictwo w roku 2012 zużyto 6.856 dam³/rok (1 dam³ = 1000 m³), natomiast w 2013 r. było to 3.446 dam³/rok. Ilość wody wykorzystanej na eksploatację sieci wodociągowej w 2012 r. wyniosła 1588,2 dam³/rok, a w 2013 r. 1616,3 dam³/rok, w tym woda zużyta na cele gospodarstwa domowego w 2012 r. wyniosła 1.328,2 dam³/rok, a w 2013 r. – 1.344,7 dam³/rok.

W okresie 2013 (01 październik) – 2014 (do 15 września) Starosta Tucholski wydał 11 pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych i powierzchniowych na łączną ilość poboru wody podziemnej wynoszącą w 2013 r. $Q_{\text{sr/d}} = 4.070,32 \text{ m}^3/\text{d}$, w 2014 r. - $Q_{\text{sr/d}} = 183,0 \text{ m}^3/\text{d}$, natomiast wód powierzchniowych w 2014 r. - $Q_{\text{sr/d}} = 12,50 \text{ dm}^3/\text{s}$.

Zgodnie z Prawem wodnym przez ścieki rozumie się m. in. wody zużyte, w szczególności na cele bytowe lub gospodarcze, wody opadowe lub roztopowe ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni. Starosta Tucholski w omawianym okresie (2013 - 2014 - wrzesień) wydał 27 pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie ścieków komunalnych, przemysłowych czy wód opadowych i roztopowych do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych na łączną ilość: w 2013 r. $Q_{\text{sr/d}} = 8,12 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków komunalnych, $Q_{\text{sr/d}} = 7,70 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków przemysłowych oraz $Q = 1.067,43 \text{ dm}^3/\text{s}$ wód opadowych i roztopowych, w 2014 r. $Q_{\text{sr/d}} = 6,66 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków komunalnych, $Q_{\text{sr/d}} = 1,10 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków przemysłowych oraz $Q_{\text{sr/d}} = 375,13 \text{ m}^3/\text{d}$ wód opadowych i roztopowych.

Ścieki te odprowadzane są do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych po ich uprzednim oczyszczeniu przy zachowaniu warunków określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić

przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost liczby mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków. Jest to wynikiem systematycznej rozbudowy miejskich i gminnych sieci kanalizacyjnych.

Charakterystyka komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu tucholskiego

Oczyszczalnia	Typ	Q (tys. m ³ /r)		Zlewnia lub odbiornik ścieków	Ładunki w ściekach oczyszczonych, (kg/rok)									
		2011	2012		BZT ₅		ChZT		zawiesina ogólna		azot ogólny		fosfor ogólny	
					2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Gostycyn	m-b	173	167	Kamionka	3633	3006	16089	10813	1470	2396	-	-	-	-
Lubiewo-Bysław	m-b	91	95	Brda	665	576	5447	5344	1600	884	1184	1185	94	154
Śliwice	m-b	92	100	Prusina	1917	2045	9254	5800	1906	1997	-	-	-	-
Tuchola	m-b-c	958	766	Kicz	4339	5468	27527	45513	7121	5796	86656	10948	597	619

6.3. Monitoring rzek powiatu tucholskiego

Podstawą do badań jakości wód płynących był Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2010 – 2012 opracowany przez WIOŚ w Bydgoszczy zatwierdzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Określone lata stanowią pierwszą część sześcioletniego cyklu gospodarowania wodami w latach 2010 do 2015. Celem monitoringu wód powierzchniowych jest uzyskanie informacji o stanie ekologicznym i chemicznym dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami, stopniu zagrożenia eutrofizacją ze źródeł komunalnych i rolniczych, a także ocena wymagań określonych dla wód przeznaczonych dla celów spożywczych, rekreacyjnych i ochrony gatunków zwierząt wodnych. Do realizacji programu monitoringu wód powierzchniowych utworzono sieci punktów poboru prób o zróżnicowanym zakresie i częstotliwości.

Stan ekologiczny oparty jest przede wszystkim na wynikach badań elementów biologicznych, czyli fitoplanktonu, makrolitów, fitobentosu, makrobezkręgowców oraz parametrów wspomagających – fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

6.3.1. Brda

Badania na zamknięciu jednolitej części wód prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego na jej 20,1 km. Potwierdziły one, że wody Brdy pod względem wskaźników fizykochemicznych, w tym zanieczyszczeń specyficznych i niespecyficznych, spełniały wymogi I – bardzo dobrej klasy. Stan sanitarny określono jako dobry. Wzorem lat ubiegłych WIOŚ w Bydgoszczy badał jakość wód rzeki pod kątem oceny przydatności wód do celów pitnych. Na podstawie otrzymanych wyników wody rzeki Brdy zaliczono do kategorii A2 - woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego. W stosunku do wyników badań z lat wcześniejszych zanotowano powrót do kategorii A2, po ubiegłorocznym obniżeniu kategorii do A3 – woda wymagająca wysokosprawnego

uzdatniania fizycznego i chemicznego. Badania bakteriologiczne wykazały, iż wody rzeki Brda spełniały warunki dobrego stanu sanitarnego.

6.3.2. Kamionka

Rzeka zaliczona jest do typu nr 24 – jako mała i średnia rzeka na obszarach torfotwórczych. Na rzece tej ustanowiono dwie jednolite części wód; pierwsza od źródła do wypływu z jeziora Mochel, druga od wypływu z jeziora Mochel do ujścia do Zbiornika Koronowskiego. Wzdłuż cieków zlokalizowane są liczne zastawki, małe elektrownie wodne oraz Zakład Hodowli Pstrąga w Kamienicy. Głównymi bezpośrednimi źródłami zanieczyszczeń wód Kamionki są: mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Kamienieniu Krajeńskim (ilość odprowadzanych ścieków 432,9 m³/d) oraz mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Gostycynie (ilość odprowadzanych ścieków 457,5 m³/d). Stan ekologiczny określono jako dobry dla punktu zlokalizowanego powyżej Jeziora Mochel i umiarkowany – dla ujściowego. Badania jakości wód wykazały, że wody Kamionki pod względem wskaźników fizykochemicznych w pierwszym profilu, odpowiadały II klasie. W profilu zamykającym, wody rzeki zaliczono do I klasy czystości. W odniesieniu do badań z 2005 r. stwierdzono poprawę jakości wód w zakresie związków organicznych i biogennych, a także nieznaczną - w odniesieniu do stanu sanitarnego w profilu ujściowym. Ocena biologiczna i fizykochemiczna w I profilu rzeki wykazała stan dobry, natomiast bakteriologiczna – niezadowolający. W II profilu ocena biologiczna kształtowała się na poziomie umiarkowanym, fizykochemiczna na poziomie bardzo dobrym, natomiast ocena bakteriologiczna skwalifikowała wody rzeki Kamionka na poziomie zadowolającym.

6.3.3. Prusina

Górny odcinek rzeki Prusina zaliczony został do typu nr 18 – potok nizinny, żwirowy, dalszy jej bieg to typ nr 20 – rzeka nizinna żwirowa. Bezpośrednim źródłem zanieczyszczeń wód Prusiny jest mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Śliwicach (ilość odprowadzanych ścieków 263 m³/d). Badania jakości wód wykazały umiarkowany potencjał ekologiczny dla profilu zlokalizowanego poniżej oczyszczalni ścieków w Śliwicach i dobry potencjał – dla ujściowego. W zakresie wskaźników fizykochemicznych, wody Prusiny oceniono poniżej potencjału dobrego, ze względu na podwyższone stężenia fosforanów. Stan sanitarny poniżej oczyszczalni ścieków oceniono jako zły, a w dolnym biegu uległ on niewielkiej poprawie – do niezadowolającego. Porównując wartości średnioroczne z wynikami z 2005 roku stwierdzić można poprawę w zakresie parametrów tlenowych. Stan sanitarny nie uległ zmianie.

6.4. Monitoring jezior powiatu tucholskiego

W omawianych latach przebadano również niektóre jeziora z terenu naszego powiatu, kwalifikacje do poszczególnych klas przedstawia poniższa tabela. (badania wykonano w latach 2009 – 2012):

Nazwa jeziora	Gmina	Typ jeziora	Klasyfikacja biologiczna	Klasyfikacja fizykochemiczna	Ocena stanu ekologicznego	Rok badania
Szpitalne	Gostycyn	3a	bardzo dobry	powyżej	bardzo dobry	2012

				II klasy		
Długie	Śliwice	2b	III klasa	poniżej II klasy	umiarkowany	2012
Okonińskie	Śliwice	2a	dobry	powyżej II klasy	dobry	2011
Cekcyńskie	Cekcyn	3a	umiarkowany	SD	umiarkowany	2009
Stobno	Tuchola	3a	słaby	SD	słaby	2011
Okragłe (Ślepe)	Gostycyn	3b	umiarkowany	SD	umiarkowany	2009

SD – wskaźnik przekraczający dopuszczalną wartość – widzialność,

2a – jezioro stratyfikowane (głębokie) o małym wpływie zlewni,

2b – jezioro niestratyfikowane (płytkie) o małym wpływie zlewni,

3a – jezioro stratyfikowane o dużej zlewni,

3b – jezioro niestratyfikowane o dużej zlewni.

6.5. Wykonanie urządzeń wodnych

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne starosta jest organem właściwym do wydawania pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie urządzeń wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych oraz korzystaniu z nich. W okresie od 2013 r. do września 2014 r. wydano 33 pozwolenia wodnoprawne m. in. na wykonanie stawów rybnych, zbiorników wodnych, ujęć wody podziemnej likwidacji studni, pomostów, przejścia obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń przez wody powierzchniowe, a także wycinka trzciny z wód i brzegów jezior.

Starosta Tucholski decyzją z dnia 17 marca 2014 r. udzielił Gminie Gostycyn pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie przebudowy rowu melioracji wodnej szczegółowej R – I na odcinku Wielki Mędromierz – Przyrowa – Karczewo. Przedmiotowa inwestycja ma na celu ochronę wód powierzchniowych. Planowane przedsięwzięcie polegać ma na przebudowie istniejącego systemu melioracyjnego na odcinku 7704 m, bez zmiany jego podstawowej funkcji jaką jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią. Inwestycja składać się ma z dwóch kierunków przebudowy: jednym z nich to pozostawienie formy otwartej kanału z wykonaniem zabudowy biologicznej ograniczającej spływ powierzchniowy i drugi kierunek to stworzenie kanałów zakrytych (rurociągów) wraz z systemem sączków spełniających funkcję pierwszych odbiorników wód opadowych. Uzupełnieniem są urządzenia do podczyszczania wody.

7. Ocena powietrza atmosferycznego

Na terenie powiatu tucholskiego brak jest uciążliwych, emitujących substancje o wysokim stopniu toksyczności dużych zakładów przemysłowych.

Czynnikiem w najwyższym stopniu zanieczyszczającym powietrze w powiecie tucholskim jest spalanie węgla kamiennego. Spalanie drewna jako tak zwanej biomasy zamyka bilans dwutlenku węgla, a niewielkie ilości pyłu i innych zanieczyszczeń jakie podczas tego procesu powstają są praktycznie pomijalne i pozwalają uznać drewno jako paliwo przyjazne dla środowiska.

W ocenie rocznej za 2013 r. wyodrębniono 4 strefy w województwie kujawsko – pomorskim: aglomerację bydgoską (kod PL0401), miasto Toruń (kod PL0402), miasto Włocławek (kod PL0403) i strefę kujawsko - pomorską (kod PL0404). Powiat tucholski włączony został do strefy kujawsko – pomorskiej.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; ze względu na to, że w 2013 roku obowiązywał margines tolerancji tylko dla pyłu zawieszzonego PM 2,5, klasę B mogła otrzymać strefa jedynie dla tego jednego zanieczyszczenia,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny albo przekraczają poziomy docelowy.

W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji albo poziom docelowy, sejmik województwa określa w drodze uchwały program ochrony powietrza (POP). Natomiast dla stref, w których poziom substancji w powietrzu mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji, marszałek województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji tych substancji.

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefa, do której włączony został powiat tucholski (strefa kujawsko - pomorska) znalazła się w klasie C. (wyniki analizy za 2013 r.) Skutkuje to koniecznością sporządzenia programu ochrony powietrza. Program taki dla strefy kujawsko – pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu a także ze względu na ozon został uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą nr XXX/537/13 z dnia 28 stycznia 2013 r. O zaliczeniu strefy do niekorzystnej klasy C w 2013 roku zdecydowały: m. in. stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM 10 (Grudziądz – ul. Sienkiewicza, Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Koniczynka – stacja bazowa ZMŚP, **Tuchola – ul. Piastowska**).

Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko - pomorskiej (jedynej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO₂ i NO_x i O₃, ponieważ uzyskała klasę A.

Klasyfikacja dokonana na podstawie kryterium poziomów celów długoterminowych dla ozonu nie skutkuje w przypadku przekroczenia tego poziomu koniecznością wykonania programu ochrony powietrza, ale osiągnięcie poziomów celów długoterminowych powinno być jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska. Poziom celu długoterminowego dla ozonu został przekroczony w strefie kujawsko – pomorskiej, do której zaliczony jest powiat tucholski, (klasa D2) zarówno w przypadku ochrony zdrowia, jak i w przypadku ochrony roślin.

O zaliczeniu powiatu do strefy o niekorzystnej klasie D2 w 2013 roku zadecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia:

- maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu z 2013 roku na czterech stacjach z terenu strefy, tzn. KpKoniczZMSP (22 dni z przekroczeniami), **KpZielBoryTuch (21 dni z przekroczeniami)**, KpCiechoTezniowa (5 dni z przekroczeniami), PkAirpKoluda (9 dni z przekroczeniami).

O zaliczeniu strefy kujawsko – pomorskiej do niekorzystnej klasy D2 w 2013 r. zdecydował w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę roślin wskaźnik AOT40 średni z 3 lat 2011 – 2013 ze stacji Zielonka KpZielBoryTuch (14603,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3/\text{h}$). Podsumowując jakość powietrza atmosferycznego dokonaną w 2013 r. (na terenie powiatu tucholskiego) ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefa nasza znalazła się w niekorzystnej klasie C, o czym zdecydowało głównie zanieczyszczenie pyłem zawieszonym i benzo(α)pirenem.

Starosta Tucholski zgodnie z zapisami ustawy prawo ochrony środowiska monitoruje emisję zanieczyszczeń do powietrza poprzez nadzór i kontrolę przedsiębiorstw posiadających pozwolenia na emisję pyłów i gazów do środowiska oraz wydawanie nowych pozwoleń. W omawianym okresie Starosta Tucholski wydał 4 pozwolenia na emisję pyłów i gazów do powietrza następującym firmom: „TUCHMET” Spółdzielnia Inwalidów Branży Metalowej, ul. Transportowa 2 w Tucholi, Zakład Masarski Usługowo – Wytwórczy, Andrzej Baryła Bagienica, gm. Gostycyn, Zakład Produkcyjno – Handlowo – Usługowy, Janusz Kiedrowski w Bysławiu, Zakład Stolarski Marek Leszek Malinowscy Sp. J. Tartak Bładzim – Wysoka. Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza z emitatorów zlokalizowanych na terenie w/w zakładów są głównie procesy klejenia, nakładania farb, lakierowania i obróbki drewna, suszenie drewna, chromowanie, spawanie, metalizacja, odlewnia, wędzarnia, szlifiernia, drutowanie, bejcowanie.

W dniu 01 września 2014 r. Starosta Tucholski zgodnie z zapisami art. 115a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, po uzyskaniu od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy informacji o wynikach przeprowadzonej w dniach 29 maja 2014 r. i 09 czerwca 2014 r. kontroli na terenie firmy OPTA TIMBER Sp. z o. o. z siedzibą w Piastoszynie przy ul. Głównej 2, gm. Kęsowo, powiat tucholski, które wykazały przekroczenia wymagań normowych dla pory dziennej w punktach pomiarowych zlokalizowanych poza zakładem (przekroczenie w pkt 1 – wyniosło 8,9 dB, a w pkt 2 – przekroczenie wyniosło 9,9 dB), ustalił dla w/w firmy dopuszczany poziom hałasu przenikający do środowiska dla pory dziennej (od 6:00 do 22:00) na poziomie 55 dB.

8. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

Starosta Tucholski w ramach realizacji przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych opiniuje projekty decyzji o warunkach zabudowy pod kątem ochrony gruntów rolnych. Uzgodnienie takiej decyzji następuje

w formie postanowienia. Takich postanowień w latach 2013 wydano 264, natomiast w 2014 r. już 177.

Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę inwestorzy uzyskują również zezwolenie na wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolnej. Takich wyłączeń w latach 2013 było 223, natomiast w 2014 rozpatrzono już 189 wniosków. Inwestycje dokonywane na gruntach wysokich klas bonitacyjnych I – III powodują obowiązek uiszczania należności i opłat rocznych. Takich decyzji wydano 20 w 2013 r. oraz 23 w 2014 r. Opłaty za wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej wpływają na konto Województwa Kujawsko - Pomorskiego. Z tych środków współfinansowane są między innymi budowy dróg transportu rolniczego, poprawa jakości gleb o niskiej bonitacji, czy też gleb zdegradowanych. Modernizację dróg transportu rolniczego przy udziale środków tych od wielu lat wykonują również samorządy gminne z naszego powiatu. Starosta Tucholski wydaje decyzje administracyjne, w których ustala kierunek rekultywacji dla gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu, które wcześniej objęte były działalnością przemysłową (wysypiska śmieci, tereny po wydobyciu kruszyw i torfu).

W związku ze zmianą ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (zmiana ta obowiązuje od dnia 26 maja 2013 roku) szczególną ochroną objęte zostały użytki rolne wysokich klas bonitacyjnych od I do III. Przeznaczenie takich gruntów na cele nierolnicze nastąpić może tylko w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego po uzyskaniu wcześniejszej zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kolejna zmiana ustawy która weszła w życie z dniem 4 września 2014 r spowodowała, iż za wyłączenie z produkcji gruntów rolnych klas I-III i gruntów organicznych położonych w granicach administracyjnych miast inwestorzy uiszczą będą należności i opłaty roczne płatne przez okres 10 lat. Wcześniej grunty takie nie były chronione, a ich wyłączenie z produkcji rolniczej nie powodowało obowiązku ich uiszczenia.

Wykorzystane materiały:

1. Raport o stanie środowiska województwa kujawsko – pomorskiego w 2012 roku – WIOŚ Bydgoszcz 2013,
2. Raport o stanie środowiska województwa kujawsko – pomorskiego w 2011 roku – WIOŚ Bydgoszcz 2012,
3. Informacja o stanie środowiska województwa kujawsko – pomorskiego w 2013 roku – WIOŚ Bydgoszcz 2014,
4. Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko – pomorskim za rok 2013 – WIOŚ Bydgoszcz 2014,
5. Pięcioletnia ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko – pomorskim w latach 2009 - 2013 – WIOŚ Bydgoszcz 2014,
6. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. – PIG PIB Warszawa 2014,
7. www.stat.gov.pl
8. Materiały własne – pozwolenia zgłoszenia, dokumentacje techniczne.

Opracował: Wydział Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Zasobami Przyrody

---

**UCHWAŁA NR .../.../2014
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO
z dnia 30 października 2014r.**

w sprawie przyjęcia Programu współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595, poz. 645) oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010r. Nr 234, poz. 1536, z 2011r., Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 205, poz. 1211, Nr 208, poz. 1241, Nr 209, poz. 1244, Nr 232, poz. 1378).

**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się do realizacji Program współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.
- § 3. Traci moc uchwała nr XXXV/323/2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 21 marca 2014 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2014 rok.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
R a d y P o w i a t u
Michał Mróz

Projekt został sprawdzony i podpisany przez radcę prawnego Marcina Will.

UZASADNIENIE

Przedkładany pod obrady Rady Powiatu Tucholskiego Program ma na celu lepsze wykonywanie zadań Powiatu Tucholskiego poprzez możliwie pełne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych, zwiększenie skuteczności i efektywności zadań związanych z realizacją zadań publicznych i dalszy wzrost udziału organizacji w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Program określa cele, zasady oraz formy współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi, wskazuje zakres przedmiotowy współpracy, priorytetowe zadania publiczne oraz zakładaną wysokość środków przeznaczonych na jego realizację.

W okresie **od dnia 22.09.2014 r. do dnia 10.10.2014 r.** projekt Programu był konsultowany z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, działającymi na rzecz Powiatu Tucholskiego.

Podstawę prawną podjęcia niniejszej uchwały stanowi art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.), zgodnie z którym organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, przeprowadzonych w sposób określony w art. 5 ust. 5, roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3.

Przewodniczący
R a d y P o w i a t u
Michał Mróz

-Projekt-

Załącznik do uchwały

Nr .....

Rady Powiatu Tucholskiego

z dnia ..... r.

Program współpracy

Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok

Preambuła

Rada Powiatu Tucholskiego przekonana, że wspomaganie organizacji pozarządowych jest realizacją konstytucyjnej zasady pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot oraz przekonana, że wszelka współpraca z obywatelami musi realizować się na zasadach partnerskich, a także zważywszy, że:

- celem funkcjonowania Powiatu jest zaspokajanie potrzeb jego mieszkańców,
- istotną cechą i podstawą sukcesu demokratycznie zorganizowanej społeczności lokalnej jest aktywność obywatelska mieszkańców,
- obywatelska działalność osób zrzeszonych w organizacjach pozarządowych umacnia w nich świadomość odpowiedzialności za swoje otoczenie i wspólnotę lokalną,
- dobre funkcjonowanie organizacji pozarządowych sprzyja tworzeniu więzi społecznych i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego,
- działalność organizacji pozarządowych pozwala na efektywniejsze zaspokajanie potrzeb konkretnych grup mieszkańców dzięki dobremu rozpoznaniu potrzeb i podejmowaniu przedsięwzięć nie obejmowanych przez struktury Powiatu,
- sprawne funkcjonowanie organizacji pozarządowych pozwala na istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji niektórych zadań,

niniejsza uchwała wyraża kierunki współpracy Powiatu Tucholskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

§1. Postanowienia ogólne

1. Ilekroć w niniejszym programie jest mowa o:

- a) organizacji pozarządowej - rozumie się przez to organizację pozarządową w myśl art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., 1118.);
- b) ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., 1118.);
- c) programie - rozumie się przez to Program współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok;
- d) konkursie - rozumie się przez to otwarty konkurs ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 i art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., 1118.);
- e) innych podmiotach - rozumie się przez to podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., 1118.);
- f) powiecie - rozumie się przez to Powiat Tucholski;
- g) urzędzie - rozumie się przez to Starostwo Powiatowe w Tucholi;
- h) dotacji - rozumie się przez to dotację w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit e oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013, poz. 885 z późn. zm.).

2. Program obejmuje współpracę powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz Powiatu Tucholskiego w zakresie zadań publicznych realizowanych w 2015 roku.

3. Program określa formy, zasady i priorytetowe obszary współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację, a także podmioty odpowiedzialne za realizację programu

oraz sposoby oceny jego wykonania.

4. Program opracowano przy udziale organizacji pozarządowych w ramach konsultacji społecznych w sposób zgodny z uchwałą nr XXXIX/302/2010 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 24 września 2010r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

§2. Cele główne i cele szczegółowe Programu

1. Celem głównym współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców powiatu poprzez stwarzanie im możliwości demokratycznego uczestnictwa w życiu publicznym.
2. Celem szczegółowym współpracy jest:
  - 1) promowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności mieszkańców powiatu;
  - 2) tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich;
  - 3) współpraca sektora pozarządowego i społeczności lokalnych w kreowaniu polityki społecznej i gospodarczej Powiatu Tucholskiego oraz realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Tucholskiego;
  - 4) integracja podmiotów prowadzących działalność obejmującą swym zasięgiem sferę zadań publicznych;
  - 5) otwarcie na innowacyjność oraz konkurencyjność, poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym wystąpienia z ofertą realizacji konkretnych zadań publicznych;
  - 6) wspieranie oraz powierzanie organizacjom pozarządowym zadań publicznych.

§3. Zasady współpracy

Współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego odbywa się w oparciu o zasady pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności i wzajemnego poszanowania interesów partnerów współpracy:

- 1) **zasada pomocniczości** oznacza, że powiat powierza lub wspiera realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom, które zapewniają ich wykonanie w sposób ekonomiczny, profesjonalny i terminowy;
- 2) **zasada suwerenności** stron polega na tym, iż strony mają prawo do niezależności i odrębności w samodzielnym definiowaniu i poszukiwaniu sposobów rozwiązania problemów i zadań;
- 3) **zasada partnerstwa** realizowana jest w zakresie uczestnictwa organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów w określeniu potrzeb i problemów mieszkańców powiatu, wypracowaniu sposobów ich rozwiązania, definiowaniu zadań przeznaczonych do realizacji oraz w ocenie ich wykonania;
- 4) **zasada efektywności** polega na wspólnym dążeniu powiatu i organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych;
- 5) **zasada jawności, uczciwej konkurencji i wzajemnego poszanowania** rozumiana jest jako udostępnienie przez strony współpracy informacji o zamiarach, celach, kosztach i efektach współpracy, poprzez wypracowanie stosownych procedur.

§4. Zakres przedmiotowy

1. Przedmiotowy zakres współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami określa art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 05.06.1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2013, poz. 595 z późn. zm.)
2. Powiat współpracuje z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność statutową w dziedzinach obejmujących przedmiotowy zakres współpracy.

§5. Formy współpracy

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami ma charakter finansowy i pozafinansowy.
2. Do współpracy o charakterze finansowym należy:
  - 1) zlecenie realizacji zadań publicznych, które może przybierać jedną z następujących form:

- a) powierzanie wykonania zadań publicznych wraz z udzielaniem dotacji na finansowanie ich realizacji;
  - b) wspieranie zadań publicznych wraz z udzielaniem dotacji na finansowanie ich realizacji;
- 2) wspólna realizacja zadań publicznych na zasadach partnerstwa.
3. Pozafinansowe formy współpracy dotyczą:

1) Wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności poprzez:

- a) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu ich skutecznej realizacji;
- b) konsultowanie z organizacjami odpowiednio do zakresu ich działania, projektów normatywnych w dziedzinach dotyczących podstawowej działalności statutowej tych organizacji;
- c) koordynację działań i realizacji wspólnych przedsięwzięć i imprez;
- d) udzielanie przez Starostę Tucholskiego honorowego patronatu działaniom lub programom prowadzonym przez organizacje pozarządowe i inne podmioty.
- e) organizowanie corocznych spotkań organizacji pozarządowych – Forum Organizacji Pozarządowych

2) Tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym w celach:

- a) definiowania i opiniowania priorytetowych dla powiatu obszarów problemowych, w rozwiązywanie których organizacje i inne podmioty mogą się włączyć jako potencjalni realizatorzy zadania;
- b) opiniowania ofert konkursowych, poprzez udział przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych podmiotów w Komisji Konkursowej do oceny ofert.

3) Inne formy współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego mogą być realizowane poprzez:

- a) pomoc dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów w prowadzeniu działalności informacyjnej i promocyjnej w mediach i na stronie internetowej powiatu;
- b) realizację wspólnych projektów i podejmowanie inicjatyw integrujących organizacje pozarządowe i inne podmioty wokół zadań ważnych dla lokalnego środowiska;
- c) pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych. Pomoc ta

może dotyczyć informowania o potencjalnych źródłach finansowania oraz opiniowania wniosków o granty i dotacje;

- e) umożliwienie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom skorzystania z preferencyjnych zasad uzyskania lokali na działalność statutową;
- f) promowanie ciekawych programów pozwalających uzyskać środki ze źródeł zewnętrznych;
- g) angażowanie organizacji pozarządowych i innych podmiotów do wymiany doświadczeń i prezentacji osiągnięć;
- h) współorganizowanie spotkań dotyczących współpracy organów samorządu terytorialnego Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami;
- i) zamieszczanie informacji dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów na stronie internetowej Powiatu Tucholskiego www.tucholski.pl

§6. Priorytetowe zadania publiczne

1. Do priorytetowych zadań Powiatu Tucholskiego w 2015 roku we współpracy z podmiotami Programu należą:
  - 1) ochrona i promocja zdrowia, w tym w szczególności w zakresie edukacji prozdrowotnej i propagowania zdrowego trybu życia;
  - 2) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji:
    - a) rozwój sportu dzieci, młodzieży i dorosłych w środowisku wiejskim;
    - b) uczestnictwa w zawodach sportowych promujących Powiat Tucholski;
    - c) organizacja zawodów sportowych;
  - 3) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:
    - a) prezentacja tradycji lokalnych na forum lokalnym i krajowym;
    - b) wspieranie inicjatyw kultywujących pamięć o zasłużonych dla społeczności lokalnych postaciach, miejscach i wydarzeniach historycznych;
    - c) działania na rzecz rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego;
    - d) wspieranie zadań realizowanych w formie prelekcji, koncertów, wydawnictw i innych wydarzeń o charakterze edukacyjnym i artystycznym;
  - 4) nauka, edukacja, oświata i wychowanie,
  - 5) działalność na rzecz osób niepełnoprawnych.

§7. Okres realizacji programu

„Program współpracy Powiatu Tucholskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok" obowiązuje od **01.01.2015r. do 31.12.2015r.**

§8. Sposób realizacji programu

Podmiotami uczestniczącymi w realizacji programu są:

- 1) Rada Powiatu Tucholskiego - w zakresie wyznaczania kierunków współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami oraz określenia wysokości środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań realizowanych przez organizacje;
- 2) Zarząd Powiatu Tucholskiego - w zakresie bieżącej współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, a w szczególności:
  - a) ogłaszania otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych powiatu,
  - b) ustalania i powoływania składu komisji konkursowej,
  - c) wybierania najkorzystniejszych ofert realizacji zadań publicznych na podstawie rekomendacji komisji konkursowych,
  - d) informowania o sesjach Rady Powiatu Tucholskiego, podczas których omawiane będą zagadnienia związane z działalnością statutową organizacji pozarządowych;
- 3) Organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, prowadzące działalność w zakresie odpowiadającym działaniom powiatu.

§9. Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu:

1. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu w 2015 roku wynosi 0,00 zł.
2. Program naprawczy dla Powiatu Tucholskiego na lata 2013-2024 uchwała nr XXV/244/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 1 lutego 2013 r.
3. Opinia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 07.03.2013r. nr WNK.IV.40.1.2013.MT dotycząca uchwały nr XXV/244/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia programu naprawczego dla Powiatu Tucholskiego na lata 2013-2024.

§10 Sposób oceny realizacji programu:

1. Miernikami efektywności realizacji programu w danym roku będą informacje dotyczące w szczególności:
  - 1) liczby ogłoszonych otwartych konkursów ofert,
  - 2) liczby ofert, które wpłynęły od organizacji pozarządowych i innych podmiotów,
  - 3) liczby umów zawartych z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na realizację zadań publicznych w ramach środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom przez Powiat Tucholski,
  - 4) wysokości środków finansowych przeznaczonych z budżetu powiatu na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
  - 5) liczby osób, które były adresatami zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
  - 6) liczby wspólnych przedsięwzięć podejmowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty oraz Powiat,
  - 7) stopnia zgodności realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty zadań publicznych z priorytetami przyjętymi w niniejszym programie.
2. Bieżącym monitorowaniem realizacji zadań Programu zajmują się właściwe merytorycznie stanowiska urzędu.
3. Sprawozdanie zbiorcze, na podstawie danych przedstawionych przez właściwe stanowiska urzędu, sporządzi Wydział Oświaty, Kultury i Zdrowia.
4. Zarząd Powiatu Tucholskiego nie później niż do dnia 30 kwietnia 2016 roku przedłoży Radzie Powiatu Tucholskiego sprawozdanie z realizacji programu w roku 2015.
5. Sprawozdanie o którym mowa w ust. 4 zostanie upublicznione na stronie internetowej powiatu: www.bippowiat.tuchola.pl

§11. Sposób tworzenia Programu i przebieg konsultacji

1. Prace nad przygotowaniem Programu zostały zainicjowane i przeprowadzone przez Wydział Oświaty, Kultury i Zdrowia.
2. Przygotowanie Programu objęło realizację w zaplanowanych terminach następujących działań:

- 1) opracowanie projektu Programu,
- 2) skierowanie projektu Programu współpracy do konsultacji poprzez upublicznienie na stronie internetowej Powiatu Tucholskiego www.tucholski.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej www.bippowiat.tuchola.pl oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie urzędu w okresie **od dnia 22.09.2014r. do dnia 10.10.2014r.**
- 3) zebranie propozycji do projektu Programu zgłaszanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
- 4) opracowanie sprawozdania z przeprowadzonych konsultacji Programu,
- 5) rozpatrzenie przez Zarząd uwag i opinii złożonych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
- 6) przedłożenie pod obrady Rady Powiatu Tucholskiego projektu uchwały.

§12. Zasady i tryb organizacji otwartego konkursu ofert

1. Wsparcie i powierzenie realizacji zadań publicznych odbywa się w drodze otwartych konkursów ofert.
2. Ogłoszenie o konkursie zamieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Powiatu Tucholskiego oraz na tablicy ogłoszeń urzędu, w terminie nie krótszym niż 21 dni od dnia wyznaczonego do składania ofert.
3. Warunkiem przystąpienia do konkursu jest złożenie oferty zgodnej ze wzorem określonym w stosownych przepisach wynikających z ustawy.
4. Oferty należy przygotować według zasad określonych w ogłoszeniu o konkursie zatwierdzonym przez Zarząd Powiatu Tucholskiego oraz zgodnie z poniższymi zasadami:
  - 1) zadania, na które są składane oferty, winny być wykonane w 2015 roku, przy czym początek realizacji zadania opisanego w ofercie powinna nastąpić w terminie **od dnia zawarcia umowy do 31 grudnia 2015r.**,
  - 2) zadania winny być zrealizowane z najwyższą starannością, zgodnie z zawartymi umowami oraz z obowiązującymi standardami i przepisami, w zakresie opisanym w ofertach,
  - 3) zadanie musi być co najmniej o zasięgu powiatowym,
  - 4) maksymalnie organizacje mogą złożyć po dwie oferty na każdy konkurs.
5. Do oferty należy dołączyć następujące załączniki:

- 1) kopia aktualnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, innego rejestru lub ewidencji,
  - 2) w przypadku wyboru innego sposobu reprezentacji podmiotów składających ofertę wspólną niż wynikający z Krajowego Rejestru Sądowego lub innego właściwego rejestru – dokument potwierdzający upoważnienie do działania w imieniu oferenta(ów).
6. Oferty złożone w otwartym konkursie ofert podlegają procedurze uzupełniania drobnych braków formalnych:
- 1) uzupełnianie brakujących podpisów pod wnioskiem, w przypadku niezgodności podpisów ze sposobem reprezentacji określonych w statucie;
  - 2) poświadczenia załączonych kopii dokumentów za zgodność z oryginałem;
7. Konkurs odbywa się dwuetapowo:
- 1) pierwszy etap - wstępna ocena oferty pod względem formalnym przez Wydział Oświaty, Kultury i Zdrowia lub Wydział Promocji i Sportu. W przypadku stwierdzenia wyżej wymienionych braków formalnych, organizacja pozarządowa lub inny podmiot zostaje powiadomiony o tym fakcie telefonicznie i w ciągu 3 dni od daty powiadomienia ma prawo do uzupełnienia braków;
  - 2) drugi etap - ocena merytoryczna zostaje dokonana przez komisję konkursową.
8. Przy rozpatrywaniu ofert komisja konkursowa kieruje się w szczególności następującymi kryteriami:
- 1) możliwościami realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub inny podmiot,
  - 2) kalkulacją kosztów realizacji zadania, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania,
  - 3) propozycją jakości wykonywania zadania i kwalifikacjami osób przy udziale których będzie ona realizowana,
  - 4) zaangażowaniem finansowym środków własnych oferenta oraz możliwością pozyskania środków finansowych z innych źródeł na realizację tego zadania;
  - 5) wkładem rzeczowym i osobowym, w tym świadczeniami wolontariuszy i pracą własną członków organizacji,
  - 6) dotychczasową współpracą oferenta z powiatem, w szczególności rzetelnością

- i terminowością realizacji zleconych zadań publicznych oraz prawidłowością rozliczenia otrzymanych dotacji,
- 7) dodatkowymi szczegółowymi kryteriami wynikającymi z merytorycznej specyfiki zadania, zawartymi będą w ogłoszeniu o konkursie ofert.
  9. Konkurs ofert przeprowadza się także w sytuacji, gdy została zgłoszona tylko jedna oferta.
  10. Informacja o rozstrzygnięciu konkursu wraz z wykazem ofert nie spełniających wymogów formalnych, jak również ofert, które nie otrzymały dotacji podawane są do publicznej wiadomości w sposób określony w § 12 ust. 2.
  11. Każdy z oferentów może żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty.
  12. Z oferentem, który wygrał konkurs sporządzana jest pisemna umowa na powierzenie lub wsparcie realizacji zadania publicznego.
  13. Umowa jest sporządzana na podstawie wzoru określonego w stosownych przepisach, wynikających z ustawy oraz z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
  14. Zadanie publiczne może być realizowane w ramach inicjatywy lokalnej zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy.

§13. Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert

1. Komisje konkursowe powoływane są przez Zarząd Powiatu Tucholskiego celem opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ofert.
2. Do każdego konkursu powoływana jest odrębna komisja konkursowa.
3. W przypadku wyłączenia z postępowania lub nieobecności członków komisji, posiedzenie odbywa się w zmniejszonym składzie, pod warunkiem, że biorą w nim udział co najmniej 4 osoby.
4. Udział w pracach komisji konkursowych jest nieodpłatny i nie przysługuje zwrot kosztów podróży.
5. Członkowie komisji wybierają spośród siebie przewodniczącego.
6. Komisja konkursowa rozpatruje oferty w terminie podanym w ogłoszeniu o konkursie.
7. Komisja konkursowa przystępując do rozstrzygnięcia konkursów ofert, dokonuje następujących czynności:

- 1) zapoznaje się z podmiotami, które złożyły oferty,
  - 2) wypełnia oświadczenia dopuszczające lub wyłączające z postępowania,
  - 3) stwierdza prawomocność posiedzenia komisji,
  - 4) stwierdza prawidłowość ogłoszenia konkursu,
  - 5) ocenia złożone oferty pod względem formalnym (poprawne wypełnienie oferty oraz komplet załączników),
  - 6) odrzuca oferty nie spełniające warunków formalnych konkursu lub zgłoszone po wyznaczonym terminie,
  - 7) po zapoznaniu się z merytoryczną treścią ofert, każdy członek komisji konkursowej dokonuje indywidualnej oceny na karcie, zgodnie ze wskaźnikami określonymi w ogłoszeniu konkursowym.
  - 8) sporządza protokół z prac komisji, odczytuje jego treść i podpisuje protokół.
8. Sporządzony protokół powinien zawierać:
- 1) oznaczenie miejsca i czasu konkursu,
  - 2) imiona i nazwiska członków komisji konkursowej,
  - 3) liczbę zgłoszonych ofert,
  - 4) wskazanie ofert odpowiadających warunkom konkursu,
  - 5) wskazanie ofert nie odpowiadających warunkom konkursu lub zgłoszonych po terminie,
  - 6) średnią arytmetyczną punktów przyznanych przez wszystkich członków komisji, zgodnie ze wskaźnikami określonymi w ogłoszeniu konkursowym,
  - 7) propozycję rozstrzygnięcia konkursu,
  - 8) podpisy członków komisji.
9. Przeprowadzona przez komisję konkursową ocena ofert oraz propozycja rozstrzygnięcia konkursu zostanie przedstawiona Zarządowi Powiatu Tucholskiego, który dokona ostatecznego wyboru i zdecyduje o wysokości dotacji.
10. Komisja konkursowa rozwiązuje się z chwilą rozstrzygnięcia konkursu ofert.

§14. Postanowienia końcowe

1. Program ma charakter otwarty, zakłada możliwość uwzględnienia nowych form współpracy i doskonalenia tych, które już zostały określone.

2. Zmiany w programie mogą być dokonywane w trybie ustawy oraz uchwały XXXIX/302/2010 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 24 września 2010r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

**UCHWAŁA NR XXXIX//2014
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO
Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2014 R.**

w sprawie zmian budżetu powiatu tucholskiego na rok 2014.

Na podstawie art. 12 pkt. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 595 i poz. 645, z 2014 r. poz. 379) oraz art. 211 ust. 1, 2 i 3, art. 212, art. 214, art. 215, art. 222, art. 235-237, art. 258, art. 264 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, poz. 938 oraz poz. 1646, z 2014 r. poz. 379, 911 oraz 1146).

Rada Powiatu

uchwala, co następuje:

W uchwale nr XXXIII/305/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2013 roku w sprawie uchwalenia budżetu Powiatu Tucholskiego na 2014 rok, zmienionej uchwałami: Rady Powiatu Tucholskiego Nr XXXIV/317/2014 z dnia 31 stycznia 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 183/415/2014 z dnia 19 lutego 2014 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr XXXV/326/2014 z dnia 21 marca 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 189/427/2014 z dnia 31 marca 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 192/434/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 193/437/2014 z dnia 22 kwietnia 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 194/440/2014 z dnia 29 kwietnia 2014 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr XXXVI/332/2014 z dnia 21 maja 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 198/449/2014 z dnia 28 maja 2014 roku, Rady Powiatu Tucholskiego Nr XXXVII/342/2014 z dnia 27 czerwca 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 205/470/2014 z dnia 23 lipca 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 208/483/2014 z dnia 25 sierpnia 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 210/486/2014 z dnia 10 września 2014 roku, Rady Powiatu XXXVIII/345/2014 z dnia 26 września 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 213/490/2014 z dnia 29 września 2014 roku, Zarządu Powiatu Tucholskiego Nr 214/491/2014 z dnia 08 października 2014 roku wprowadza się następujące zmiany:

§ 1. Dochody budżetu w wysokości	56.612.135,85 zł,
- zwiększa się o kwotę	156.188,98 zł,
- dochody po zmianie wynoszą	56.768.324,83 zł.
w tym:	
dochody bieżące	48.848.791,52 zł,
dochody majątkowe	7.919.533,31 zł,
Ustala się zgodnie z załącznikiem nr 1 do Uchwały.	
§ 2. Wydatki budżetu w wysokości	54.720.072,82 zł,
- zwiększa się o kwotę	156.188,98 zł,
- wydatki po zmianie wynoszą	54.876.261,80 zł.
w tym:	
wydatki bieżące	46.483.830,29 zł,
wydatki majątkowe	8.392.431,51 zł,
Ustala się zgodnie z załącznikiem nr 2 do Uchwały.	

§ 3. Ustala się nadwyżkę budżetu Powiatu Tucholskiego w wysokości 1.892.063,03 zł, którą przeznacza się na finansowanie rozchodów roku bieżącego.

§ 4. W budżecie Powiatu Tucholskiego tworzy się rezerwę:

- 1) celową w wysokości 75.000,00 zł.
z przeznaczeniem na:
a) wydatki związane z realizacją zadań z zakresu zarządzania kryzysowego

§ 5. Ustala się zadania inwestycyjne realizowane w roku 2014.

§ 6. Wydatki na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

§ 7. Ustala się przychody w wysokości 1.414.841,99 zł, rozchody w wysokości 3.306.905,02 zł.

§ 8. Ustala się dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami, zgodnie z załącznikiem nr 3, 4 do Uchwały.

§ 9. Określa się plan dochodów zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego podlegających przekazaniu do budżetu państwa.

§ 10. Ustala się plan przychodów i kosztów zakładu budżetowego pod nazwą „Zakład Aktywności Zawodowej w Tucholi”: przychody 1.252.745,40 zł, koszty 1.252.745,40 zł.

§ 11. Ustala się plan dochodów i wydatków dla wyodrębnionego rachunku dochodów oświatowych jednostek budżetowych: dochody 643.700,00 zł, wydatki 643.700,00 zł, zgodnie z załącznikiem nr 6 do Uchwały.

§ 12. Ustala się kwotę wydatków przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, zgodnie z zawartą umową, z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Powiat Tucholski w kwocie 125.000,00 zł.

§ 13. Ustala się zestawienie planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu Powiatu Tucholskiego, zgodnie z załącznikiem nr 5 do Uchwały.

§ 14. Ustala się limity zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek zaciąganych na:

- 1) sfinansowanie przejściowego deficytu budżetu - w kwocie 5.000.000 zł,
- 2) wyprzedzające finansowanie działań finansowych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w kwocie 2.704.410,69 zł.

§ 15. Upoważnia się Zarząd Powiatu Tucholskiego do:

1) zaciągania kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych do wysokości poszczególnych limitów zobowiązań, określonych w § 14 Uchwały,

2) dokonywania zmian w planie wydatków bieżących łącznie z wydatkami na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami,

3) dokonywania, zmian w planie wydatków majątkowych w ramach działu klasyfikacji budżetowej

4) lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach bankowych w innych bankach niż bank prowadzący obsługę budżetu Powiatu Tucholskiego.

§ 16. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.

§ 17. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Przewodniczący Rady Powiatu

Michał Mróz

Projekt został sprawdzony i podpisany przez radcę prawnego Piotra Folgiera.

**Uzasadnienie do Uchwały Nr XXXIX//2014
Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 października 2014 roku**

Po stronie dochodów:

Dział 600 Transport i łączność -407,22 zł

Rozdział 60014 Drogi publiczne powiatowe

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian zmniejszając rozdział o kwotę 407,22 zł w związku z wypracowaniem ponadplanowych dochodów po analizie okresu sprawozdawczego oraz § 2710 dotyczy niewykorzystania dotacji z Gminą Śliwice oraz z Gminą Kęsowo.

Dział 630 Turystyka 6 zł

Rozdział 63095 Pozostała działalność

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian zwiększając rozdział o kwotę 6 zł w związku z wypracowaniem ponadplanowych dochodów po analizie okresu sprawozdawczego.

Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa -5.000 zł

Rozdział 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zmniejszenia w § 2110 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat). Kwota zmniejszenia dotacji wynosi 5.000 zł, w związku z niewykorzystaniem dotacji przez jednostkę.

Dział 710 Działalność usługowa 7.000 zł

Rozdział 71014 Opracowania geodezyjne i kartograficzne

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zmniejszenia w § 2110 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat). Kwota zmniejszenia dotacji wynosi 1.000 zł, w związku z niewykorzystaniem dotacji przez jednostkę.

Rozdział 71015 Nadzór budowlany

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zwiększenia w § 2110 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat). Kwota zwiększenia dotacji wynosi 8.000 zł, z przeznaczeniem na bieżące utrzymanie Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego.

Dział 750 Administracja publiczna 3.000 zł

Rozdział 75020 Starostwa powiatowe

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § (0690, 0830) zmniejszając rozdział o kwotę 1.000 zł w związku z urealnieniem dochodów do planu.

Rozdział 75095 Pozostała działalność

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § 0830 zwiększając rozdział o kwotę 4.000 zł w związku z urealnieniem dochodów do planu.

Dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 40.048 zł

Rozdział 75411 Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zwiększenia w § 2110 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat). Kwota zwiększenia dotacji wynosi 40.048 zł, z przeznaczeniem dla Komendy Państwowej Straży Pożarnej na wydatki związane z wypłatą świadczeń dla funkcjonariuszy (5.748 zł) oraz na pokrycie części kosztów bieżącego funkcjonowania Komendy PSP, w szczególności na działalność ratowniczo – gaśniczą (34.300 zł).

Dział 756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem 6.143,03 zł

Rozdział 75616 Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilno – prawnych oraz podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 0910 o kwotę 21,35 zł w związku z urealnieniem dochodów do planu.

Rozdział 75618 Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § (0490, 0580, 0590) zwiększając rozdział o kwotę 6.121,68 zł w związku z urealnieniem dochodów do planu.

Rozdział 75622 Udziały powiatów w podatku stanowiących dochód budżetu państwa

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (0010, 0020) w związku z urealnieniem dochodów.

Dział 758 Różne rozliczenia 21.794 zł.

Rozdział 75814 Różne rozliczenia finansowe

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § 0920 o kwotę 21.794 zł w związku z urealnieniem dochodów do planu.

Dział 801 Oświata i wychowanie 117.000 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w rozdziałach (80130, 80140) zwiększając dział o kwotę 117.000 zł w związku z urealnieniem dochodów na wniosek dyrektorów szkół.

Dział 852 Pomoc społeczna -33.388 zł

Rozdział 85201 Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia w § (2320, 2900) zwiększając rozdział o kwotę 41.300 zł w związku z urealnieniem dochodów, zgodnie z zawartymi porozumieniami z innymi powiatami.

Rozdział 85202 Domy pomocy społecznej

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmniejszenia w § 0830 zmniejszając rozdział o kwotę 150.000 zł w związku z urealnieniem dochodów po okresie sprawozdawczym.

Rozdział 85204 Rodziny zastępcze

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia w § (2320, 2900) zwiększając rozdział o kwotę 56.000 zł w związku z urealnieniem dochodów, które są wynikiem zawartych w ciągu 2014 roku nowych porozumień z innymi powiatami.

Zwiększenie § 2120 w kwocie 9.160 zł. związane jest z zawarciem umowy pomiędzy Powiatem Tucholskim, a Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej wynikającej z resortowego Programu Wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na 2014 rok.

Rozdział 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zwiększenia w § 2110 (Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat). Kwota zwiększenia dotacji wynosi 10.152 zł, z przeznaczeniem na zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj. na realizację programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

-6,83 zł.

Rozdział 90011 Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały dokonuje się zmniejszenia § 2440 o kwotę 6,83 zł dotyczące konkursu na Eko – Słodycz.

W wyniku tych zmian dochody powiatu uległy zwiększeniu o kwotę 156.188,98 zł i wynoszą: 56.768.324,83 zł.

Po stronie wydatków:

Dział 600 Transport i łączność

-549,13 zł

Rozdział 60014 Drogi publiczne powiatowe

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia środków pomiędzy § (4210, 4270, 4500) zmniejszając rozdział o kwotę 549,13 zł w związku z zabezpieczeniem środków na podatek od środków transportowych.

Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa

13.000 zł

Rozdział 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w § (4300, 4590, 4600, 4610) zwiększając rozdział o kwotę 13.000 zł.

Środki zostają zabezpieczone na wypłaty odszkodowań za grunty przejęte od osób fizycznych oraz prawnym na rzecz Powiatu Tucholskiego pod budowę ścieżki rowerowej Tuchola – Stobno. Grunty zostały przejęte na mocy decyzji BD-7351/Tuch/10 Starosty Tucholskiego z dnia 4 listopada 2010 roku

o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Sporządzona została przez rzeczoznawcę majątkowego wycena gruntów i obecnie prowadzone jest postępowanie w wyniku którego wydane zostaną decyzje określające wysokość należnego odszkodowania. Odszkodowania te winny zostać wypłacone poprzednim właścicielom w terminie 14 dni licząc od dnia uprawomocnienia decyzji. W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zmniejszenia w kwocie 5.000 zł.

Dział 710 Działalność usługowa 7.000 zł

Rozdział 71014 Opracowania geodezyjne i kartograficzne

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zmniejszenia w kwocie 1.000 zł.

Rozdział 71015 Nadzór budowlany

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zwiększenia w kwocie 8.000 zł.

Dział 750 Administracja publiczna 56.378,11 zł

Rozdział 75095 Pozostała działalność

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zwiększenia § (4210, 4300) w kwocie 56.378,11 zł w związku z zabezpieczeniem środków do końca br.

Dział 752 Obrona narodowa

Rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (4170, 4210) w kwocie 1.000 zł w związku z zabezpieczeniem środków do końca br.

Dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 46.548 zł

Rozdział 75411 Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zwiększenia w kwocie 40.048 zł. Zwiększone środki w kwocie 5.000 zł z przeznaczeniem na zakup sprzętu ratowniczo gaśniczego.

Rozdział 75414 Obrona cywilna

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (4210, 4300, 4480, 4700) zwiększając rozdział o kwotę 1.500 zł w związku z zabezpieczeniem środków do końca br.

Dział 758 Różne rozliczenia

Rozdział Różne rozliczenia finansowe

Zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (4590, 4610) w kwocie 10.000 zł w związku z zabezpieczeniem środków do końca br.

Dział 801 Oświata i wychowanie 299.500 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w rozdziałach (80130, 80134, 80140) zwiększając dział o kwotę 299.500 zł związku z zabezpieczeniem środków na wynagrodzenia

pochodne od wynagrodzeń oraz wydatki bieżące dla nauczycieli zgodnie z potrzebami złożonym przez dyrektorów jednostek oświatowych.

Dział 852 Pomoc społeczna

-13.188 zł

Rozdział 85201 Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmniejszenia § 2320 w kwocie 22.500 zł, kwota dotyczy porozumień z powiatami dotyczącymi pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

Rozdział 85204 Rodziny zastępcze

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się przeniesienia pomiędzy § (2320, 3110, 4170, 4210, 4300) zmniejszając rozdział o kwotę 840 zł.

Zmniejsza się dotację celową przekazywaną dla powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień między jst.

Rozdział 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W wyniku decyzji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 09 października 2014 r Nr WFB.I.3120.3.60.2014 dokonuje się zwiększenia w kwocie 10.152 zł.

Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

-10.000 zł

Rozdział 85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmniejszenia § 4210 w kwocie 10.000 zł.

Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza

-242.500 zł

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały dokonuje się zmian w rozdziałach (85401, 85403, 85410) zmniejszając dział o kwotę 242.500 zł i dokonuje się przeniesienia środków do działu 801 (Oświata i wychowanie)

W wyniku tych zmian wydatki powiatu uległy zwiększeniu o kwotę 156.188,98 zł i wynoszą: 54.876.261,80 zł.

Ponadto dokonuje się zmian w załącznikach do Uchwały Nr XXXIX//2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 października 2014 roku:

1. „Zestawienie planowanych kwot dotacji udzielonych z budżetu Powiatu Tucholskiego w 2014 roku”, gdzie:
  - zmniejsza się dotacje w wydatkach w rozdziale 85201 § 2320 w kwocie 22.500 zł,
  - zmniejsza się dotacje w wydatkach w rozdziale 85204 § 2320 w kwocie 10.000 zł,Załącznik ten otrzymuje brzmienie załącznika Nr 5 do niniejszej uchwały.
2. „Zestawienie planu dochodów i wydatków rachunków wydzielonych dochodów jednostek oświatowych na 2014 rok”, gdzie:
  - zmniejsza się w wydatkach w rozdziale 80140 § 2400 w kwocie 16.000 zł,
  - zwiększa się w wydatkach w rozdziale 80140 § 4270 w kwocie 2.000 zł,
  - zwiększa się w wydatkach w rozdziale 80140 § 4300 w kwocie 14.000 zł,Załącznik ten otrzymuje brzmienie załącznika Nr 6 do niniejszej uchwały.

Zmiany w dochodach budżetu Powiatu Tucholskiego na 2014 rok

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXIX//2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 października 2014 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
600			Transport i łączność	7 314 153,17	- 407,22	7 313 745,95
	60014		Drogi publiczne powiatowe	4 279 153,17	- 407,22	4 278 745,95
		0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	1 297,92	8,73	1 306,65
		0920	Pozostałe odsetki	55,82	69,18	125,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	1 470,32	64,00	1 534,32
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	830 272,42	- 549,13	829 723,29
630			Turystyka	31 903,85	6,00	31 909,85
	63095		Pozostała działalność	23 903,85	6,00	23 909,85
		0920	Pozostałe odsetki	0,00	6,00	6,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	835 106,40	- 5 000,00	830 106,40
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	835 106,40	- 5 000,00	830 106,40
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	40 000,00	- 5 000,00	35 000,00
710			Działalność usługowa	984 170,00	7 000,00	991 170,00
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	615 365,00	- 1 000,00	614 365,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	1 000,00	- 1 000,00	0,00
	71015		Nadzór budowlany	318 805,00	8 000,00	326 805,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	318 650,00	8 000,00	326 650,00
750			Administracja publiczna	319 498,39	3 000,00	322 498,39
	75020		Starostwa powiatowe	81 126,16	- 1 000,00	80 126,16
		0690	Wpływy z różnych opłat	5 600,00	3 000,00	8 600,00
		0830	Wpływy z usług	57 763,00	- 4 000,00	53 763,00
	75095		Pozostała działalność	14 372,23	4 000,00	18 372,23

		0830	Wpływy z usług	0,00	4 000,00	4 000,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 131 988,50	40 048,00	3 172 036,50
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 131 418,50	40 048,00	3 171 466,50
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	3 131 401,00	40 048,00	3 171 449,00
756			Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	6 474 361,65	6 143,03	6 480 504,68
	75616		Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilno-prawnych oraz podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych	0,00	21,35	21,35
		0910	Odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	0,00	21,35	21,35
	75618		Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw	1 308 547,65	6 121,68	1 314 669,33
		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	98 647,65	10 721,68	109 369,33
		0580	Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	1 000,00	- 900,00	100,00
		0590	Wpływy z opłat za koncesje i licencje	3 800,00	- 3 700,00	100,00
	75622		Udziały powiatów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	5 165 814,00	0,00	5 165 814,00
		0010	Podatek dochodowy od osób fizycznych	5 100 000,00	- 24 186,00	5 075 814,00
		0020	Podatek dochodowy od osób prawnych	65 814,00	24 186,00	90 000,00
758			Różne rozliczenia	27 793 605,00	21 794,00	27 815 399,00
	75814		Różne rozliczenia finansowe	88 000,00	21 794,00	109 794,00
		0920	Pozostałe odsetki	71 000,00	21 794,00	92 794,00
801			Oświata i wychowanie	860 837,18	117 000,00	977 837,18
	80130		Szkoły zawodowe	109 005,00	13 000,00	122 005,00
		0750	Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	55 800,00	13 000,00	68 800,00
	80140		Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki kształcenia zawodowego	675 897,00	104 000,00	779 897,00
		0830	Wpływy z usług	10 000,00	104 000,00	114 000,00
852			Pomoc społeczna	3 344 618,51	- 33 388,00	3 311 230,51
	85201		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	788 450,67	41 300,00	829 750,67
		2320	Dotacje celowe otrzymane z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	734 682,39	38 000,00	772 682,39

	2900	Wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin lub związków powiatów na dofinansowanie zadań bieżących	33 003,28	3 300,00	36 303,28
85202		Domy pomocy społecznej	1 917 894,00	- 150 000,00	1 767 894,00
	0830	Wpływy z usług	1 434 905,00	- 150 000,00	1 284 905,00
85204		Rodziny zastępcze	293 153,84	65 160,00	358 313,84
	2120	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące realizowane przez powiat na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,00	9 160,00	9 160,00
	2320	Dotacje celowe otrzymane z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	228 869,60	43 000,00	271 869,60
	2900	Wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin lub związków powiatów na dofinansowanie zadań bieżących	42 266,44	13 000,00	55 266,44
85205		Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	340 020,00	10 152,00	350 172,00
	2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	340 000,00	10 152,00	350 152,00
900		Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	598 820,62	- 6,83	598 813,79
	90011	Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	18 500,00	- 6,83	18 493,17
	2440	Dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych	18 500,00	- 6,83	18 493,17
Razem:			56 612 135,85	156 188,98	56 768 324,83

Zmiany w wydatkach budżetu Powiatu Tucholskiego na 2014 rok

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXXIX//2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 października 2014 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
600			Transport i łączność	9 858 294,90	- 549,13	9 857 745,77
	60014		Drogi publiczne powiatowe	5 859 022,48	- 549,13	5 858 473,35
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	849 000,00	- 2 756,63	846 243,37
		4270	Zakup usług remontowych	200 000,00	- 62,50	199 937,50
		4500	Pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	0,00	2 270,00	2 270,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	344 335,82	13 000,00	357 335,82
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	344 335,82	13 000,00	357 335,82
		4300	Zakup usług pozostałych	51 000,00	- 1 000,00	50 000,00
		4590	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	228 229,82	- 10 050,00	218 179,82
		4600	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	4 000,00	26 050,00	30 050,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	20 000,00	- 2 000,00	18 000,00
710			Działalność usługowa	882 422,88	7 000,00	889 422,88
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	513 772,88	- 1 000,00	512 772,88
		4300	Zakup usług pozostałych	90 917,34	- 1 000,00	89 917,34
	71015		Nadzór budowlany	318 650,00	8 000,00	326 650,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8 650,00	4 000,00	12 650,00
		4300	Zakup usług pozostałych	11 500,00	4 000,00	15 500,00
750			Administracja publiczna	4 634 950,26	56 378,11	4 691 328,37
	75095		Pozostała działalność	192 000,00	56 378,11	248 378,11
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	6 000,00	10 000,00	16 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	123 000,00	46 378,11	169 378,11
752			Obrona narodowa	4 000,00	0,00	4 000,00
	75212		Pozostałe wydatki obronne	4 000,00	0,00	4 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	0,00	1 000,00	1 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	2 000,00	- 1 000,00	1 000,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 148 371,00	46 548,00	3 194 919,00
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 131 401,00	45 048,00	3 176 449,00

		4060	Pozostałe należności żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	156 061,18	5 748,00	161 809,18
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	69 300,88	30 000,00	99 300,88
		4270	Zakup usług remontowych	10 538,00	3 000,00	13 538,00
		4300	Zakup usług pozostałych	48 000,00	6 300,00	54 300,00
	75414		Obrona cywilna	16 400,00	1 500,00	17 900,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	3 800,00	2 400,00	6 200,00
		4300	Zakup usług pozostałych	5 700,00	100,00	5 800,00
		4480	Podatek od nieruchomości	500,00	- 500,00	0,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	500,00	- 500,00	0,00
758			Różne rozliczenia	367 500,00	0,00	367 500,00
	75814		Różne rozliczenia finansowe	292 500,00	0,00	292 500,00
		4590	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	212 500,00	- 10 000,00	202 500,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	50 000,00	10 000,00	60 000,00
801			Oświata i wychowanie	19 543 516,18	299 500,00	19 843 016,18
	80130		Szkoły zawodowe	7 434 647,97	231 500,00	7 666 147,97
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	4 744 327,00	232 650,00	4 976 977,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	106 903,18	7 000,00	113 903,18
		4260	Zakup energii	430 000,00	- 5 000,00	425 000,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	5 400,00	- 350,00	5 050,00
		4350	Zakup usług dostępu do sieci Internet	8 996,00	- 2 800,00	6 196,00
	80134		Szkoły zawodowe specjalne	1 397 804,81	24 000,00	1 421 804,81
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 034 090,00	24 000,00	1 058 090,00
	80140		Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego	2 595 662,44	44 000,00	2 639 662,44
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	1 323 295,13	30 000,00	1 353 295,13
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	46 062,00	14 000,00	60 062,00
852			Pomoc społeczna	5 433 151,34	- 13 188,00	5 419 963,34
	85201		Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1 358 521,80	- 22 500,00	1 336 021,80
		2320	Dotacje celowe przekazane dla powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	42 500,00	- 22 500,00	20 000,00
	85204		Rodziny zastępcze	1 574 772,00	- 840,00	1 573 932,00
		2320	Dotacje celowe przekazane dla powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	183 656,00	- 10 000,00	173 656,00

		3110	Świadczenia społeczne	1 059 497,00	1 000,00	1 060 497,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	207 646,00	4 880,00	212 526,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	3 000,00	470,00	3 470,00
		4300	Zakup usług pozostałych	14 600,00	2 810,00	17 410,00
	85205		Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	391 760,00	10 152,00	401 912,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	67 568,60	10 152,00	77 720,60
853			Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4 186 603,04	- 10 000,00	4 176 603,04
	85321		Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	212 578,36	- 10 000,00	202 578,36
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	45 400,00	0,00	45 400,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	80 482,08	0,00	80 482,08
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	14 465,00	0,00	14 465,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	30 000,00	0,00	30 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	18 598,36	- 10 000,00	8 598,36
854			Edukacyjna opieka wychowawcza	1 630 926,00	- 242 500,00	1 388 426,00
	85401		Świetlice szkolne	73 931,00	- 1 000,00	72 931,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	53 732,00	- 1 000,00	52 732,00
	85403		Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	171 899,00	- 44 000,00	127 899,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	115 307,00	- 38 000,00	77 307,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	21 000,00	- 5 200,00	15 800,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	3 000,00	- 800,00	2 200,00
	85410		Internaty i bursy szkolne	553 357,80	- 197 500,00	355 857,80
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	29 905,14	- 3 000,00	26 905,14
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	2 500,00	- 2 500,00	0,00
		4270	Zakup usług remontowych	220 300,00	- 192 000,00	28 300,00
Razem:				54 720 072,82	156 188,98	54 876 261,80

Plan zadań zleconych z zakresu administracji rządowej - dochody na 2014 rok

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XXXIX//2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 października 2014 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
010			Rolnictwo i łowiectwo	5 000,00	0,00	5 000,00
	01005		Prace geodezyjno-urzędzeniowe na potrzeby rolnictwa	5 000,00	0,00	5 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	5 000,00	0,00	5 000,00
020			Leśnictwo	14 462,00	0,00	14 462,00
	02078		Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	14 462,00	0,00	14 462,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	14 462,00	0,00	14 462,00
700			Gospodarka mieszkaniowa	40 000,00	- 5 000,00	35 000,00
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	40 000,00	- 5 000,00	35 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	40 000,00	- 5 000,00	35 000,00
710			Działalność usługowa	369 650,00	7 000,00	376 650,00
	71013		Prace geodezyjne i kartograficzne (nieinwestycyjne)	50 000,00	0,00	50 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	50 000,00	0,00	50 000,00
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	1 000,00	- 1 000,00	0,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	1 000,00	- 1 000,00	0,00
	71015		Nadzór budowlany	318 650,00	8 000,00	326 650,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	318 650,00	8 000,00	326 650,00
750			Administracja publiczna	224 000,00	0,00	224 000,00
	75011		Urzędy wojewódzkie	195 000,00	0,00	195 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	195 000,00	0,00	195 000,00
	75045		Kwalifikacja wojskowa	29 000,00	0,00	29 000,00

		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	29 000,00	0,00	29 000,00
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	51 244,00	0,00	51 244,00
	75109		Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie	51 244,00	0,00	51 244,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	51 244,00	0,00	51 244,00
752			Obrona narodowa	4 000,00	0,00	4 000,00
	75212		Pozostałe wydatki obronne	4 000,00	0,00	4 000,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	4 000,00	0,00	4 000,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 131 971,00	40 048,00	3 172 019,00
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 131 401,00	40 048,00	3 171 449,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	3 131 401,00	40 048,00	3 171 449,00
	75478		Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	570,00	0,00	570,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	570,00	0,00	570,00
851			Ochrona zdrowia	2 303 600,00	0,00	2 303 600,00
	85156		Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	2 303 600,00	0,00	2 303 600,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	2 303 600,00	0,00	2 303 600,00
852			Pomoc społeczna	340 000,00	10 152,00	350 152,00
	85205		Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	340 000,00	10 152,00	350 152,00
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	340 000,00	10 152,00	350 152,00
853			Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	143 198,36	0,00	143 198,36
	85321		Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	143 198,36	0,00	143 198,36
		2110	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat	143 198,36	0,00	143 198,36
Razem:				6 627 125,36	52 200,00	6 679 325,36

Plan zadań zleconych z zakresu administracji rządowej - wydatki na 2014 rok

Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr XXXIX//2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 października 2014 roku

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
010			Rolnictwo i łowiectwo	5 000,00	0,00	5 000,00
	01005		Prace geodezyjno-urzędniowe na potrzeby rolnictwa	5 000,00	0,00	5 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	5 000,00	0,00	5 000,00
020			Leśnictwo	14 462,00	0,00	14 462,00
	02078		Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	14 462,00	0,00	14 462,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	7 486,94	0,00	7 486,94
		4300	Zakup usług pozostałych	6 975,06	0,00	6 975,06
700			Gospodarka mieszkaniowa	40 000,00	- 5 000,00	35 000,00
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	40 000,00	- 5 000,00	35 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	36 000,00	- 1 000,00	35 000,00
		4590	Kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych	2 000,00	- 2 000,00	0,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	2 000,00	- 2 000,00	0,00
710			Działalność usługowa	369 650,00	7 000,00	376 650,00
	71013		Prace geodezyjne i kartograficzne (nieinwestycyjne)	50 000,00	0,00	50 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	50 000,00	0,00	50 000,00
	71014		Opracowania geodezyjne i kartograficzne	1 000,00	- 1 000,00	0,00
		4300	Zakup usług pozostałych	1 000,00	- 1 000,00	0,00
	71015		Nadzór budowlany	318 650,00	8 000,00	326 650,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	700,00	0,00	700,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	88 000,00	0,00	88 000,00
		4020	Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	125 500,00	0,00	125 500,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	15 827,27	0,00	15 827,27
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	38 000,00	0,00	38 000,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	5 300,00	0,00	5 300,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8 650,00	4 000,00	12 650,00
		4260	Zakup energii	4 000,00	0,00	4 000,00
		4270	Zakup usług remontowych	839,01	0,00	839,01
		4280	Zakup usług zdrowotnych	450,00	0,00	450,00
		4300	Zakup usług pozostałych	11 500,00	4 000,00	15 500,00

		4350	Zakup usług dostępu do sieci Internet	800,00	0,00	800,00
		4370	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej.	3 500,00	0,00	3 500,00
		4390	Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	7 000,00	0,00	7 000,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 100,00	0,00	1 100,00
		4430	Różne opłaty i składki	1 500,04	0,00	1 500,04
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	5 283,68	0,00	5 283,68
		4550	Szkolenia członków korpusu służby cywilnej	400,00	0,00	400,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	100,00	0,00	100,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	200,00	0,00	200,00
750			Administracja publiczna	224 000,00	0,00	224 000,00
	75011		Urzędy wojewódzkie	195 000,00	0,00	195 000,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	146 400,00	0,00	146 400,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	14 000,00	0,00	14 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	27 000,00	0,00	27 000,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	2 600,00	0,00	2 600,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	5 000,00	0,00	5 000,00
	75045		Kwalifikacja wojskowa	29 000,00	0,00	29 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	513,00	0,00	513,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	0,00	0,00	0,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	8 800,00	0,00	8 800,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	12 188,34	0,00	12 188,34
		4270	Zakup usług remontowych	6 628,66	0,00	6 628,66
		4300	Zakup usług pozostałych	870,00	0,00	870,00
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej	0,00	0,00	0,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	0,00	0,00	0,00
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	51 244,00	0,00	51 244,00
	75109		Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie	51 244,00	0,00	51 244,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	1 200,00	0,00	1 200,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	180,00	0,00	180,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	7 000,00	0,00	7 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	8 764,00	0,00	8 764,00

		4270	Zakup usług remontowych	500,00	0,00	500,00
		4300	Zakup usług pozostałych	32 600,00	0,00	32 600,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 000,00	0,00	1 000,00
752			Obrona narodowa	4 000,00	0,00	4 000,00
	75212		Pozostałe wydatki obronne	4 000,00	0,00	4 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	0,00	1 000,00	1 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	2 000,00	- 1 000,00	1 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	2 000,00	0,00	2 000,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 131 971,00	40 048,00	3 172 019,00
	75411		Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej	3 131 401,00	40 048,00	3 171 449,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	200,00	0,00	200,00
		3070	Wydatki osobowe niezaliczone do uposażeń wypłacane żołnierzom i funkcjonariuszom	164 691,00	0,00	164 691,00
		4020	Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	67 805,00	0,00	67 805,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	5 421,07	0,00	5 421,07
		4050	Uposażenia żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	2 221 547,49	0,00	2 221 547,49
		4060	Pozostałe należności żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	156 061,18	5 748,00	161 809,18
		4070	Dodatkowe uposażenie roczne dla żołnierzy zawodowych oraz nagrody roczne dla funkcjonariuszy	157 081,37	0,00	157 081,37
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	13 319,82	0,00	13 319,82
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1 794,04	0,00	1 794,04
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	11 700,00	0,00	11 700,00
		4180	Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy	83 084,00	0,00	83 084,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	69 300,88	25 000,00	94 300,88
		4220	Zakup środków żywności	600,00	0,00	600,00
		4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	1 000,00	0,00	1 000,00
		4250	Zakup sprzętu i uzbrojenia	5 000,00	0,00	5 000,00
		4260	Zakup energii	70 000,00	0,00	70 000,00
		4270	Zakup usług remontowych	10 538,00	3 000,00	13 538,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	14 000,00	0,00	14 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	48 000,00	6 300,00	54 300,00
		4350	Zakup usług dostępu do sieci Internet	1 470,00	0,00	1 470,00
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej	6 000,00	0,00	6 000,00
		4370	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej.	1 800,00	0,00	1 800,00

	4410	Podróże służbowe krajowe	2 000,00	0,00	2 000,00
	4430	Różne opłaty i składki	5 000,00	0,00	5 000,00
	4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	2 734,82	0,00	2 734,82
	4480	Podatek od nieruchomości	9 000,00	0,00	9 000,00
	4510	Opłaty na rzecz budżetu państwa	2 252,33	0,00	2 252,33
	75478	Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	570,00	0,00	570,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	570,00	0,00	570,00
851		Ochrona zdrowia	2 303 600,00	0,00	2 303 600,00
	85156	Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nie objętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	2 303 600,00	0,00	2 303 600,00
	4130	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	16 848,00	0,00	16 848,00
	4130	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	2 286 752,00	0,00	2 286 752,00
852		Pomoc społeczna	340 000,00	10 152,00	350 152,00
	85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	340 000,00	10 152,00	350 152,00
	3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	800,00	0,00	800,00
	4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	172 700,00	0,00	172 700,00
	4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	14 261,81	0,00	14 261,81
	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	37 650,00	0,00	37 650,00
	4120	Składki na Fundusz Pracy	5 070,00	0,00	5 070,00
	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	0,00	10 152,00	10 152,00
	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	37 430,00	0,00	37 430,00
	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	17 814,00	0,00	17 814,00
	4220	Zakup środków żywności	4 600,00	0,00	4 600,00
	4230	Zakup leków, wyrobów medycznych i produktów biobójczych	400,00	0,00	400,00
	4260	Zakup energii	3 700,00	0,00	3 700,00
	4270	Zakup usług remontowych	3 150,00	0,00	3 150,00
	4280	Zakup usług zdrowotnych	290,00	0,00	290,00
	4300	Zakup usług pozostałych	29 197,00	0,00	29 197,00
	4350	Zakup usług dostępu do sieci Internet	480,00	0,00	480,00
	4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej	503,00	0,00	503,00
	4370	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej.	893,00	0,00	893,00
	4410	Podróże służbowe krajowe	1 300,00	0,00	1 300,00
	4430	Różne opłaty i składki	1 153,56	0,00	1 153,56

		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	5 010,20	0,00	5 010,20
		4480	Podatek od nieruchomości	1 498,00	0,00	1 498,00
		4510	Oplaty na rzecz budżetu państwa	100,00	0,00	100,00
		4520	Oplaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	99,43	0,00	99,43
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	1 900,00	0,00	1 900,00
853			Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	143 198,36	0,00	143 198,36
	85321		Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	143 198,36	0,00	143 198,36
		3030	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	31 500,00	1 000,00	32 500,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	54 304,77	6 000,00	60 304,77
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	3 029,23	0,00	3 029,23
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	10 734,00	1 000,00	11 734,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1 132,00	0,00	1 132,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	14 000,00	2 000,00	16 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	16 098,36	- 10 000,00	6 098,36
		4270	Zakup usług remontowych	600,00	0,00	600,00
		4300	Zakup usług pozostałych	9 800,00	0,00	9 800,00
		4350	Zakup usług dostępu do sieci Internet	0,00	0,00	0,00
		4360	Oplaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej	0,00	0,00	0,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	0,00	0,00	0,00
		4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	2 000,00	0,00	2 000,00
Razem:				6 627 125,36	52 200,00	6 679 325,36

Zestawienie planowanych kwot dotacji udzielonych z budżetu Powiatu Tucholskiego w 2014 roku

Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych

Lp	Dział	Rozdział	Paragraf	Dotacje przedmiotowe	Dotacje podmiotowe	Dotacje celowe	Razem:
1	600	60014	6660			897,29	897,29
2	600	60016	6300			614 272,42	614 272,42
3	600	60095	2710			10 000,00	10 000,00
4	630	63095	2910			1 238,10	1 238,10
5	710	71014	2800			45 949,04	45 949,04
6	710	71014	6220			16 237,50	16 237,50
7	801	80130	2320			1 500,00	1 500,00
8	801	80130	2330			96 910,00	96 910,00
9	852	85201	2320			20 000,00	20 000,00
10	852	85204	2320			173 656,00	173 656,00
11	853	85395	2510		157 857,84		157 857,84
12	853	85395	2910			5 192,99	5 192,99
13	853	85395	2917			804,62	804,62
14	853	85395	2919			42,60	42,60
15	921	92116	2310			30 000,00	30 000,00
R A Z E M:				0,00	157 857,84	1 016 700,56	1 174 558,40

Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych

Lp	Dział	Rozdział	Paragraf	Dotacje przedmiotowe	Dotacje podmiotowe	Dotacje celowe	Razem:
1	801	80120	2540		372 486,00		372 486,00
2	803	80306	2260		5 000,00		5 000,00
3	853	85311	2580		75 404,00		75 404,00
4	900	90019	2820			50 000,00	50 000,00
5	900	90019	2830			10 000,00	10 000,00
R A Z E M:				0,00	452 890,00	60 000,00	512 890,00
ŁĄCZNIE UDZIELONE DOTACJE:				0,00	610 747,84	1 076 700,56	1 687 448,40

Plan dochodów i wydatków rachunków wydzielonych dochodów jednostek oświatowych na 2014 rok.

Tucholskie Centrum Edukacji Zawodowej

Dział	Rozdział	§	Wyszczególnienie	Plan przed zmianą	zwiększenie/ zmniejszenie	Plan po zmianie
			Dochody	431 000,00	0,00	431 000,00
801			Oświata i wychowanie	431 000,00	0,00	431 000,00
	80140		Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego	431 000,00	0,00	431 000,00
		0830	Wpływy z usług	25 000,00		25 000,00
		0840	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	400 000,00		400 000,00
		0920	Pozostałe odsetki	1 000,00		1 000,00
		0970	Wpływy z różnych dochodów	5 000,00		5 000,00
			Wydatki	431 000,00	0,00	431 000,00
801			Oświata i wychowanie	431 000,00	0,00	431 000,00
	80140		Centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki dokształcania zawodowego	431 000,00	0,00	431 000,00
		2400	Wpłata do budżetu pozostałości środków finansowych gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki	46 000,00	-16 000,00	30 000,00
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	1 000,00		1 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	3 000,00		3 000,00
		4120	Składki na Fundusz Pracy	1 000,00		1 000,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	20 000,00		20 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	200 000,00		200 000,00
		4240	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	2 000,00		2 000,00
		4260	Zakup energii	50 000,00		50 000,00
		4270	Zakup usług remontowych	3 000,00	2 000,00	5 000,00
		4280	Zakup usług zdrowotnych	1 000,00		1 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	30 000,00	14 000,00	44 000,00
		4350	Zakup usług dostępu do sieci Internet	1 000,00		1 000,00
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej	1 500,00		1 500,00
		4370	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych świadczonych w stacjonarnej publicznej sieci	3 000,00		3 000,00
		4410	Podróże służbowe krajowe	1 000,00		1 000,00
		4430	Różne opłaty i składki	2 000,00		2 000,00
		4510	Opłaty na rzecz budżetu państwa	1 000,00		1 000,00
		4530	Podatek od towarów i usług (VAT).	25 000,00		25 000,00
		4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami	1 000,00		1 000,00
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	38 500,00		38 500,00

Zespół Szkół Licealnych i Technicznych

Dział	Rozdział	§	Wyszczególnienie	Plan przed zmianą	zwiększenie/ zmniejszenie	Plan po zmianie
			Dochody	170 000,00	0,00	170 000,00
854			Edukacyjna opieka wychowawcza	170 000,00	0,00	170 000,00
	85410		Internaty i bursy szkolne	170 000,00	0,00	170 000,00
		0830	Wpływy z usług	169 500,00		169 500,00
		0920	Pozostałe odsetki	500,00		500,00
			Wydatki	170 000,00	0,00	170 000,00

854			Edukacyjna opieka wychowawcza	170 000,00	0,00	170 000,00
	85410		Internaty i bursy szkolne	170 000,00	0,00	170 000,00
		2400	Wpłata do budżetu pozostałości środków finansowych gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki budżetowej	2 000,00		2 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	168 000,00		168 000,00

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy

Dział	Rozdział	§	Wyszczególnienie	Plan przed zmianą	zwiększenie/ zmniejszenie	Plan po zmianie
			Dochody	42 700,00	0,00	42 700,00
854			Edukacyjna opieka wychowawcza	42 700,00	0,00	42 700,00
	85403		Internaty i bursy szkolne	42 700,00	0,00	42 700,00
		0830	Wpływy z usług	42 500,00		42 500,00
		0920	Pozostałe odsetki	200,00		200,00
			Wydatki	42 700,00	0,00	42 700,00
854			Edukacyjna opieka wychowawcza	42 700,00	0,00	42 700,00
	85403		Internaty i bursy szkolne	42 700,00	0,00	42 700,00
		2400	Wpłata do budżetu pozostałości środków finansowych gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki	1 000,00		1 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	2 600,00		2 600,00
		4220	Zakup środków żywności	39 000,00		39 000,00
		4300	Zakup usług pozostałych	100,00		100,00

UCHWAŁA NR ...../2014
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO
z dnia ..... 2014 r.

zmieniająca uchwałę XXXIII/310/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2013r. w sprawie określenia zadań i wysokości środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych na rok 2014

Na podstawie art. 12 ust. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595, poz. 645, z 2014r. poz. 379, poz. 1072.) oraz art. 35a ust. 3 i art. 48 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721, nr 171, poz. 1016, nr 209, poz. 1243 i poz. 1244, nr 291, poz. 1707, z 2012r. poz. 986, poz. 1456 , z 2013r. poz. 73, poz. 675, poz. 791, poz. 1446, poz. 1645, z 2014r. poz. 598, poz. 877).

Rada Powiatu
uchwala, co następuje:

§1

W Uchwale nr XXXIII/310/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie określenia zadań i wysokości środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych na rok 2014, zmienionej Uchwałą nr XXXV/325/2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 21 marca 2014 r., Uchwałą nr XXXVI/333/2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 21 maja 2014 r. oraz Uchwałą nr XXXVIII/346/2014 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 26 września 2014 r. §1 otrzymuje brzmienie:

„§1. Przyjąć wysokości środków finansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań powiatu z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej przypisanej Powiatowemu Urzędowi Pracy oraz z zakresu

rehabilitacji społecznej przypisanej Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w następujący sposób:

I. Rehabilitacji zawodowa

1. Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 11 - **15.073,90 zł.**
2. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 12a - **92.734,00 zł.**
3. Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej albo kontynuowanie prowadzenia własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego dla osób niepełnosprawnych art. 13 – **0,00 zł**
4. Zwrot kosztów adaptacji stanowisk pracy osób niepełnosprawnych art. 26 - **0,00 zł.**
5. Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy art. 26 d - **0,00 zł.**
6. Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych art. 26 e - **90.000,00 zł.**
7. Finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy art. 40 – **6.192,10 zł.**
8. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych art. 41 – **0,00 zł.**

II. Rehabilitacja społeczna

1. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów – **255.369,00 zł.**
2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych – **100.000,00 zł.**

3. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – **116.131,00 zł.**
  4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych - **15.000,00 zł.**
  5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej – **591.840,00 zł.**
  6. Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika – **0,00 zł.**
- III. Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych na podstawie art. 36 – **0,00 zł.”**

§ 2

Pozostałe zapisy Uchwały nr XXXIII/310/2013 Rady Powiatu Tucholskiego z dnia 30 grudnia 2013 r. pozostają bez zmian.

§ 3

Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Tucholskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu Tucholskiego

Projekt został sprawdzony i podpisany przez radcę prawnego Marcina Will.

Uzasadnienie

Zmiana uchwały wynika z konieczności dostosowania podziału środków PFRON do wkładu własnego projektu „Aktywizacja zawodowa i zmniejszenie marginalizacji mieszkańców powiatu tucholskiego” realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi. Wkład własny finansowany jest ze środków PFRON i przeznaczony na realizację staży i szkoleń zawodowych dla Beneficjentów Ostatecznych. W związku z tym należy przesunąć kwotę 690,90 zł z zadania „Finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy” na zadanie „Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu”.

Załącznik do uchwały Rady Powiatu Tucholskiego Nr				
dot. środków finansowych PFRON				
Zadania	Plan początkowy	Uchwała Nr ..... Rady Powiatu Tucholskiego z ..... dnia		
		Zwiększenie	Zmniejszenie	Plan po zmianach
1	2	3	4	5
Ogółem:	1 282.340,00 zł	690,90 zł	690,90 zł	1.282.340,00 zł
Rehabilitacja zawodowa	204.000,00 zł	690,90 zł	690,90 zł	204.000,00 zł
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 11	14.383,00 zł	690,90 zł	0,00 zł	15.073,90 zł
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu art. 12a	92.734,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	92.734,00 zł
Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej albo kontynuowanie prowadzenia własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego dla osób niepełnosprawnych Art. 13	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zwrot kosztów adaptacji stanowisk pracy osób niepełnosprawnych Art. 26	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy Art. 26d	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych Art. 26e	90.000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	90.000,00 zł
Finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy Art. 40	6.883,00 zł	0,00 zł	690,90 zł	6.192,10 zł

Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych art. 41	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Rehabilitacja społeczna	1.078.340,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	1.078.340,00 zł
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	255.369,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	255.369,00 zł
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	100.000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	100.000,00 zł
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	116.131,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	116.131,00 zł
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	15.000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	15.000,00 zł
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	591.840,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	591.840,00 zł
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych na podstawie art. 36	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł

Sporządziła: Hanna Zielinska, tel. (052) 559-02-19

**UCHWAŁA NR XXXIX/...../2014
RADY POWIATU TUCHOLSKIEGO
z dnia 30 października 2014 r.**

w sprawie: przystąpienia przez Powiat Tucholski do realizacji projektu pn.: „Wysoka, Dom Pomocy Społecznej (XVIII-XIX w.), prace konserwatorsko – restauratorskie – IV etap” w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dziedzictwo kulturowe – priorytet 1 – Ochrona zabytków oraz w ramach dotacji Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013r. poz. 595 i poz. 645, z 2014r. poz. 379 i poz. 1072)

Rada Powiatu

uchwała, co następuje:

- § 1.1. Upoważnia się Zarząd Powiatu Tucholskiego do złożenia do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wniosku o dotację na realizację projektu pn. „Wysoka, Dom Pomocy Społecznej (XVIII-XIX w.), prace konserwatorsko – restauratorskie – IV etap” w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Dziedzictwo kulturowe – priorytet 1 – Ochrona zabytków.
2. Upoważnia się Zarząd Powiatu Tucholskiego do złożenia do Marszałka Województwa Kujawsko- Pomorskiego wniosku o dotację na realizację projektu pn. „Wysoka, Dom Pomocy Społecznej (XVIII-XIX w.), prace konserwatorsko – restauratorskie – IV etap” w ramach dotacji Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Województwa Kujawsko- Pomorskiego.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tucholskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu
Michał Mróz

Projekt został sprawdzony i podpisany przez radcę prawnego Piotra Folgiera.

Uzasadnienie

W związku z ogłoszeniem przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego naboru wniosków o dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dziedzictwo kulturowe – priorytet 1 – Ochrona zabytków, Powiat zamierza złożyć wniosek na IV etap prac restauratorsko – konserwatorskich na budynku Domu Pomocy Społecznej w Wysokiej.

Ponadto Powiat zamierza złożyć wniosek o dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie do Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego w Toruniu. Przedsięwzięcie to jest kontynuacją prac restauratorsko – konserwatorskich na budynku Domu Pomocy Społecznej w Wysokiej realizowanych w ostatnich latach.

Całkowity koszt realizacji danego etapu wg kosztorysu inwestorskiego wynosi 77.352,43 zł. z czego wnioskowana dotacja wynosi 60.000,00 zł, natomiast udział własny planuje się pokryć ze środków Kujawsko – Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz z budżetu Powiatu.

Zgodnie z art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013r. poz. 595 i poz. 645, z 2014r. poz. 379 i poz. 1072) do wyłącznej właściwości rady powiatu należy stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu.

**Informacja o sposobie realizacji interpelacji złożonych
podczas XXXVIII sesji Rady Powiatu Tucholskiego
w dniu 26 września 2014 roku.**

Pan Andrzej Pruszek – radny

1. *Pierwsza interpelacja do Zarządu Dróg Powiatowych, o odkrzaczenie poboczy drogi wraz z przeciwsłupem odcinka drogi Rosochatka – Śliwice.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Pana Radnego, że wskazane prace zostaną wykonane przez Zarząd Dróg Powiatowych jesienią br.

2. *Chciałbym się zwrócić do Pani Starosty lub upoważnionych osób o przybycie na sesję Rady Gminy w Śliwicach celem wyjaśnienia kwestii budowy ścieżki Śliwice – Lińsk, ponieważ podczas zebrań wiejskich zostało powiedziane wiele błędnych informacji.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie poinformował Pana Radnego, że wystąpiono do Przewodniczącego Rady Gminy w Śliwicach z prośbą o umożliwienie wyjaśnienia podczas najbliższej sesji Rady Gminy kwestii związanych z inwestycją pn. „Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na odcinku Śliwice – Lińsk”.

3. *Do Zarządu Dróg Powiatowych zwracam się o wykonanie dokumentacji na modernizację drogi powiatowej Śliwiczki - Łącki Piec oraz ulicy Świeckiej w Śliwicach wraz z wysepką spowalniającą. Pan Wójt twierdzi, że Gmina posiada środki na tą drogę, a Powiat nie chce ich wziąć, dlatego myślę, że warto skorzystać z tych pieniędzy.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Pana Radnego, że Zarząd Dróg Powiatowych nie ma zaplanowanych w tegorocznym budżecie środków na wykonanie ww. zadania.

4. *Prosiłbym o zwrócenie się do odpowiednich instytucji o wycinkę świerków na cmentarzu w Śliwicach, ponieważ może tam dojść do tragedii. Zwracam się też o pomoc w pozyskaniu odpowiedniego pozwolenia. Mam tutaj zrobione zdjęcia, jak to wygląda, jako załącznik.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie poinformował Pana Radnego, że w wyniku przeprowadzonych rozmów z Proboszczem Parafii św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Śliwicach uzyskano informację, że ww. prace są w trakcie realizacji.

Pani Teresa Cherek Kanabaj – radna

- 1. Sprawa wysepki zwalniającej przy wjeździe do Lińska. Nie znam się na tym, ale chciałabym uzyskać od Zarządu takie argumenty, że jak mi kierowcy autobusów, czy samochodów ciężarowych powiedzą co o tym myślą, ja będę miała jakąś argumentację. Z jednej strony jest barierka, a z drugiej strony jest rów głębokości półtora metra. Teraz nie jest ślisko. Samochodami osobowymi się fajnie jeździ. Jechałam autobusem i on był kołem na wysepce, blachą zahaczył o krawężnik. Wiem, że teraz jest to podniesione, ale szerokość się chyba nie zwiększyła.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Panią Radną, że celem wysepki jest spowolnienie pojazdów zbliżających się do wysepki i umożliwienie bezpiecznego przejścia przez nią pieszych oraz skuteczne ograniczenie prędkości pojazdów wjeżdżających do Lińska. Jednocześnie nadmieniono, że na danym odcinku obowiązuje prędkość 30 km/h.

- 2. Druga sprawa dotyczy dojazdu dzieci do szkół. Godzina 7.01 w Śliwicach dzieci już stoją. Średnio jest 70 dzieci w autobusie. Z powrotem osobiście jechałam o 15.40 i już w Tucholi stoi 10 dzieci w autobusie. Chyba coś jest nie tak. W końcu płacą te miesięczne bilety, więc przewoźnik powinien im zapewnić jakieś godziwe warunki przejazdu, jakieś bezpieczeństwo.*

Zarząd Powiatu w tej sprawie poinformował Panią Radną, że wystąpiono do Prezesa Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej Chojnice Sp. z o.o. z prośbą o zajęcie stanowiska wobec problemu przedstawionego w interpelacji i poinformowanie o możliwości realizacji.

- 3. Prowadziłam rozmowy z Panem Poturalskim i Wójtem Gminy Śliwice dotyczące zrobienia chodnika przy ul. Świeckiej. Tam jest bardzo wysoki krawężnik. Przejście jest przy skęćcie do szkoły. Po tej stronie mieszka dużo starszych ludzi. Tam nie chodzi nawet o położenie nowego chodnika tylko, żeby może jakoś wyrównać i te płytki tam będące ułożyć, może jakieś przejście dołożyć, aby ci ludzie mogli bezpiecznie iść, a nie przechodzić szybko przez ulicę gdzie tego przejścia nie ma.*

Zarząd Powiatu w powyższej sprawie poinformował Panią Radną, że Zarząd Dróg Powiatowych w Tucholi uporządkuje istniejące pobocze po prawej stronie ul. Świeckiej w Śliwicach, w celu doraźnego poprawienia możliwości poruszania się po nim.

Pan Jerzy Kowalik – radny

- 1. Moje pytanie dotyczy projektu budowy światłowodowej infrastruktury teleinformatycznej. Mam tutaj informację, że w dniu 20 sierpnia Zarząd się zapoznał z pismem dotyczącym tego tematu. Moje pytanie jest następujące: czy to spotkanie, o którym Państwo na Zarządzie mówiliście, że chcieliście zaprosić na najbliższą sesję Rady Powiatu przedstawiciela KPSI i przedstawiciela Urzędu Marszałkowskiego, dojdzie do skutku? Jednocześnie o jakich kosztach mówimy, jeśli mowa o tej obsłudze teleinformatycznej.*

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Dorotę Gromowską Starostę Tucholskiego.

- 2. Na tym samym Zarządzie Państwo zapoznaliście się z projektem Planu Zrównoważonego Rozwoju Transportu Zbiorowego. To jest plan, który wzbudzał duże kontrowersje. Był krótki termin na konsultacje. Państwo na tym Zarządzie wyrazili sprzeciw wobec zaprojektowanej likwidacji odcinka 201 Wierzchucin – Lipowa – Czernik oraz 215 Laskowice – Śliwice – Czernik i zwróciliście się do Marszałka Województwa o wydłużenie terminu konsultacji do końca sierpnia argumentując to koniecznością konsultacji, uzgodnienia treści uzasadnienia z gminami, przez które przebiegają wyżej wymienione linie. Moje pytanie jest następujące: czy udało się uzgodnić to uzasadnienie z gminami? Czy mógłbym zapoznać się z tym pismem, które Państwo wystosowaliście do Urzędu Marszałkowskiego, szczególnie w kontekście informacji, która ukazała się w Tygodniku Tucholskim nr 38? Informacja mówiła o tym, że: „Jedyna odpowiedź z Powiatu Tucholskiego wpłynęła ze Starostwa Powiatowego w Tucholi podpisana przez Wiktora Metkowskiego – Wicestarostę Tucholskiego. W piśmie nie było żadnych uwag do projektu Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego”. Taka informacja w Tygodniku się ukazała.*

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Dorotę Gromowską Starostę Tucholskiego.

- 3. Kolejna sprawa dotyczy też bardzo ciekawej rzeczy. 13 sierpnia na Zarządzie odwiedził Państwa Pan Bednarski – ekspert Ministerstwa Pracy i Polityki*

Spółecznej, który przedstawił Wam model poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce i modele wsparcia tego systemu, oczywiście nieodpłatnego. Ja przypadkowo się znalazłem na sesji Rady Powiatu Nakielskiego i podobne wystąpienie w części wysłuchałem. Jest to bardzo ważny temat dla mieszkańców w sytuacji słabego wykształcenia naszego społeczeństwa i trudnego dostępu. Chciałem się dowiedzieć, czy te materiały i prezentacje, które zostały Państwu na Zarządzie przedstawione możemy w jakiś sposób otrzymać, czy mieć do nich dostęp?

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Dorotę Gromowską Starostę Tucholskiego.

4. Na jednej z poprzednich sesji interpelowałem w sprawie projektu Planu Rozwoju Sieci Drogowej Powiatu Tucholskiego. Państwo powołaliście Komisję. Ten plan 28 maja przez Zarząd został przyjęty. Mam w związku z tym pytanie: czy przy jego konstruowaniu zasięgano opinii samorządów z terenu Powiatu i Burmistrza Tucholi? Czy odbyły się w związku z tym jakieś spotkania?

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Dorotę Gromowską Starostę Tucholskiego.

5. Korzystając z tego, że dzisiaj na sesji będziemy mówili o bezpieczeństwie to chciałem zapytać, czy złożyć wniosek. W czasie wakacji przez nasz Powiat przetoczyła się fala wypadków drogowych, często niestety tragicznych. Młodzi ludzie też w tym uczestniczyli, ale nie tylko jako kierowcy, też jako pasażerowie. Zastanawiam się, czy korzystając z obecności Pana Komendanta nie zwrócić się do Zarządu Powiatu, aby np. w naszych szkołach, szczególnie tych klasach, gdzie już są osoby pełnoletnie, nie przeprowadzić jakichś szkoleń czy pokazów, na wzór tych, którym podlegają tzw. piraci drogowi w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego. Tam jest psycholog, są specjalne pokazy. Myślę, że nie byłyby to duże środki finansowe, a na pewno moglibyśmy się przyczynić do poprawy bezpieczeństwa na drogach, na czym chyba nam wszystkim zależy.

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Krzysztofa Bodzińskiego Komendanta Powiatowej Policji w Tucholi.

6. Chciałbym rozwinąć to co powiedział Pan radny Pruszek. Ta sprawa dotyczy budowy ścieżki rowerowej Śliwice – Lińsk. W lokalnej prasie m.in. w Tygodniku Tucholskim można przeczytać o wielu kontrowersjach z tym związanych. Odwołano jeden przetarg, dopiero drugi przyniósł rozstrzygnięcie. W najnowszym Tygodniku można się dowiedzieć z ust Wójta, który wypowiedział się, że jest jakaś niechęć władz powiatu do tej inwestycji. Prasa

także pisze o stwierdzeniach radnego Prusaka, cytuję „Wójt kłamie”. Jednocześnie w jednym z pism, które Państwo otrzymaliście od wójta Śliwic do Pani Starosty padają stwierdzenia „czujemy się oszukaniu i dyskryminowani”. W związku z tym mam pytanie, co może Pani Starosta powiedzieć o współpracy z Gminą Śliwice przy okazji prowadzenia tej inwestycji i innych wspólnych, aktualnych i przyszłych. Na jakich zasadach się to odbywa? Czy jakaś umowa jest podpisana? Czy te umowy są dotrzymane i czy zobowiązania są dotrzymane z obydwu stron?

Odpowiedź została udzielona na sesji Rady Powiatu Tucholskiego przez p. Dorotę Gromowską Starostę Tucholskiego.

7. Ostatnia interpelacja to sprawa dotycząca mieszkańców, którzy podróżują drogą Stobno – Żalno. Jest prośba o załatwienie dziur, które tam się ciągle pojawiają. Tam co pewien czas trzeba ekipę wysłać, aby te dziury zakleić.

Zarząd Powiatu w tej sprawie poinformował Pana Radnego, że wskazany odcinek drogi 1010C jest drogą o najgorszym stanie technicznym, w całej naszej sieci drogowej. Zarząd Dróg Powiatowych w Tucholi systematycznie dokonuje przeglądów i napraw bieżących wskazanego odcinka drogi.

Zarząd Powiatu Tucholskiego